

ΚΟΣΜΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΖΩΗ

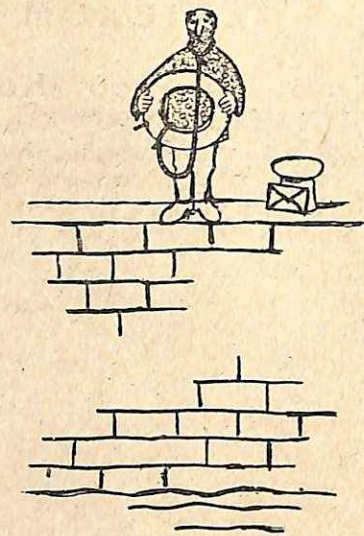
100 ΜΕΓΑΤΟΝΝΟΙ

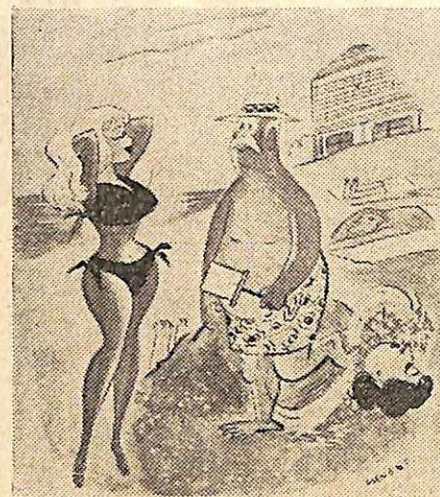
129

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΗ

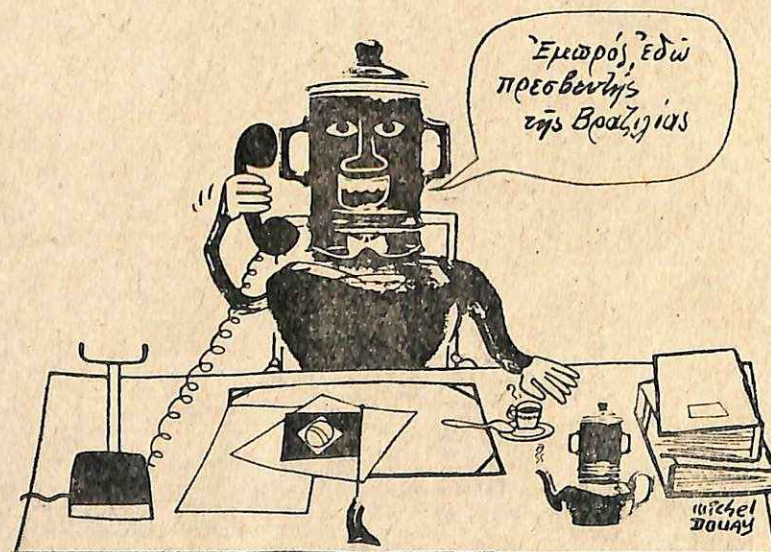
ΔΡΑΧΜΑΙ
4

ΧΩΡΙΣ ΛΟΓΙΑ

ΧΩΡΙΣ ΛΟΓΙΑ

ΧΩΡΙΣ ΛΟΓΙΑ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ *φρ. Τ. Σιδω*ΗΜΕΡΟΜ. *4-6-92*ΑΡΙΘ. *45543*

ΑΘΗΝΑΙ 14 — 21 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1961

ΚΟΣΜΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΖΩΗ

Έκδοτης — Διευθυντής ΛΟΥΚΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ

Διευθυντής Συντάξεως Έπιμελητής Όλης
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΚΡΗΣ ΝΙΚΟΣ Α. ΓΚΟΥΜΑΣ

ΕΤΟΣ Γ' ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ 129 ΤΙΜΗ ΔΡΧ. 4

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΑΤΗΣΙΩΝ 636 τηλ. 813.180

Οι φίλοι μας — κι' εμείς.

Άγαπητέ κ. Άκρίτα,

Έχαστε μία ομάδα σπουδαστών που σ'ακούσαμε, στην προεκλογική περίοδο, να μιλάτε στο Χαλάνδρι και στο Μαρούσι. Μερικοί από μ'ας ήρθαμε τότε κοντά σας και σ'ας σφίξαμε το χέρι με τη συγκίνηση που δοκιμάζουν οι νέοι άνθρωποι, όταν διαπιστώνουν ότι, μέσα στην τρομερή σύγχυση των ημερών μας, έξακολουθούν να υπάρχουν πνευματικοί άνθρωποι που στρατεύονται στην υπηρεσία των μεγάλων ιδανικών. Φύγαμε από τις προεκλογικές συγκεντρώσεις, έπειτα από τους προγραμματικούς, τους καθαρά ένορματικούς λόγους σας, με τη βεβαιότητα ότι στον τόπο μας δεν έβησε ή θεία φωτιά, ούτε χάθηκε το «λάλον έδω». Νοιώσαμε περηφάνεια για την πατρίδα μας και για σ'ας και γι' αυτό, σ'ας στέλνουμε τη σημερινή μας έπιστολή, σαν δείγμα ανεπιόριστης εκτίμησης και άφοσύσεως.

Μία ομάδα φοιτητών του Πανεπιστημίου και σπουδαστών του Πολυτεχνείου

• Ο κ. Άκρίτας εκφράζει την πιο βαθιά του συγκίνηση για την αναγνώριση της γενικότερης συμβολής του από τη νεώτερη γενιά, πιστεύοντας ότι οι μακροί και σκληροί αγώνες του τελικά θα επιβραβευθούν. Παρακαλεί τους υπογράφοντας την έπιστολή δώδεκα νέους να τον συναντήσουν στα γραφεία του «ΚΟΣΜΟΥ».

Κόμμε Διευθυντά,
Έμαι ένας φανατικός ανα-

γνώστης του εξαίρετου περιοδικού σας, το όποιον κατά τη γνώμη μου είναι το καλύτερο Έλληνικό περιοδικό. Όταν πρό ξη μηνών αγόρασα από άπλη περιέργεια ένα τεύχος του περιοδικού σας, αισθάνθηκα μεγάλη χαρά βλέποντας ένα Έλληνικό περιοδικό τόσο καλά κατατοπισμένο στα ζητήματα της Έπιστήμης. Έκτοτε έγινα καθημερινός αναγνώστης του περιοδικού σας, φροντίζοντας να έπιστήσω την προσοχή των φίλων μου σ' αυτό, και περιμένω με αγωνία πότε θα βγει το νέο τεύχος, να το πάρω και να το διαβάσω. Σ'ας συγχαίρω για την βίλη του περιοδικού σας, και σ'ας παρακαλώ να συνεχίσετε όπως αρχίσατε. Σ'ας αποστέλλω 100 δραχμές, με την παράκληση να μου στείλετε τον πρώτο τόμο δεμένον.

Με εκτίμηση
Μάγγος Άλέξανδρος
Ν. Μεγάλου Άλεξάνδρου 112
(πρώην 120)

Θεσσαλονίκη

• Ο τόμος θα σ'ας σταλεί την προσεχή εβδομάδα, όταν θα παραληφθούν από το διβλιοδετείο νέοι τόμοι. Σ'ας εύχαριστούμε ιδιαίτερα για τα θερμά σας λόγια. Η συμπαράσταση των καλών φίλων μ'ας έγκαρδιώνει στην αδιάλειπτη προσπάθεια που καταβάλλουμε όλοι να καταστήσουμε τον «ΚΟΣΜΟ» αναγκαίο σε κάθε Έλληνικό σπίτι. Δυστυχώς, για την ώρα, τα Έλληνικά σπίτια έχουν κατακλυσθεί από τα βλαβερά και τα σκανδαλιστικά έντυπα.

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το εξώφυλλο του «Κόσμου»

Το εξαίρετο σχεδιάγραμμα της γυναικείας μορφής που κοσμεί το σημερινό μας εξώφυλλο, και που αποπνέει τη γαλήνη και αναδίνει το κάλλος ενός αρχαίου γλυπτού, ανήκει στα πρώτα έργα του μεγαλύτερου ζωγράφου της εποχής μας, του Πικασό. Εικονίζει τη Μαρία, Θηρεσία Ουάλτερ, που χρησίμευσε για πολλά χρόνια μοντέλλο του ζωγράφου, αλλά και φίλη του, από την οποία έχει αποκτήσει το δεύτερό του παιδί, τη Μάγια.

Έπικαιρότητες

- Οι φίλοι μας κι' εμείς Σελ. 3
- Άντίλογοι » 5
- N. ΒΡΕΤΤΑΚΟΥ: Το νερό » 6

Επιστήμη και Τεχνική

- Μετενσάρκωση » 7
- AIME ΜΙΣΙΕΛ: Τα βιολογικά ρολόγια που ρυθμίζουν τη μοίρα μας » 17
- Η βαρηκοΐα θεραπεύεται » 20
- 100 μεγάτοννοι » 22

Ίστορία και Τέχνη

- EPANISTH: Η αρχαία Κίνα » 29
- ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΥ: Το «έπικό» έργο του IBO ANTPITC » 34

Διάφορα

- Το λαθρεμπόριο των όπλων » 11
- EIDIKOY: Ο κόσμος χλιδής των ήγεμόνων του πετρελαίου » 14
- Οι αδάμαστοι Μογγόλοι » 30

Μυθιστόρημα και Διήγημα

- Z. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ: Η κυκλαμιά του Άναπλιού (διήγημα) » 27
- ΤΟΜΑΣ ΜΠΑΡΚΕ: Η βουδή σύζυγος » 36
- AΓΚΑΘΑ ΚΡΙΣΤΙ: Ο Άρακλής Πουαρό ξανάρχεται » 41

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ ΤΕΥΧΟΣ

- Τα δέντρα κι' ο πολιτισμός
- Η δίκη της χοληστερόλης
- Θαύμα για τους καρδιακούς

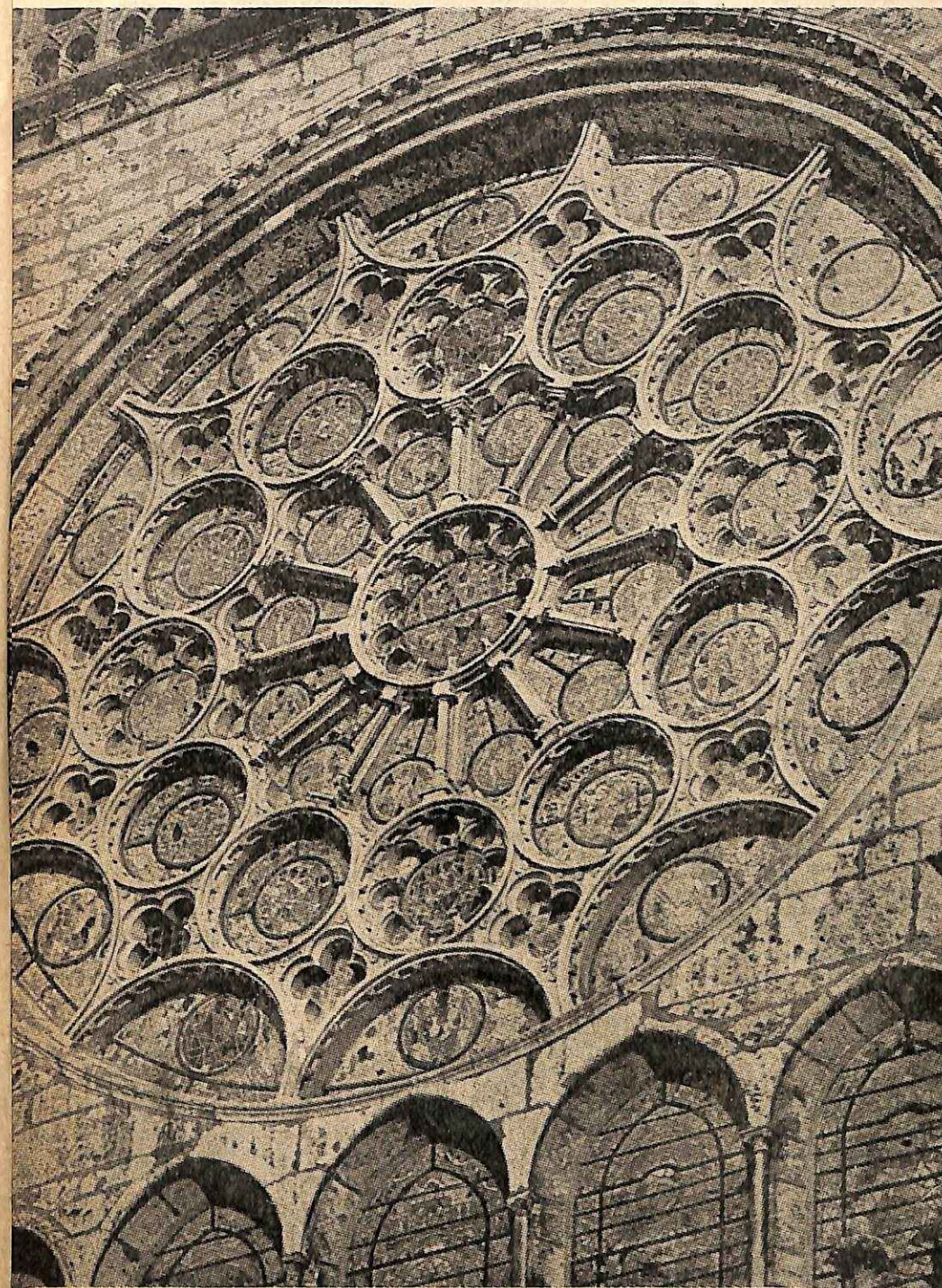
ΣΤΝΑΡΟΜΕΣ: Έσωτερικού: έτησία (τεύχη 52) δρχ. 210 Εξάμηνη δρχ. 110. Έξωτερικού: έτησία (άπλο ταχυδρομείο) δρχ. 300 (αεροπορικώς) για Άγγλία 5 λίρες για Άμερικη 28 δολλ. Για τις Άλλες χώρες έτησία συνδρομή 210 δρχ. (7 δολλ.) επί πλέον τα ταχυδρομικά. Έμβόματα και έπιταγές προς τον εκδότη και διευθυντή του «Κόσμου» Δουκή Άκρίτα, όδός Πατησίων 636, Άθήναι.

ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΙΣ ΦΡΟΝΤΙΔΕΣ ΜΙΑΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Η σημερινή μας φωτογραφία είναι παρμένη από τη Νότια Αμερική και παριστάνει τον Φλάβιο, ηλικίας 12 χρονών, που έχει αναλάβει κάτω από την προστασία του μιάς ολόκληρης πολυμελούς οικογένειας. Ξενοδολεύει, ζητιανεύει και τρέχει στο σπίτι του να θρέψει τα μικρότερα του αδέρφια. "Ίσως ποτέ ο φωτογραφικός φακός να μην έχει αποδώσει τη σπαρακτική ιστορία και την αδελφική λατρεία, όσο με τον Φλάβιο, σύμβολο της Αγάπης του Ανθρώπου για κάθε ταπεινό κι ανυπεράσπιστο πλάσμα της Γης. Ανάλογη σκηνή μπορεί να φωτογραφηθεί σε κάθε χώρα, σε κάθε λαϊκή συνοικία που τη χτυπάει η ανεργία κι η φτώχεια. Μπορεί να θεωρηθεί εικόνα παρμένη από τους πλημμυροπαθείς συνοικισμούς της Αθήνας.

ΕΝΑ ΠΑΡΑΘΥΡΟ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΤΗΣ ΣΑΡΤΡ

Ο καθεδρικός ναός της Σάρτρ είναι ένας από τους πιο παλιούς και τους πιο σεβαστούς γαλλικούς ναούς, τους αφιερωμένους στην Παναγία και, σύγχρονα, ένα από τα πιο επιβλητικά αξιοσημείωτα της γοτθικής αρχιτεκτονικής. Ο ναός, στη σημερινή του μορφή, έχει κτισθεί στη θέση, όπου υπήρχαν πριν, 4 ναοί, από τον 8ο ως τον 12ο αιώνα. Η ανοικοδόμησή του άρχισε το 1195 και συμπληρώθηκε το 1260. Ανάμεσα στα αρχιτεκτονικά στοιχεία που εξασίζουν το κάλλος του ναού είναι και τα τεράστια του παράθυρα, διαστάσεων 13X15 μέτρων, το καθένα με τη δική του ιδιομορφία, που αντανάκλα τον ρυθμό και το πνεύμα της εποχής, όπου είχε κατασκευασθεί και διακοσμηθεί. Η ασύγκριτη ομορφιά των παραθύρων της Σάρτρ προβάλλεται από το έσωτερικό του ναού. Σε επιφάνεια 2.300 περίπου μέτρων βιτρώ, από γαλάζιο και έρυθρο γυαλί, υπάρχουν αξιοσημείωτες εικόνες, παρμένες από τη ζωή του Χριστού και της Θεοτόκου, καθώς και από την καθημερινή ζωή των Μεσαιωνικών Χρόνων.

ΑΝΤΙΣΤΟΓΟΙ

1
ΜΙΑ θεομηνία φανέρωσε, για πολλοστή φορά, την ασυναρτησία της κοινωνικής μας πολιτικής και πιστοποίησε την ποιότητα της οικονομικής μας ανασυγκροτήσεως. Κομπάζουμε για τους αριθμούς, αυτούς που μάς αμφισβητεί η στατιστική υπηρεσία του ΟΗΕ, κατατάσσοντας την Ελλάδα προτελευταία στην κλίμακα των 18 ευρωπαϊκών χωρών, λίγο πιο πάνω από την καθυστερημένη Πορτογαλία. Κι ενώ κομπάζουμε για τους αριθμούς, που δεν μάς περιποιούν ιδιαίτερη τιμή, αγνοούμε έντελώς τους ανθρώπους. Στα κράσπεδα της Αθήνας, πλάι σε έργα υπερπολυτελείας, άχρηστα έργα, συνάνθρωποί μας ζουν σε σπείρια — παγίδες, που παρασύρονται από ρεύματα και μεταβάλλονται, με την πρώτη νεροποντή, σε ύγρους τάφους. Τα σπείρια αυτά υποτίθεται ότι έπρεπε να είχαν εγκριθεί αν είναι ή όχι κατοικήσιμα, έστω κι αν δεν είχαν συμπεριληφθεί στο σχέδιο πόλεως. Καμμία πρόνοια, όλα στην τύχη, για νάρθει, ένα φουρτουνιασμένο δράδυ, ο θάνατος να μάς θυμίσει πως όλοι ξέρουμε να δημαγωγούμε, χωρίς ντροπή, και κανένας μας δεν είναι σε θέση να προβλέπει με όρθοφροσύνη και με αγάπη. Με τα 110 εκατομμύρια δραχμών, που διατέθηκαν για το ανακτορικό οικοδομικό συγκρότημα του ξενοδοχείου της Πάρνηθος, το «Μόν Παρνές», θα μπορούσαν να κτισθούν 3.000 σπείρια, να στεγασθούν 3.000 ελληνικές οικογένειες, να σταματήσει ο έφιπλος 18 — 20 χιλιάδων Έλλήνων. Οικοδομούμε, ωστόσο, πολυτελέστατα ξενοδοχεία και ξυπνούμε ένα πρωί για να πληροφορηθούμε ότι πλάι μας, φίλοι και συγγενείς, πνίγονται σαν τα ποντίκια από μια καταιγίδα.

2
ΚΙ' ΑΡΧΙΖΕΙ ύστερα η θλιβερή παρέλαση των άρμοδιών, που δεν έχουν, ούτε άσκούν αρμοδιότητα. Τα θύματα περιμαζεύονται, κι αντί να υπάρξει ένα θετικό κι ολοκληρωμένο πρόγραμμα για την άμεση περίθαλψη τους και την οριστική τους αποκατάσταση, αρχίζει γύρω από την τραγωδία μια άθλια πολιτικολογία. Αντί να μάς αποπλίσουν ο πόνος και τα δάκρυα των θυμάτων, το κομματικό μένος μάς εξοπλίζει την ενδιάθετη απόφαση της πολιτικής έκμεταλλεύσεως. Ούτε μπροστά στους ανοιχτούς τάφους δεν τερματίζεται η πολιτικολογία εκείνων που, θετικά ή αρνητικά, είναι συνυπεύθυνοι της τραγωδίας. Κι οι απογοητευμένοι Έλληνες δεν ξέρουν, αληθινά, τι να πρωτοθαυμάσουν: Την πρόχειρη κι εξευτελιστική μεταχείριση των θυμάτων από ένα ασυναρτητο κι αντιφατικό κράτος ή την έκμεταλλευση του πένθους από την αδίστακτη πολιτικολογία, που θρηνηθεί για ν' αποκομίσει κομματικό όφελος;

Μέ το Φερικόσιο

Το νερό

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΒΡΕΤΤΑΚΟΥ

ΚΑΝΕΙΣ δε θα μπορούσε να υπολογίσει τι ακριβώς εστοίχισε ο πόλεμος του ανθρώπου με το νερό. Οί παραδόσεις πολλών λαών συμφωνούν με τη Βίβλο στο ότι κάποτε έγινε ένας κατακλυσμός. Και πολλοί επιστήμονες ασχολήθηκαν να δώσουν μιάν έρμηνεία στο φαινόμενο. Πώς δημιουργήθηκαν δηλαδή τόσα πολλά σύννεφα ώστε ή κατακλυσμιαία βροχή να καλύψει ως και τα όρη ακόμη. Υπάρχουν άλλοι που επέμειναν μάλιστα να βρουν και την κιβωτό στα πλάγια του όρους Άραράτ. Πάντως πέρα από τα επιστημονικά δεδομένα πάνω στην περίπτωση ενός ή και περισσότερων κατακλυσμών που έγιναν στη γή, σημασία έχει πως ή ζωή στον πλανήτη μας κινδύνεψε να εξαφανιστεί από το νερό.

Μιά φούχτα νερό στην έρημο στέκονταν ένας θησαυρός για τόν άνθρωπο. Ένα ποτάμι ξεχειλισμένο, μιά δψη του θανάτου που τόν κατεδίωκε. Έτσι διήλθε ανάμεσά του κι' έφτασε ως τις ήμέρες μας. Θησαυρός και στοιχείο καταστροφής το νερό ταυτοχρόνως, έκρινε από δυο πλευρές την επιβίωσή του. Θα μπορούσε ν' αναπαραστήσει κανείς με τη φαντασία του πολλές σκηνές, αρχίζοντας από την εποχή που οί άνθρωποι δεν είχαν ακόμη σπιτία. Τήν εποχή που σέρνονταν τα κουτσουδέλα τους διπλωμένα με δέρματα αλεπούδων, έφαχναν τα ριζά των βουνών για ν' ανακαλύψουν μιά σπηλιά, να στήσουν εκεί την οικογενειακή τους έστια και να προφυλαχτούν. Μπορούμε να φανταστούμε το νερό ν' ανεβαίνει πολλές φορές ως εκεί και την οικογένεια να φεύγει πανικόβλητη μέσα στη νύχτα κάτω από τις λάμψεις των κεραυνών, προσπαθώντας να σκαλώσει ψηλότερα για να σωθεί. Μπορούμε να φανταστούμε ακόμη αυτούς τους ανθρώπους να χάνουν ένα ή δυό τους παιδιά μες στο σκοτάδι και να φωνάζουν θρηνητικά μέσα στο θόρυβο της καταιγίδας. Άκόμη, μπορούμε να φανταστούμε μικροπολέμους μεταξύ οικογενειών για την κατάκτηση μιάς σπηλιάς ή συμφιλίωσης τέτοιων αντιπάλων γύρω από τη φωτιά της ευτυχίας κάτω από την ίδια φυσική στέγη που τούς παρείχαν τα γκρεμνά. Μπορούμε ακόμη να φανταστούμε μεγάλα ποτάμια να σκεπάζουν ολόκληρες πεδιάδες — το Γιάν Τσέ, τόν Μισισσιπή, τόν Ρήνο, να σέρνουν πτώματα άναρπαγμένων πλασμάτων.

Η απόκτηση ενός μικρού ασφαλίσμένου σπιτιού, έχει γίνει έντοικο σχεδόν μέσα στον άνθρωπο. Δεν τόν χτίζει ποτέ κοντά σ' ένα ποτάμι ή σε μιά πεδιάδα που κινδυνεύει από την πλημμύρα. Κοντά στο νερό που τόν χρειάζεται, μακριά από τόν που τόν απειλεί. Η φύση ξεγελά με την ήρεμία της, με την άνοιξη της, με τη γιομάτη

μακαριότητα σιωπής της. Η πρόδοξ ξεγελά και μάς διαφεύγει συχνά τόν ότι τὰ στοιχεία της φύσεως υπάρχουν με άμείωτη την τυφή τους δύναμη. Νικήσαμε, αλλά δεν τὰ νικήσαμε όλα. Όλα δε θα τὰ νικήσουμε ποτέ, όσο δε θα διευθύνουμε οί ίδιοι έμείς τούς φυσικούς τούς ίδιους οί γαιολογικές μεταβολές που εμφανίζουν νησιά εκεί που δεν υπάρχουν, ή εξαφανίζουν βουνά. Και μεγαλύτερος τρόμος άπ' αυτόν που μάς προσενούν τὰ έξαπολυμένα στοιχεία της φύσεως με την ανατρεπτική και καταλυτική δύναμή τους δεν είναι δυνατό να δοκιμάσουμε από τίποτε άλλο, ούτε κι' από τόν πιο άποτρόπαιο πόλεμο. Η αίσθηση του χάους και της συντέλειας ζυγνούν μέσα στον άνθρωπο έναν πρωτογονικό φόβο που μέσα του αντιπαράσσονται τόν δέος του τίποτα μπροστά στο πάν.

ΟΛΕΣ αυτές τις σκέψεις ήταν φυσικό να τις γεννήσει μέσα μας ή θεομηνία της νύχτας της 5ης προς την δη Νοεμβρίου, μιάς θεομηνίας που και σαν θέαμα μοναχά μάς ξανάδεσε με τις ρίζες μας. Τήν καταιγίδα συνώδευαν άναρίθμητες άστραγίδες. Ο ούρανός έλαμπε χωρίς ούτε καν πές. Μιά διακοπή δευτερολέπτου σαν να είχε παύσει τόν άνέμου και πάρει φωτιά. Η βουή του άνέμου και τών θαλασσίων κυμάτων, σου έδινε την έντύπωση της καταλύσεως της άρμονίας της κυριαρχίας του χάους. Και τήν ας, της κυριαρχίας του χάους. Ιδια στιγμή καταλάβαινες τί σήμαιναν τὰ στοιχεία. Χιλιάδες φωνές θα καλούσαν σε βοήθεια, ενώ κανείς δεν τις άκουσαν σε βοήθεια, τόν σκοτάδι και γε, γιατί τόν νερό και τόν σκοτάδι και τόν άστροπελέκια θροντούσαν κυρίαρχα τὰ κατέκλυζαν τις μικρές άποστάσεις που χώριζαν τόν ένα σπίτι από τόν άλλο. Σκεφτόσανε τη γαλήνη χιλιάδων οικογενειακών εστιών, θρυματισμένη. Τόν νερό ν' ανεβαίνει διαρκώς, να μπαίνει από τις πόρτες κι' από τὰ παράθυρα, τόν άέρα ν' άρπάζει σαν κλέφτης τις στέγες των σπιτιών και να φεύγει.

Τήν άλλη μέρα πληροφορήθηκες πως τὰ πράγματα είχαν έτσι συμβεί. Πώς άνθρωποι κουρασμένοι από τόν καθημερινό μόχθο, άρπάχτηκαν από τὰ κρεβάτια τους και τὰ ποτάμια τούς ταξίδευαν προς τη θάλασσα. Πώς οικογενειακά υπάρχοντα που άποκτήθηκαν με ιδρώτα και αίμα καταποντίστηκαν μέσα στη λάσπη. Πώς πολλές λαϊκές συνοικίες μεταβλήθηκαν σε θαλάσσιες — τόν αιώνιο δράμα των φτωχών που άποτελούν την πρωτοπορία σε κάθε είδους καταστροφή και θυσία. Και ή στατιστική έδωσε τα γενικά της άποτέλεσματα. Πίσω από τη διτρίνα των Άθηνών, όπως και πίσω από τις διτρίνες όλων των πόλεων, υπάρχουν οί μάρτυρες, με τὰ παιδιά τους που τ' ά-

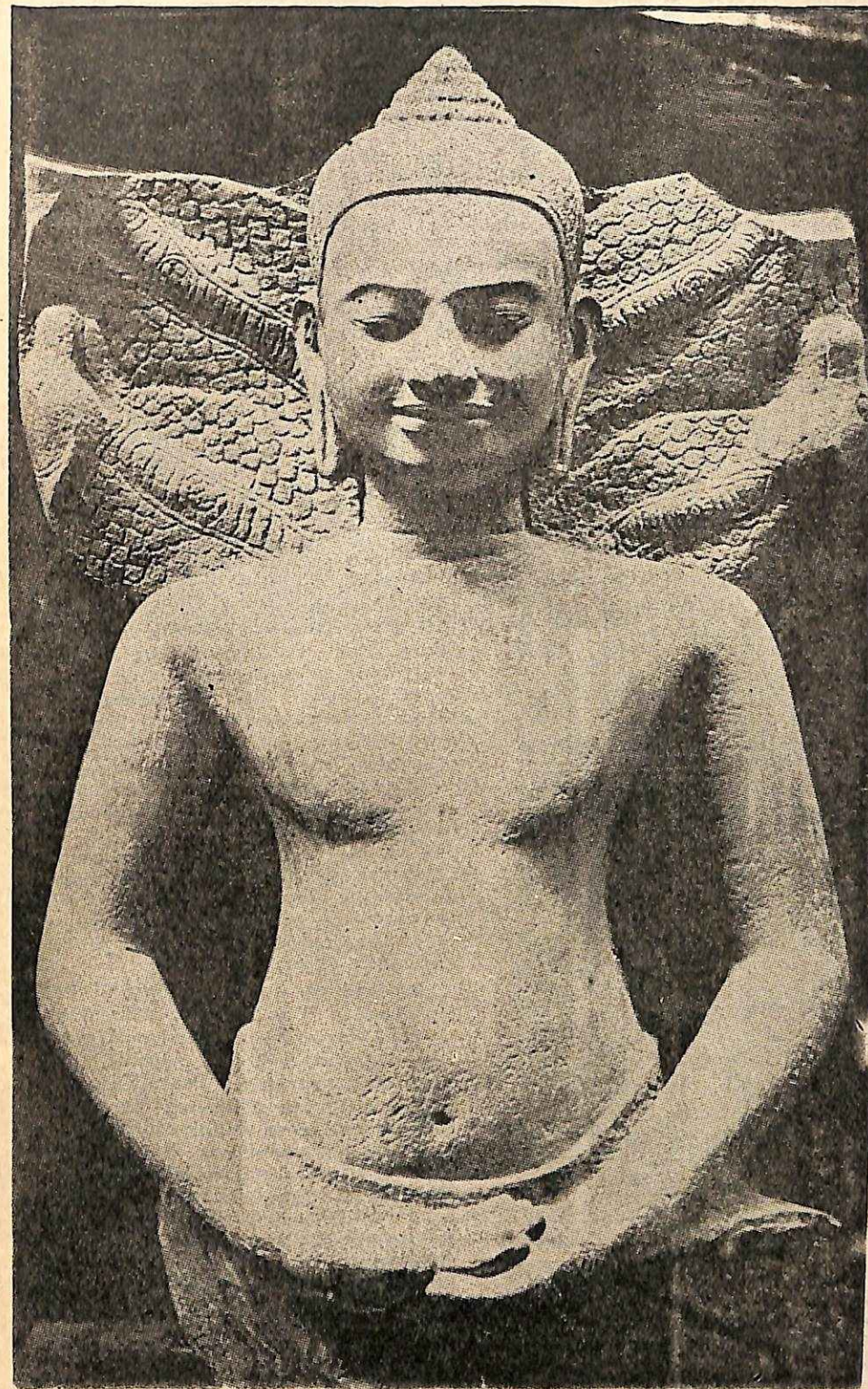
γατούν, έκτεθειμένοι σε κάθε είδους δυστυχία, σε κάθε είδους άπρόοπτο, σε κάθε είδους επίθεση. Ο πόνος δεν καταμετρείται και δεν ζυγίζεται. Καταλαβαίνει όμως κανείς γιατί οί άνθρωποι των αίωνων ανακάλυψαν την προσευχή και καταλαβαίνει κανείς τη δραματικότητα αυτής της προσευχής. Κουβέντα με τόν Θεό, με τόν άέρα, με τη βροχή, με τὰ άνυπότακτα στοιχεία της φύσεως, παράκληση σε ότι δεν άκούει, άφου από κείνους που άκούνε δεν άκούει κανείς, άφου τόν πρόβλημα τού στοιχειώδους άνθρωπισμού και της στοιχειώδους δικαιοσύνης και της μερικής έστω ίσοτιμίας μεταξύ των όμοιων μας, μένει άνοιχτό στον αιώνα.

Κι' ωστόσο αυτοί που έχτισαν τὰ μικρά σπιτία — ζυμώνοντας τη λάσπη τους με ιδρώτα — είχαν την έντύπωση πως τὰ έχτισαν πάνω από τόν νερό. Πανηγύρισαν τόν στήσιμό τους, τόν ριζισμό της στέγης τους, την έγκατάστασή τους. Τοποθέτησαν τὰ κρεβάτια των παιδιών τους, τόν τραπέζι τού φαγητού, κρέμασαν στους τοίχους τις φωτογραφίες και την κεντημένη «πάντα» με τόν «Έχει ο Θεός» και κάθε βράδυ άναπαύονταν μέσα στη λιτότητά τους, με την έλπίδα ότι ή επόμενη θα ξεμέρωνε άν όχι καλύτερη, τουλάχιστο όπως και οί προηγούμενες. Άλλά τη νύχτα βρέθηκαν περικυκλωμένοι από τόν νερό. Τόν ρεύμα μαζί με τὰ φτωχικά τους έπιπλα έπαιρνε και τις άγαπημένες τους υπάρξεις και τὰ εικονίσματα που θά τούς προστάτευαν. Η τυφή φύση έκασε μιάν επίδειξη δυνάμεως, από κείνες που κάνει συχνά σε διάφορα σημεία του κόσμου και κανείς δεν μπορεί να της άντισταθεί. Και έδειξε πως άν θελήσουμε να την προκαλέσουμε, με τις ανακαλύψεις που συσσωρεύει ή πολεμική μας ιδιοφυΐα, έκείνοι που θα νικήσουν δε θα είμαστε έμείς. Θα βρεθούμε άνθρωποι μπροστά στη δύναμη του χάους όπως κι' οί πρωτόγονοι άνθρωποι. Τόν ίδιο γυμνό, τόν ίδιο υποκείμενο κι' ίσως χωρίς τη δυνατότητα να διαφυλάξουμε τίποτα πια μέσα σε μιά μικρή κιβωτό.

ΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ έδωσαν άρκετές περιγραφές και φωτογραφίες άπό την καταστροφή. Υπάρχουν όμως περιπτώσεις που ούτε οί περιγραφές, ούτε οί φωτογραφίες μπορούν να μεταδώσουν την πραγματικότητα. Άποτελούν άπλούστατα μαρτυρίες πάνω σ' ένα πράγμα που εξακολουθεί να παραμένει άσύλληπτο. Θα σάς διηγηθώ ένα μικρό έπεισόδιο όπως μού τόν είπαν: Στο κέντρο μιάς αλλής, που γύρω της ήταν στριμωγμένες μικρές φτωχοκατοικίες, ήταν ένα δέντρο. Όταν ξεμέρωνε οί δυστυχισμένοι κάτοικοι είδαν τόν θολό νερό να έχει σκεπάσει τόν μισό κορμό του δέντρου κι' άπάνω στην επιφάνειά του να έπιπλέουν, κάμποσα νεκρά πουλάκια. Οί μικροί αλήτες τ'

ούρανού, οί άμέριμοι, είχαν κουνιάσει φαίνεται τη νύχτα εκείνη πάνω στο δέντρο. Πάλεψαν να φτερουγίσουν, τίτίβισαν, κάλεσαν σε βοήθεια με τη δική τους φωνή και με τη δική τους άγωνία, ώσπου στο τέλος υπέκυψαν. Η βροχή και τόν χαλάζι τὰ σκότωσαν. Κι' αυτοί που τὰ είδαν, ξέροντας από πόνο, τὰ έτίμησαν με τη λύπη τους.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΒΡΕΤΤΑΚΟΣ

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΙΧΑΝ ΑΠΟΔΕΧΘΕΙ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΕΩΣ

Για τούς Ίνδους τόν να γίνεις Βούδας, σημαίνει ότι έφθασες στην κορφή της ανθρώπινης εξέλιξεως κι' ότι λυτρώθηκες για πάντα από τόν κύκλο των «άναγεννήσεων» στη Γή.

ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΗ

Η θεωρία της μετενσάρκωσης, που ή Δύση σήμερα παραμελεί, χωρίς ωστόσο να την άρνιέται, άναγράφεται σαν κοινό στοιχείο όλων των μεγάλων θρησκειών του Κόσμου.

ΣΤΙΣ μέρες μας ή μετενσάρκωση κι' ή συμπληρωματική θεωρία της, τόν «κάρμα», άποτελούν για πολλούς επιστήμονες της Δύσεως τήν πιο λογική έρμηνεία των μυστηρίων της ζωής και της ανθρώπινης μοίρας. Όσοι ωστόσο πλησιάζουν αυτό τόν θέμα για πρώτη φορά, μαθαίνουν με άπορία ότι ή μετενσάρκωση διδάσκεται από τις περισσότερες μεγάλες θρησκείες του Κόσμου, κι' άπ' αυτόν ακόμη τόν Χριστιανισμό.

Η μετενσάρκωση έχει τόσο βαθιές ρίζες στην παγκόσμια θρησκευτική σκέψη, που οί έρευνήτες κι' οί ιστορικοί άνεκάλυψαν διάφορες μορφές αυτής της πίστεως στους πρωτόγονους λαούς όλων των φυλών και σ' όλα τὰ μέρη του

Κόσμου. Από τις πιο βάρβαρες φυλές στα βάθη της Αφρικής ως τους Ινδιάνους της Βορείου και Νοτίου Αμερικής, ακόμη και στην Αυστραλία και στην Αραβία, υπάρχει η πίστη στη μετενσάρκωση ή μετεμψύχωση.

Αν αναφερθούμε στους περασμένους αιώνες, διαπιστώνουμε ότι η μετενσάρκωση έπαιξε μεγάλο ρόλο στις θρησκείες και στη φιλοσοφία των μεγάλων αρχαίων πολιτισμών, όπως της Βαβυλώνας, της Ελλάδος, της Ρώμης, των Ινδιών. Μπροστά στον διεθνή χαρακτήρα της,

μέρη του Κόσμου. Σύμφωνα προς τις ιστορικές πηγές, πολλοί στάθηκαν οι πρώτοι Πατέρες της Εκκλησίας που αποδέχθηκαν την αρχαία δοξασία. Μα η ταχύτατη επέκταση του Χριστιανισμού έκάλυψε προοδευτικά αυτή τη διδασκαλία, που τελικά θεωρήθηκε πως έρχόταν σε σύγκρουση με την Εκκλησία.

Και πραγματικά η νέα θρησκεία βασιζόταν στη διδασκαλία που είχε έρθει στον Κόσμο για να σώσει τους «απολωλότες». Οι «απολωλότες», οι «παρὰ πλανημένοι», λένε μερικοί αρχαίοι συγ-

σαρκώνονται οι άνθρωποι μετά το θάνατό τους. Αν προσχωρούσαν στη θρησκεία του Χριστού και ζούσαν σύμφωνα με τη διδασκαλία του, ήταν εξασφαλισμένοι για την άφεση των αμαρτιών τους.

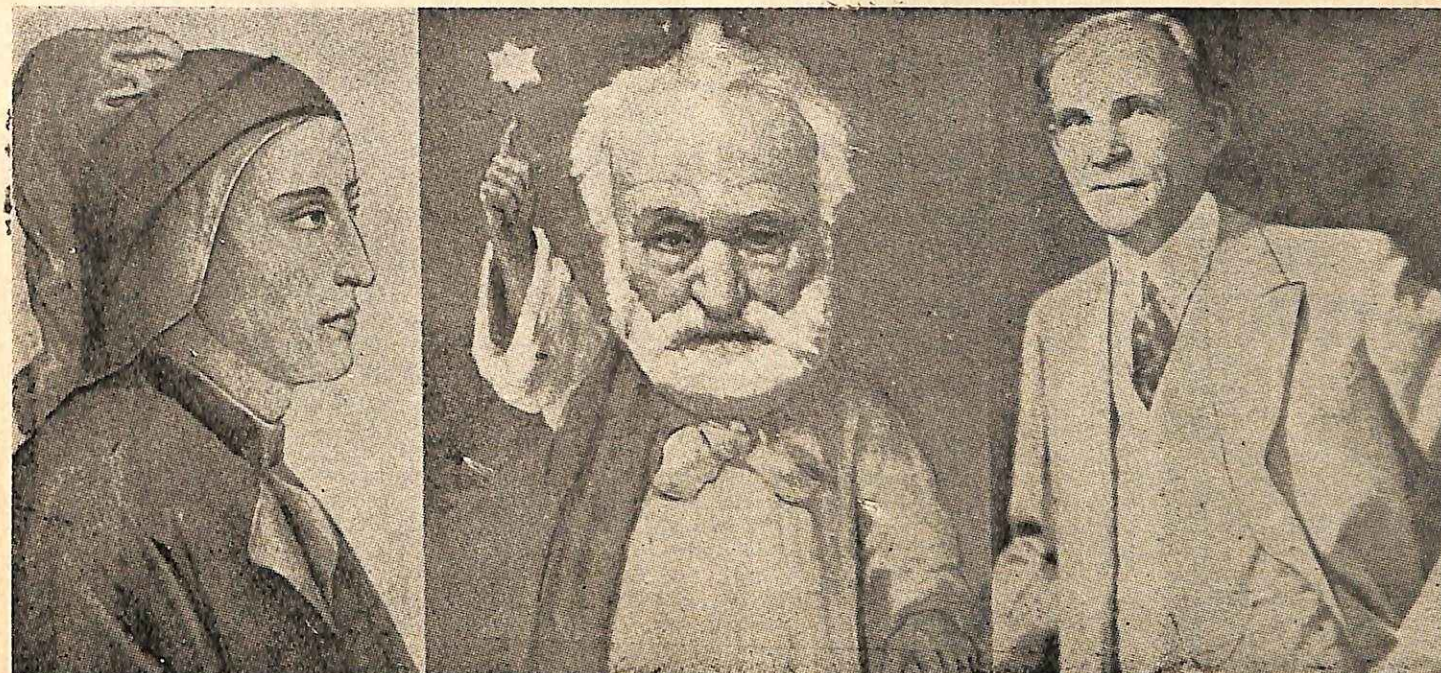
Σε ώρισμένες άλλες χώρες, στην Ινδία επί παραδείγματι, μερικοί συγγραφείς πιστεύουν ότι η αρχή της μετενσάρκωσης επιβράδυνε τόσο την υλική όσο και την πνευματική πρόοδο. Στα παλιά χρόνια, όπως και στην Ινδία σήμερα, αυτός που πιστεύει στη μετενσάρκωση έχει την προδιάθεση να δέχεται καρτερικά τις συνθήκες της ζωής του και να μη βάζει καμιά προσπάθεια για την καλύτερη τύχη του. Η πεποίθηση ότι η ζωή επί της Γης θα συνοδεύεται από πολλές άλλες, οδηγεί τον άνθρωπο στη μοιρολατρεία και την αδράνεια. Έτσι η καθυστέρηση που βασιλεύει στην Ινδία, μπορεί κατά μεγάλο μέρος να αποδοθεί στη θεωρία της μετενσάρκωσης.

Αν συμφωνήσουμε με αυτή την έρμηνεία, τότε μάς φαίνεται ακόμη πιο μεγάλη η σοφία των πρώτων ιδρυτών του Χριστιανισμού που καταπολέμησαν τη μετενσάρκωση. Παρ' όλη την αντίθεση όμως, παρέμεινε στους κόλπους της πρώτης Εκκλησίας σημαντικός έρριθμός οπαδών της μετενσάρκωσης. Μπορούμε να αναφέρουμε τον Ωριγένη, τον Κλήμεντα της Αλεξανδρείας, τον Πάνταينو, τον Συνέσιο, το Νικηφόρο, το Γρηγόρη, τον Ειρηναίο, τον Αύγουστινο και τον Πορφύριο. Κι' ώρισμένες αιρέσεις επίσης, έμειναν πιστές σ' αυτή τη δοξασία. Μα όσο η δογματική θεολογία της Εκκλησίας αποκτούσε περισσότερη δύναμη, τόσο κι' αδυνάτιζε ή πίστη στη μετενσάρκωση ώσπου να φθάσουμε στο Μεσαίωνα, όπου έσβησε έντελως.

Υπάρχει η γενική εντύπωση ότι η Οικουμενική Σύνοδος της Κωνσταντινουπόλεως το 537 καταδίκασε τη μετενσάρκωση, μα η βαθύτερη μελέτη των κειμένων αποκαλύπτει πως δεν είναι αλήθεια. Την καταδίκη του Ωριγένους επίσης δεν την προκάλεσε η διδασκαλία του της μετενσάρκωσης. Η καταδίκη του αφορά μόνο μια ειδική μορφή της θεωρίας για την προύπαρξη, σχετικά με την εκ νέου ζωή των καθάρων πνευμάτων που έφθασαν ήδη στον Ουράνο. Η τολημή αυτή επέκταση της μετενσάρκωσης άξιζει πράγματι την καταδίκη — έξηγει ένας συγγραφέας — μα δε θίγει την παλιά παράδοση σύμφωνα με την οποία η μετενσάρκωση ανταποκρίνεται με τη χριστιανική δοξασία του Καθαρτηρίου.

Ο ΓΚΑΙΤΕ ΚΑΙ Ο ΧΕΝΡΥ ΦΟΡΝΤ ΠΙΣΤΕΥΑΝ ΣΤΗ ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΗ

ΣΤΟΝ Μεσαίωνα ελάχιστοι ήταν οι οπαδοί της μετενσάρκωσης στο Δυτικό Κόσμο. Το περίεργο όμως είναι ότι οι περιφημότεροι απ' αυτούς ανήκαν στην Εκκλησία. Ανάμεσα τους ήταν ο Άγιος Φραγκίσκος της Ασίζης, που ίδρυσε το Τάγμα των Φραγκισκανών, ο σοφός Ιρλανδός μοναχός Τζον Σκότ Έριγένης, ο Άγιος Καλόγος κι' ο Δομνικανός μοναχός Θωμάς Καμπανέλλα, που εξωρίστηκε γιατί πίστευε στην επιστροφή στη ζωή. Το 13ον αιώνα το ενδιαφέρον για την

Πολλοί είναι στο Δυτικό κόσμο οι συγγραφείς και καλλιτέχνες που ενδιαφέρθηκαν για τη θεωρία της μετενσάρκωσης ή μετεμψύχωσης. Αυτή ενέπνευσε στο Ντάντε (πρώτος εξ αριστερών) τις συγκλονιστικές σελίδες της «Θείας Κωμωδίας» του. Κι' αυτή πάλι στάθηκε η αφορμή για να γράψει ο Βίκτωρ Ουγκώ (στο κέντρο, κατά γελοιογραφία της εποχής που τον παριστάνει μάγο) ένα από τα ωραιότερα ποιήματά του: «Τι μάς λείπει το Στόμα του Ίσκιου». Όσο για τον μεγάλο Αμερικανό διομήχανο Χένρυ Φόρντ, έλεγε: «Πιστεύω ότι αυτό που αποκαλούμε ταλέντο, δεν είναι παρά μόνο προϊόν μακράς πείρας που αποκτήθηκε στη διάρκεια πολλών υπάρξεων».

παλιά δοξασία αύξηθηκε σημαντικά ύστερα από τα έργα του Δάντη. Στη «Θεία Κωμωδία» του δίνει ένα έπικο δράμα της εξέλιξης της ψυχής. Περιγράφει το θάνατο, την κάθοδο της ψυχής στο Καθαρτήριο, την ανάστασή της στον Ουράνο και την τελική επιστροφή στη Γη.

Ο Τζιορντάνο Μπρούνο το 16ον αιώνα πήρε σαφή θέση υπέρ της μετενσάρκωσης, πράγμα που προκάλεσε την καταδίκη του να καεί ζωντανός. «Όσοι πιστευουν σ' αυτές τις αιρετικές θεωρίες κινδύνευαν κι' αυτοί από την Ίερά Έξταση».

Έπρεπε νάρθει η συγκεκριμένη περίπτωση της Αναγεννησεως και να φθάσουμε στο 18ο και 19ον αιώνα για να αρχίσει η θεωρία της μετενσάρκωσης να ξανακερδίζει βαθμιαία έδαφος και να την αποδεχθούν διάφοροι μεγάλοι φιλόσοφοι. Ανάμεσα σ' αυτούς ήταν οι Βάν Χέλμντ, Φράνσις Μπαίικον, Τζάκομπ Μποέμ, Φίχτε, Γκαίτε, Φον Χέρντερ, Ντισσέλντ, Λέσσιγκ, Σλέγκελ, Σουίντενμποργκ και Βενιαμίν Φράγκλιν.

Στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα και κατά τη διάρκεια του 20ου, η παλιά θεωρία της μετενσάρκωσης έγινε ευνοϊκάτα δεκτή από το κοινό κι' απέκτησε την υποστήριξη των μεγαλύτερων στοχαστών και ποιητών της εποχής. Μεταξύ των προσωπικοτήτων που υιοθέτησαν ανοικτά τη δοξασία, ήταν οι Ράλφ Βάλντο Έμερσον, Βίκτωρ Ουγκώ, Έντισον, Χένρυ Φόρντ και πολλοί άλλοι.

Τελευταία ο διάσημος ιερέας της επισκοπικής Εκκλησίας Ντην Ίνγκε, του καθεδρικού ναού του Αγίου Παύλου, δήλωσε πως δεν υπάρχει ασυμφωνία ανάμεσα στην «παλιά πίστη» του

και τη μοντέρνα επισκοπική Εκκλησία. Ο Βέλγος καρδινάλιος Μερσιέ δεβαίωσε ότι η πίστη στη μετενσάρκωση δεν έρχεται σε καμιά αντίθεση με το μοντέρνο καθολικό δόγμα. Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι η θεωρία της μετενσάρκωσης δεν είναι αποδεκτή από την ήγεια της καθολικής εκκλησίας, όπως και των διαμαρτυρομένων.

Η γνώμη πολλών αντικειμενικών έρευνητών είναι ότι σε πολλά σημεία της Αγίας Γραφής συναντά κανείς στοιχεία που στηρίζουν τη θεωρία της μετενσάρκωσης, αν και τα σημεία αυτά υποκρίνεται σε προσωπική έρμηνεία.

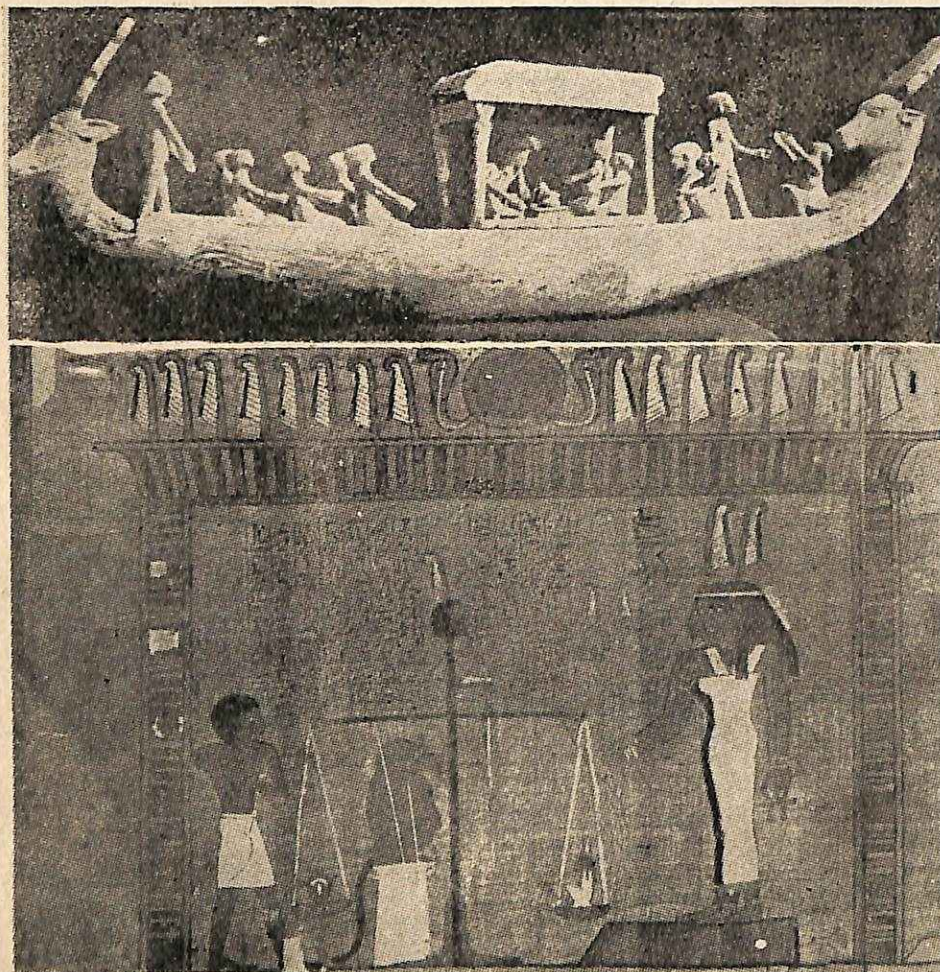
Σήμερα πιστεύεται γενικά ότι ο Ίησους έξεπαιδεύθηκε από τους Έσσαιους, μια παλιά ασκητική αίρεση των Εβραίων. Τα μέλη της πίστευαν στη μετενσάρκωση και ίσως να μελετούσαν τα μυστήρια της σοφίας των Αιγυπτίων. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ήταν οι πιο θρησικοί άνθρωποι της εποχής τους. Λάτρευαν τον αιώνιο άδατο Πατέρα και πάσχιζαν να ρυθμίσουν τη ζωή τους σύμφωνα με τη θέλησή του και τη διδασκαλία του. Είχαν τη συνήθεια να αφήνουν τα μαλλιά τους μακριά καθώς και τα γένεια τους και να φορούν ένα μονοκόμματο άσπρο ένδυμα, χωρίς ραφή, όπως φορούσε και ο Ίησους. Αν πράγματι ο Ίησους ανατράφηκε ανάμεσα σ' αυτούς τους άγιους ανθρώπους, τότε γνώριζε έξ ίσου καλά τη διδασκαλία της μετενσάρκωσης όσο και τον εβραϊκό νόμο της ανταμοιβής. Μα αποδείχεται από την Αγία Γραφή ότι διδάξε αυτές τις θεωρίες κατά τρόπο όχι τόσο απόλυτο όσο οι μυημένοι ιερείς πριν απ' αυτόν.

Β ΑΘΕΙΑ μελέτη του αρχαίου ιερού βιβλίου των Αιγυπτίων «Το βιβλίο των Νεκρών», αποκαλύπτει ότι μια μορφή μετενσάρκωσης, ή μετανάστευση των ψυχών, ήταν βασικό στοιχείο της θρησκείας τους. Το μυστικιστικό αυτό βιβλίο πραγματεύεται την κλασική περιπλάνηση της ψυχής την περίοδο της γήινης ζωής της, τον εξαγνισμό της μετά θάνατο και την επιστροφή της στη Γη για νέο πείραμα ως την τελική συνταύτισή της με τη Θεότητα. Ο ιστορικός Ηρόδοτος γράφει σχετικά:

«Οι Αιγύπτιοι είναι οι πρώτοι που ανέφεραν πως η ψυχή είναι άθάνατη κι' ότι κατά το θάνατό της μεταναστεύει σε άλλο πλάσμα που τυχαίνει να γεννιέται εκείνη τη στιγμή. Αφού κάνει τη θητεία της σ' όλα τα πλάσματα της γης της θάλασσας και του αέρα, ξαναγυρίζει σ' ένα ανθρώπινο σώμα τη στιγμή της γέννησής του. Ο κύκλος αυτός συμπληρώνεται σε χρονικό διάστημα τριών χιλιάδων ετών».

Μια από τις αρχαιότερες και σπουδαιότερες πρώτες άριστες θρησκείες, είναι ο Βραχμανισμός. Η καταγωγή της μεγάλης αυτής θρησκείας χάνεται στη νύχτα των αιώνων. Είναι αδύνατο λοιπόν να πει κανείς πότε άρχισε να διδάσκεται στην Ινδία η θεωρία της μετενσάρκωσης. Μερικοί συγγραφείς ισχυρίζονται ότι οι πρώτοι Βραχμάνοι έξεπαιδεύθηκαν από μια ακόμη παλαιότερη ανατολική ινδική φυλή.

Ένα από τα περιφημότερα αρχαία ινδικά κείμενα είναι η Μπαχαράτ — Ζιτά (Το δάμα του Θεού) που αποτελεί τμήμα της Μαχαβαράτα. Η Μπαχαράτ — Ζιτά είναι η βίβλος του Βραχμάνου, οι κανόνες της ζωής του,

Η μεγάλη σημασία που έδιναν οι αρχαίοι Αιγύπτιοι στην ταφή, έξηγειται με την πίστη τους στη μετενσάρκωση. Στο ταξίδι του στο Υπερπέραν ο νεκρός έχει μεγάλη συνοδεία για να αντιμετωπίσει την αυστηρότητα της Δευτέρας Παρουσίας (έπάνω, νεκρική λέμβος, Μουσείο Τουρίνου). Το ζύγισμα της ψυχής (κάτω, Μουσείο του Λούβρου) καθορίζει τη μελλοντική μετενσάρκωση της ψυχής αναλόγως με τις καλές ή κακές πράξεις της.

οι έρευνητές κατέληξαν στη σκέψη ότι η δοξασία αυτή αναπτύχθηκε συγχρόως με τις πρώτες θρησκευτικές δοξασίες σ' όλες τις φυλές. Εκτός αν πιστέψουμε ότι ο διεθνής χαρακτήρας της πίστεως αυτής αποτελεί την απόδειξη ότι όλες οι ανθρώπινες φυλές κατάγονται από κοινούς προγόνους.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΗ

ΣΤΗΝ αύγή του Χριστιανισμού η μετενσάρκωση ήταν κάτι που το παραδέχονταν στα περισσότερα

γραφείς, ήταν αυτοί που είχαν παραβεί τους αρχαίους νόμους του Γιεχβά. Οι νόμοι αυτοί ήταν, όπως είναι γνωστό, προπάντων ανταμοιφτικοί. Ένώ η θεωρία του Χριστού, που βασίζεται στη θεία χάρη, επέτρεπε στους ανθρώπους να πετύχουν τη συγγνώμη για τις αμαρτίες τους με την πίστη και μετάνοια. Ο σκληρός λοιπόν νόμος των αρχαίων θρησκειών που απαιτούσε εόφθαλμόν αντί οφθαλμού και δόδοντα αντί δόδοντος, είχε αντικατασταθεί με μια θρησκεία εύπλαχνίας και συγγνώμης. Κι' επομένως, στη θρησκεία του Χριστού, δεν συνέτρεχε κανένας λόγος να μετεν-

“Όλη η “Απω Ανατολή πιστεύει ακόμη και σήμερα στη μετενάρκωση. Ο “Ιάπων αυτός βουδιστής μοναχός που, στην περισυλλογή του, βρήκε την εκπληκτική γαλήνη του Βούδα, αποδίδει στο να λυτρωθεί σ’ αυτή τη ζωή, με την άσκηση και το πνεύμα της συμπόνιας, από τη σκλαβιά των διαδοχικών υπάρξεων.

και η βασική θεωρία του ιερού αυτού βιβλίου είναι η ινδική θεωρία της αναγεννήσεως. Μερικά αποσπάσματά του, που θ’ αναφερθούν παρακάτω, εξηγούν πως στην Ανατολή μετενάρκωση είναι η πορεία που ακολουθεί ο πνευματικός εξαντισμός και η τελική ένωση με το Θεό.

«Όπως ο άνθρωπος πετά τα φθαρμένα ρούχα του κι’ αγοράζει καινούργια, έτσι ο κάτοικος του σώματος, πετώντας το φθαρμένο περίβλημά του, μπαίνει σε άλλο που είναι καινούργιο».

«Γιατί βέβαιος είναι ο θάνατος αυτού που γεννήθηκε και βεβαία η γέννηση αυτού που πέθανε. Δεν πρέπει λοιπόν να κλαίμε για το αναπόφευκτο». Με τη γέννηση του Βούδα παρατηρεί-

ται σ’ όλη την Ινδία μια αναζωπύρωση της πίστεως στη μετενάρκωση και το κάρμα. Ο ιδρυτής του βουδισμού, αφού έγκατέλειψε την πριγκιπική περιουσία που είχε κληρονομήσει και τις βασιλικές τιμές για το δίσκο της έπαιτειας και την ασκητική ζωή, κατορθώνει στη Βούδα — Γκάγια, ενώ στοχαζόταν κάτω από το δέντρο των συμβουλίων, να φτάσει στην έκσταση.

Ο Βούδας αφιέρωσε τη ζωή του στη διδασκαλία των θεωριών του «κάρμα» και της μετενάρκωσης. Δεν άφησε γραπτά κείμενα — όπως ο Χριστός — αλλά οί όπαδοί του περιεσκελίζαν τα σοφά λόγια του και τις ευγενικές πράξεις του. Έτσι ο βουδισμός έγινε μεγάλη παγκόσμια θρησκεία. Νά, μερικά αποσπάσματα για τη μετενάρκωση, από τα βουδιστικά κείμενα:

«Αυτός που δεν διέπραξε αμαρτίες που να προκαλούν το φόβο, και που να έχουν σαν αποτέλεσμα την επιστροφή σ’ αυτή την όχθη, την επόμενη όχθη, όπως το φίδι εγκαταλείπει το φθαρμένο παλιό του πουκάμισο...»

«Αφού σπάσω τα δεσμά, δε θα ξαναγυρίσω σε σώμα...»

«Είμαι όμοιος με λίμνη χωρίς δούρκο. Δε θα υπάρξει νέα γέννηση γι’ αυτόν».

«Μερικοί ξαναγεννιούνται... όσοι λυτρώθηκαν από κάθε γήινη επιθυμία φθάνουν στη Νιρβάνα...»

«Αυτοί που διαρκώς ξαναγυρίζουν στη Γη με τη γέννηση και το θάνατο για να ζήσουν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, βρίσκονται σε κατάσταση άγνοιας. Οί σοφοί δεν ξαναγεννιούνται». «Ανάμεσα σ’ αυτούς που σήμερα ακόμη πιστεύουν στον παρσισμό — πυρολατρεία — οί όρθόδοξοι δεν παραδέχονται τη μετενάρκωση σαν θρησκευτικό δόγμα. Κι’ όμως τα ιερά κείμενα του ζοροαστρισμού μιλούν με σαφήνεια για τη μετενάρκωση. Στο «Ζόρε Παστάν», το ιερό βιβλίο των αρχαίων Περσών, διαβάζουμε:

«Σύμφωνα με την άποψη του Φερντοού — έβδομος μυθικός βασιλιάς των Περσών — η ανθρώπινη ψυχή όταν εγκαταλείψει αυτό τον Κόσμο, ανυψώνεται ως το Βουνό της Φωτιάς κάτω από τη Σελήνη. “Αν είναι τελείως άγνη και χωρίς λεκέδες, διασχίζει εύκολα τη φωτιά και τότε γίνεται άγγελος. “Αντίθετως, αν στη γήινη ζωή της ήταν ακάθαρτη, δε θα μπορέσει να διασχίσει τη φωτιά και θα ξαναγυρίσει στη Γη».

Και παρακάτω: «“Αν η ψυχή κατά τη διάρκεια της ζωής της στη Γη, δεν εξαγνισθεί, μένει στην άγνοια και δεμένη σ’ αγαθά αυτού του Κόσμου, θα ξαναγυρίσει για να πάρει διάφορες μορφές τη μία μετά την άλλη, ώπου να γίνει εντελώς άγνη, όπως το είπε ο Φερντοού».

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΣΤΟΥΣ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΥΣ

ΤΑ ΙΕΡΑ βιβλία της εβραϊκής θρησκείας περιέχουν το «Ταλμούν» και την «Καμπάλα». Στην Καμπάλα αναφέρονται τα εξής για τη μετενάρκωση:

«Αυτός που δεν τήρησε τις 613 αρχές που έπρεπε να τηρήσει, καταδικάζεται να υποστεί τη μετενάρκωση — μια φορά ή πολλές φορές — ώπου να τηρήσει αυτά που άμελούσε ως τότε».

«Ο Κάιν έκλεψε τη δίδυμη αδελφή του “Αβελ και γι’ αυτό η ψυχή του μετενάρκωσε στον “Ιερό».

Το «Ταλμούτ» πάλι λέει ότι η ψυχή του “Αβελ μετενάρκωσε στο σώμα του Σήθ και μετά του Μωύση. Και το «Ζοχάρ» πάλι, το πιδό μυστικιστικό ιερό βιβλίο των “Εβραίων, λέει ότι οί άνθρωποι ξαναγυρίζουν στη Γη ώπου να λυτρωθούν από την αναγέννηση.

Ο μεγάλος “Εβραίος ιστορικός “Ιωσήπος Φλάβιος, γράφει στο βιβλίο του «“Εβραϊκός πόλεμος»: «Λέγε ότι όλες οί ψυχές είναι αδιάφορες, μα ότι μόνο οί ψυχές των καλών ξαναγυρίζουν στη Γη μέσα σε άλλα σώματα».

Το ιερό βιβλίο του “Ισλάμ είναι φυσικά το Κοράνιο. Κι’ οί Μουσουλμάνοι διατείνουν ότι ούτε μια λέξη, ούτε ένα κόμα δεν μεταβλήθηκαν ποτέ σ’ αυτό το Βιβλίο της Θείας Σοφίας, που όρίζει ποιά πρέπει να είναι η θρησκεία, η ήθική και η συμπεριφορά των λαών του “Ισλάμ. “Ενα απόσπασμα λοιπόν του Κορανίου μιλάει καθαρά για τη μετενάρκωση και συγκεκριμένα λέει: «“Ο Θεός δημιουργεί τους ανθρώπους κι’ αυτοί ξανάρχονται ατέλειωτα πάνω στη Γη ώπου να επιστρέψουν σ’ Αυτόν». Οί όρθόδοξοι όμως αιρέσεις άμφισβητούν τη γνησιότητα αυτής της παραγράφου κι’ οί σύγχρονοι πιστοί έχουν την τάση ν’ άγνοουν κάθε ιδέα μετενάρκωσης που αναφέρεται στο Κοράνιο και σε άλλα ιερά κείμενα.

ΚΑΙ Η ΙΑΠΩΝΙΑ

Η ΕΘΝΙΚΗ θρησκεία της “Ιαπωνίας είναι ο σιντοϊσμός. Τα ιερά κείμενα του Σίντο αναφέρουν αποκλειστικά σχεδόν την ιερή καταγωγή των “Ιαπώνων αυτοκρατόρων και περιέχουν παραστατικώτατες άφηγήσεις για τους αρχαίους θεούς της “Ιαπωνίας. Οί πραγματικές θεωρίες της θρησκείας δεν αναφέρονται παρά μόνο άοριστα και πολύ συγκεκριμένα.

Τα πρώτα χριστιανικά χρόνια στην “Ιαπωνία διαδόθηκε ο Βουδισμός κι’ όπως και στην Κίνα βρήκε όπαδούς μεταξύ των σιντοϊστών. Σήμερα οί βουδιστικές αρχές έχουν μπλέξει με τις σιντοϊστικές κι’ όλα τα ιερά βιβλία των “Ιαπώνων, εκτός από το «Ζέν», περιέχουν διάφορες άπόψεις για τη μετενάρκωση και το «κάρμα».

Δεν άπχει λοιπόν από την αλήθεια η υπόθεση ότι η μετενάρκωση σαν θεωρία, ήταν κοινή θρησκεία των πρώτων ανθρώπων επί της Γης, πριν οί φυλές, οί πολιτισμοί κι’ οί δοξασίες εξελιχθούν διαφορετικά σε κάθε μέρος. Είναι εκπληκτικό ωστόσο που θρησκείες, οί όποιες παρουσιάζουν ουσιώδεις διαφορές, έχουν ως τώρα η είχαν και μέχρι τελευταία άκομή, αυτή την κοινή δοξασία που ξεκινάει από τα βάθη των αίωνων.

PAUL M. VEST

INTERARMCO

fulfills the armament needs of GOVERNMENTS THROUGHOUT THE WORLD

INTERARMCO, during the past decade has supplied numerous Western nations with major quantities of small arms and ordnance ranging from the latest in lightweight automatic weapons to fully equipped tanks and jet aircraft.

INTERARMCO also furnishes technical experts and equipment to nations desirous of modernizing their weaponry, or converting to standard NATO or U. S. calibers.

INTERARMCO, through its expert global purchasing team, is in a unique position to supply required military equipment of virtually any type. By taking surplus, obsolete or "dead" arms material in trade, or purchasing it outright for cash, INTERARMCO can assure its customers of lower prices for new or reconditioned equipment than through any other method of purchase.

INTERARMCO's prices, lower because of volume selling and purchasing in the world market, are only a fraction of present day production or "market" costs for similar items. In addition to new and re-manufactured pistols, rifles, sub, light and heavy machine guns of all types, we can offer an excellent selection of mortars, artillery, tanks, aircraft and other heavy weapons upon application.

All transactions of this type are made under specific authorization of the U. S. State Department, Office of Munitions Control.

Η εταιρεία «“Ιντεράρμκο» διαφημίζει το έμπορεύμά της όπως κάθε άλλη επιχείρηση. Σ’ αυτό τον τιμοκατάλογο βλέπουμε πολυβόλα διαφόρων τύπων, μπαζούκας, βομβαρδιστικά αεροπλάνα και... τάνκς. Διαλέγετε και παίρνετε.

Το λαθρεμπόριο των όπλων

ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΩΝ ΟΠΛΩΝ ΝΟΜΙΜΟ
“Η ΠΑΡΑΝΟΜΟ, Η ΖΗΤΗΣΗ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΑ
ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

ΜΙΑ καλοκαιριάτικη μέρα του 1957, ένας άνθρωπος σωριάστηκε ανάστροφος σ’ ένα δρόμο της Γενεύης. Οί διαβάτες έτρεξαν να τον βοηθήσουν, άλλ’ ήταν ήδη νεκρός. “Ο θανάτος του φάνηκε στην άρχη σαν καρδιακή συγκοπή. “Αλλά κοντά στο σώμα του βρέθηκε ένα μικρό βέλος δηλητηριασμένο με κουράρε.

Η άστυνομία της Γενεύης δεν αντιμετώπισε καμμία δυσκολία στην άναπαράσταση του εγκλήματος. “Ο δολοφόνος είχε χρησιμοποιήσει το όπλο του θανάτου που χρησιμοποιούν ακόμα σήμερα οί πρωτόγονοι Ιθαγενείς της Νέας Γουίνεας. Φύσηξε το δηλητηριασμένο βέλος του, μέσα από ένα μικρό σωλήνα, στον αυχένα του θύματός του και χάθηκε μέσα στο πλῆθος.

Τ’ όνομα του θύματος Μαρσέλ Λεοπόλντ, ήταν γνωστό στην άστυνομία. Παράξενο τέλος για έναν έμπορο σύγχρονων όπλων... “Η άστυνομία παρακολουθούσε από καιρό τη δράση του Μαρσέλ Λεοπόλντ που έρχόταν σ’ επαφή με μυστικούς αντιπροσώπους του έπαναστατικού στρατού της “Αλγερίας.

Δεν ήταν η πρώτη φορά που συνέβαινε μια «έκτελεση» στον ήμισυπαράνομο κόσμο του διεθνούς εμπορίου των όπλων, όπου με μια προφορική συμφωνία παραδίδονται ολόκληρα φορτία πολυβό-

λων, όλμων και πυρομαχικών. Λίγους μήνες πριν, ένας “Ιταλός που μόλις είχε εισπράξει το μυθώδες αντίτιμο ενός φορτίου όπλοπολυβόλων από τη Σικελία στο διεθνές λιμάνι της Ταγγέρης, σκοτώθηκε με το αυτοκίνητό του σ’ ένα δρόμο του Μιλάνου. Το σύστημα των φρένων του είχε καταστραφεί από κάποιο εγκληματικό χέρι. Στή Βόννη, ένας “Αλγερινός έμπορος όπλων είχε δολοφονηθεί μέσα μεσημέρι, με μια ριπή όπλοπολυβόλου, μπροστά στην πρεσβεία της Τυνησίας...

Το εγκλημα της Γενεύης διέφερε από τ’ άλλα ως προς την πρωτοτυπία της μεθόδου. “Αλλ’ όπως συνέβη και στις άλλες περιπτώσεις, ο δράστης παρέμεινε άγνωστος. Μεταξύ των «καλώς πληροφορημένων κύκλων», οί φήμες όργιζαν. “Αλλοι απέδιδαν το εγκλημα στις τρομοκρατικές οργανώσεις των Γάλλων άποίκων της “Αλγερίας που «καθαρίζουν» τους προμηθευτές όπλων του έπαναστατικού στρατού, άλλοι μιλούσαν για μυστικούς πράκτορες ξένων δυνάμεων... “Ωστόσο, σύμφωνα με την πιθανώτερη έκδοχή, το εγκλημα δεν ήταν παρά μια έκκαθάριση λογαριασμών μεταξύ συνεταιρών της παρανομίας. Για τους διεθνείς έμπορους του θανάτου η ανθρώπινη ζωή δεν έχει μεγάλη αξία κι’ έφ’ όσον οί δολοφονίες

Μια άκόρεστη πείνα για όπλα έκδηλώνεται σ’ όλες τις ύπανάπτुकτες περιοχές του πλανήτη μας. Μπορεί να μην υπάρχει άρκετό ψωμί σ’ αυτές τις έστίες τις άναταραχής, αλλά τα χρήματα για την αγορά των μηχανών του θανάτου δεν λείπουν ποτέ... Το λαθρεμπόριο των όπλων είναι ίσως ένα πρόβλημα σοβαρότερο από τον διεδνη άφοπλισμό.

τους είναι συνήθως παράνομες, όποιος άρνείται ν’ άνταποκριθεί στις συμβατικές του υποχρεώσεις πληρώνει με τη ζωή του...

ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

Ο ΜΑΡΣΕΛ Λεοπόλντ γνώριζε άσφαλώς τους τρομερούς κινδύνους του επαγγέλματος. “Αλλά έλάχιστες επιχειρήσεις προσφέρουν τόσες δυνατότητες υπέρογκου κέρδους και γρήγορου πλουτισμού. Στα δεκαπέντε τελευταία χρόνια, σ’ ένα κόσμο που φαινομενικά κυριαρχείται από το φάσμα των πυρηνικών βομβών, η ζήτηση των «άπληρχαιωμένων» έλαφρών όπλων έχει αύξηθεί καταπληκτικά. Και κάθε φορά που, για πολιτικούς λόγους, οί κυβερνήσεις άρνούται τις άδειες εισαγωγών ή έξαγωγών, τα τουφέκια, τα περιστροφικά και τα πολυβόλα περνούν στη «μαύρη αγορά» με ηύξημένες τιμές.

Γύρω στο 1948, οί “Αραβες και οί “Εβραίοι στην Παλαιστίνη, όπου οί δυτικές δυνάμεις προσπαθούσαν να διατηρήσουν μια πρόσκαιρη στρατιωτική ισορροπία, υπήρξαν οί καλύτεροι πελάτες του διεθνούς λαθρεμπορίου των όπλων. άργότερα ήρθε η σειρά της έπαναστατημένης “Αλγερίας που άρχισε ν’ άπορροφάει τα περισσότερα παρανομα φορτία. Σήμερα ένα μεγάλο τμήμα της Μάυρης “Αφρικής μπήκε στο μακάβριο χορό: Στο Κογκό, στην “Αγκόλα, στη Ροδεσία, στην Κένυα, στη Νοτιοαφρικανική “Ενωση, όλες οί έπαναστατικές έστίες έφοδιάζονται με τουφέκια, χειροβομβίδες, περιστροφικά και πολυβόλα χάρη στη δράση του διεθνούς λαθρεμπο-

Ο Σάμουελ Κάμμιγκς, πρόεδρος της «Ιντεράρμκο».

ρίου των όπλων.

Η αξία του νόμιμου και του παράνομου εμπορίου των εξοπλισμών υπολογίζεται σε δυο δισεκατομμύρια δολάρια το χρόνο. Ο υπολογισμός αυτός φυσικά, είναι κατά προσέγγιση, γιατί είναι αδύνατο να ξέρουμε ακριβώς τον όγκο του παράνομου εμπορίου. Διάφορα έπεισόδια μάς δίνουν μία ιδέα. Τουλάχιστον μία φορά το μήνα οι εφημερίδες μάς πληροφορούν ότι το γαλλικό ναυτικό κατέσχεσε φορτία όπλων που επρόκειτο να παραδοθούν στους Άλγερινους επαναστάτες. Πρόσφατα, τα καταδικαστικά της Βολιβίας υποχρέωσαν μία «Κονσταντίν» να προσγειωθεί κοντά στη Σάντα Κρούζ. Ο πιλότος είχε φορτωτικές που ανέφεραν κιβώτια με κάλτσες νάυλον και δέκτες τηλεοράσεως, αλλά το αλθινό φορτίο ήταν τουφέκια και πολυβόλα για την Κούβα και μία ποσότητα κοκαίνης άγνωστου προορισμού. Την ίδια περίπου εποχή ένα φορητό αεροπλάνο ναυλωμένο από «Αγίλους» εμπόρους προσγειώθηκε ανάμεσα στα νησιά των Καναρινίων. Αντι για μύγδαλα της Λιθύης που έγραφαν οι φορτωτικές, οι Ισπανοί τελωνοφύλακες ανέκαλύψαν όπλους και βόμβες κι-νεζινής κατασκευής...

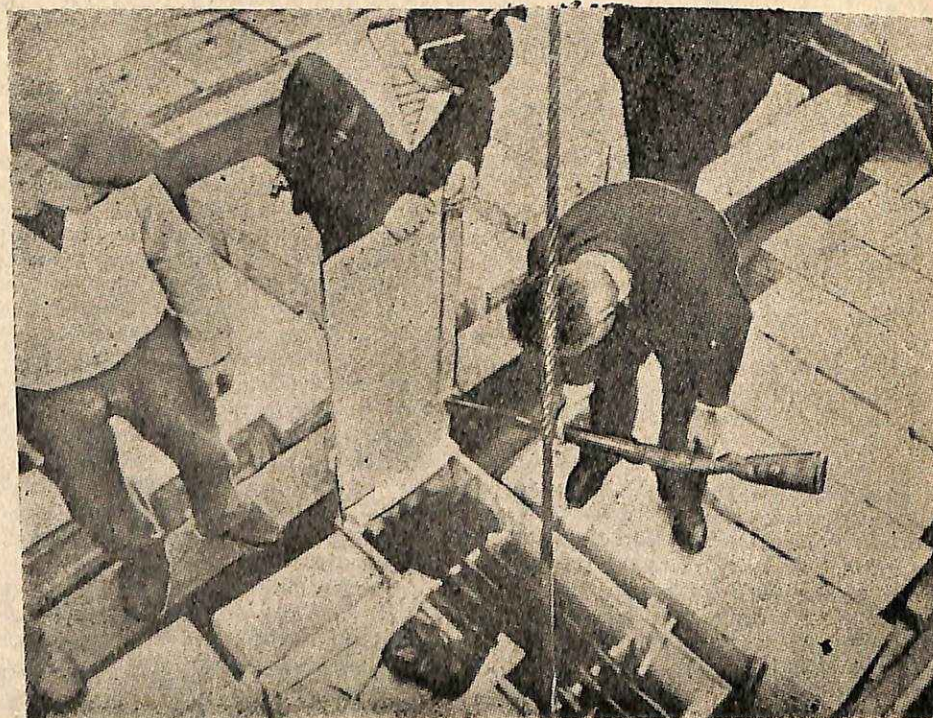
ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

Το λαθρεμπόριο των όπλων καλοπτερεί ολόκληρο τον κόσμο, αλλά τα σπουδαιότερα κέντρα κατανα-

λώσεως ή διαμετακομίσεως φαίνεται ότι βρίσκονται σήμερα στην Αφρική. Τα φορτία φεύγουν συνήθως από το Άμβούργο ή άλλα λιμάνια που διαθέτουν «ελευθέρη ζώνη» (πράγμα που διευκολύνει αυτού του είδους τις συναλλαγές) και καταλήγουν στο Κονακρύ της Γουινέας, όταν πρόκειται για όπλα που αποστέλλονται από το σοβιετικό μπλόκ, ή στη Μονρόβια της Λιβερίας, όταν πρόκειται για δυτικά όπλα. Το εμπόρευμα καμουφλάρεται κατά διαφόρους τρόπους, συχνά τα όπλα ταξιθεύουν διαλυμένα ως «άνταλλακτικά» γεωργικών μηχανημάτων και αυτοκινήτων. Από εκεί, τα όπλα μεταφέρονται στον τελικό τους προορισμό με ποταμόδαρκες ή καραβάνια.

Οι λεπτές κι' επικίνδυνες αυτές συναλλαγές παζαρεύονται και οργανώνονται συνήθως στις Βρυξέλλες, στο Μιλάνο, στο Άμβούργο ή στη Ζυρίχη.

Ο σέρ Μπάξιλ Ζαχάρωφ, ο διάσημος έμπορος όπλων που έγινε βαθύπλοτος κατά τη διάρκεια του πρώτου παγκοσμίου πολέμου είχε τη φήμη ότι έπιζητούσε, αν όχι προκαλούσε, τις ξοτίες ραδιουργιών και ταραχών στα Βαλκάνια και στην Έγγυς Ανατολή για να αυξάνει τη ζήτηση των εμπορευμάτων του. Οι σύγχρονοι έμποροι των όπλων είναι μικρογραφίες του Μπάξιλ Ζαχάρωφ. Δεν ξέρουμε, βέβαια, ως ποιο σημείο χρησιμοποιούν ακόμα τις ίδιες δοκιμασμένες μεθόδους. Άλλα σήμερα ή κατάσταση είναι κάπως διαφορετική. Στις περισσότερες περιπτώσεις δεν αγοράζονται οι έμποροι που κυνηγάνε τον άγροιστή για να πουλήσουν την πρραμμάτια τους. Μάλλον ο αγοραστής έρχεται και παρακαλεί τον έμπορο, προσφέροντας όσα - όσα για ένα φορτίο μηχανών του θανάτου, που πληρώνονται από τις πιστώσεις των επαναστατικών οργανώσεων. Στο σύγχρονο εμπόριο των όπλων η ζήτηση είναι πάντα μεγαλύτερη από

Τουλάχιστον μία φορά το μήνα οι Γάλλοι ανακαλύπτουν ένα φορτίο όπλων που προορίζονται για τους Άλγερινους επαναστάτες.

την προσφορά. Κι' η σπουδαιότερη φροντίδα των εμπορών δεν είναι να βρουν ένα κέντρο καταναλώσεως, αλλά μία πηγή προμηθείας.

ΤΑ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΑ

ΕΠΙ πολλά χρόνια μετά τον πόλεμο τα όπλα που τροφοδοτούσαν το λαθρεμπόριο ήταν κυρίως γερμανικής κατασκευής. Ήταν ή εποχή που οι Σύμμαχοι ρευστοποιούσαν τα πολεμικά αποθέματα της Βέρμαχτ. Αυτόματα, τυφέκια, πολυβόλα, όλμοι, ακόμα και θωρακισμένα οχήματα και ελαφρά τάνκς, πουλιόντουσαν ως παλιοσιδερικά. Λίγα χρόνια αργότερα οι Έξυπνοι έμποροι μσχοπουλούσαν τα «παλιοσιδερικά» τους σε διάφορες επαναστατικές οργανώσεις, στα κράτη της Λατινικής Αμερικής που βρίσκονται μονίμως σε κατάσταση εμφυλίου πολέμου, ή στις δυσχεστερημένες αποικίες που προσπαθούν να αποκτήσουν την ανεξαρτησία τους.

Μία άλλη πηγή που τροφοδότησε επί χρόνια το λαθρεμπόριο, ήταν τα «στρατιωτικά πλεονάσματα» των Αμερικανών και των Άγγλων. Επίσης και μερικές ανέλπιστες «μπάζες», όπως π.χ. το βρετανικό υλικό που κατασχέθηκε από τους Αιγυπτίους στη διώρυγα του Σουέζ μετά την άτυχημένη αγγλογαλλική εκστρατεία, καθώς και το σοβιετικό υλικό που κατασχέθηκε από τους Ισραηλίτες στην ίδια επιχείρηση. Ένα μέρος από τα όλοκαινούργια αυτά όπλα πουλήθηκε σε καλές τιμές από τις κυβερνήσεις Αιγύπτου και Ισραήλ.

Τέλος, οι έμποροι των δυτικών κρατών βρήκαν απροσδόκητους προμηθευτές από το Παράπετασμα. Η «Σκόντα» της Τσεχοσλοβακίας και τα σοβιετικά εργοστάσια πωλούν όπλα σε τιμές εκτός συναγωνισμού όχι μόνο στις φι-

λοσοβιτικές κυβερνήσεις όπως της Αιγύπτου και της Κούβας, αλλά και σε Δυτικούς μεσάζοντες που ανάλαβαν να εξοπλίσουν τα επαναστατικά κόμματα στις αφρικανικές αποικίες κ.λ.π. Τα περισσότερα όπλα των Άλγερινών επαναστατών είναι τσεχικής προελεύσεως. Έξ άλλου, τα κομμουνιστικά κράτη, όταν εκσυγχρονίζουν τον όπλισμό τους, δε διστάζουν να πουλήσουν τα παλιά τους όπλα στους Δυτικούς εμπόρους. Αυτό είναι χαρακτηριστικό της σοβιετικής πολιτικής. Συμφέρει στους κομμουνιστές να είναι όλος ο κόσμος όπλισμένος, γιατί τα όπλα σημαίνουν ταραχές και οι ταραχές ωφελούν τελικά τον κομμουνισμό. Οι σκοτεινές διαπραγματεύσεις ανάμεσα στο Άμβούργο και το Ανατολικό Βερολίνο, το Βελιγράδι και τη Ζυρίχη, τις Βρυξέλλες και τη Σόφια, καταλήγουν σε εξ ίσου σκοτεινές συμφωνίες που αποδίδουν στην ικανοποίηση της ακόρεστης πείνας για όπλα που έκδηλώνεται σε όλες τις υπανάπτυκτες περιοχές του πλανήτη μας. Μπορεί να μην υπάρχει αρκετό ψωμί σε αυτές τις περιοχές, αλλά τα χρήματα για την αγορά των όπλων δε λείπουν ποτέ.

Ο «ΚΥΡΙΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ»

ΕΧΟΥΝ γίνει γνωστά τα όνόματα μερικών από τους «βασιλείς» του λαθρεμπορίου των όπλων. Το 1958, ένα γερμανικό περιοδικό δημοσίευσε έντυπωσιακές πληροφορίες για τη δράση ενός εμπόρου από το Άμβούργο, του Όττο Σλύτερ, που προμήθευε πολεμικά όπλα σε αντιπροσώπους των Άλγερινών επαναστατών.

Οι νόμοι της Δυτικής Γερμανίας απαγορεύουν το εμπόριο των πολεμικών όπλων. Ο Σλύτερ, ωστόσο, δεν ένωχλήθηκε ποτέ από τις γερμανικές αρχές, γιατί επισημως παρουσιάζεται ως έμπορος κυνηγετικών όπλων. Τα τιμολόγια και οι φορτωτικές του δεν αναφέρουν ποτέ τα πολεμικά όπλα. Άλλ' αν οι γερμανικές αρχές προτιμούν να κλείνουν τα μάτια, δε συμβαίνει το ίδιο με τους ανταγωνιστές του που μένουν άγρυπνοι. Δυο φορές αποπειράθηκαν να τον δολοφονήσουν με βόμβες, αλλά δεν κατάφεραν παρά να σκοτώσουν τη μητέρα του. Άλλωστε ο χερ Σλύτερ αγαπάει τις επικίνδυνες περιπέτειες, ιδίως όταν είναι τόσο προσοδοφόρες. Η τελευταία του επιχείρηση ήταν ο εξοπλισμός των επαναστατών της Αγκόλα.

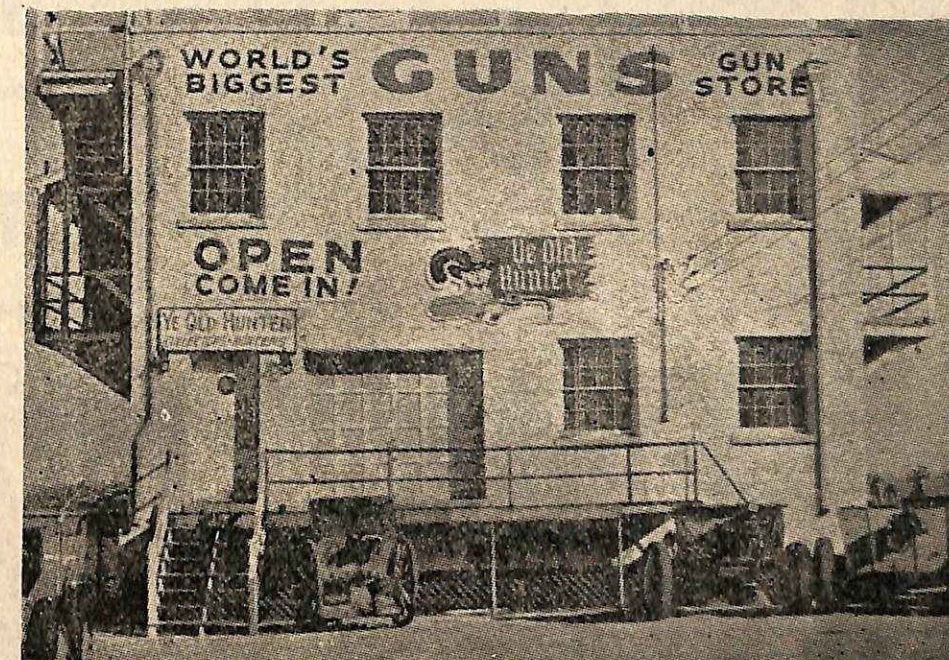
Ο Μάξ Ζιμέρλι, ένας Έλβετος από τη Βασιλεία, είναι γνωστός λαθρέμπορος όπλων, εξ ίσου δραστήριος με τον Σλύτερ. Είναι ένας ανάπηρος διαβητικός, με κομμένα τα δυό του πόδια. Στον ίδιο αποδοτικό τομέα εργάζεται κι' ένας μυστηριώδης Γερμανός που λέγεται Κόλερ. Αυτός καταφέρει να προμηθεύει στους πελάτες του πολεμοφόδια του ΝΑΤΟ και μάλιστα φθηνότερα απ' όσο τα πληρώνουν τα κράτη μέλη του όργανισμού!

Όλοι αυτοί οι κύριοι και πολλοί άλλοι που εκμεταλλεύονται την παραγωγικότητα αυτή φλέβα επιδίδονται σε έναν άμείλιτο ανταγωνισμό που όχι μόνο αυξάνει τους κινδύνους της επιχείρησής (οι συνέπειες της παραβιά-

σεως της νομοθεσίας είναι ασημαντές γι' αυτούς) αλλά και περιορίζει τα κέρδη τους. Έδώ και λίγο καιρό έμφανίσθηκε ανάμεσα τους ένας άνθρωπος που φιλοδοξεί να τους σαρώσει από την αγορά των όπλων και να τους υποκαταστήσει. Μέχρι στιγμής, είναι υποχρεωμένος να συμβιβάζεται μαζί τους. Άλλ' αν οι φιλοδοξίες του πραγματοποιηθούν, θα γίνει ασφαλώς ο νέος Μπάξιλ Ζαχάρωφ. Ο άνθρωπος αυτός είναι ένας Αμερικανός επιχειρηματίας με παιδικό πρόσωπο και κοντά ξανθά μαλλιά. Είναι μόλις 34 ετών και λέγεται Σάμουελ Κάμμιγκς. Άλλα του άρσει καλύτερα να τον φωνάζουν «κύριο πρόεδρο», γιατί είναι ιδρυτής και πρόεδρος μιάς εταιρείας εξοπλισμών που ξεκίνησε από τις Ηνωμένες Πολιτείες για να γίνει διεθνής. Πρόκειται για την περίφημη «Ιντεράρμκο» που έχει παραρτήματα στην Ελλάδα, στη Δανία, στη Γερμανία, στη Φιλανδία,

ταιρεία μπήκε στο πολιτικό παιχνίδι κι' άρχισε να πουλάει όπλα στα κράτη της Λατινικής Αμερικής. Άλλ' ο Κάμμιγκς, για να έχει τη συνειδησή του αναπαυμένη, φροντίζει να μην προμηθεύει όπλα παρά μόνο στα κόμματα και τις παρατάξεις που «εγκρίνονται» από το Στέιτ Νηπάρτμεντ, δηλαδή εκείνα που δεν έρχονται σε σύγκρουση με τα αμερικανικά συμφέροντα της στιγμής.

Στις αποθήκες του Κάμμιγκς, στη Φλωρίδα, υπάρχουν όλα τα όπλα που μπορεί κανείς να φαντασθεί, από τα περιστροφά ως τα αντιαεροπορικά τηλεβόλα και από τους αντιαρματικούς έκτοξευτές ως τα θωρακισμένα άρματα μάχης. Υπάρχουν ακόμα και πυραυλοκίνητα βομβαρδιστικά αεροπλάνα! Η εταιρεία ανανεώνει συνεχώς τη αποθέματά της, αγοράζοντας όπλα από παντού, ακόμα κι' από τις κομμουνιστικές χώρες. Έτσι μπορεί να ικανοποι-

Το εμπόριο των όπλων είναι νόμιμο στις Ηνωμένες Πολιτείες. Σε αυτό το υποκατάστημα της «Ιντεράρμκο», στη Φλωρίδα, πωλούνται ακόμα και κανόνια!

στην Αγγλία, στο Βέλγιο, στην Αυστρία, στη Νότια Αφρική.

Ο ΜΑΝΔΥΑΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΟΣ

ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ της εταιρείας είναι απόλυτως νόμιμες, ή τουλάχιστον ο Κάμμιγκς φροντίζει πάντοτε να εργάζεται υπό τον μανδύα της νομιμότητας. Κανένας νόμος δεν απαγορεύει το εμπόριο των πολεμικών όπλων στις Ηνωμένες Πολιτείες και κάθε πολίτης μπορεί να αγοράσει ελεύθερα ένα περιστροφά ή ένα... κανόνι, αρκεί να το δηλώσει στην αστυνομία και να μπορεί να αποδείξει ότι δεν είναι κλεπταποδόχος. Ο Κάμμιγκς άρχισε να αγοράζει κάθε είδους όπλα από τα πλεονάσματα του αμερικανικού στρατού και να τα πουλάει στους «συλλέκτες» (οι συλλέκτες μπορεί να ήταν γκαγκστερς άλλ' αυτό δεν ενδιέφερε την εταιρεία). Γρήγορα, ωστόσο, η έ-

ησει τη ζήτηση όπλων κάθε τύπου. Τ' αποθέματα της Ιντεράρμκο, λέει περήφανα ο Κάμμιγκς, είναι αρκετά για να εξοπλισθεί σε 24 ώρες μία ολόκληρη μεραρχία της Βέρμαχτ με γερμανικά όπλα και μία ρωσική μεραρχία με σοβιετικά όπλα — όλα τελευταίου τύπου!

Όταν ανακαλύπτονται λοιπόν σοβιετικά όπλα στο Λάος ή στο Κογκό ή σε οποιαδήποτε άλλη έστια αναταραχής, δεν μπορούμε, θεωρητικά, να είμαστε βέβαιοι πως είναι κομμουνιστικής προελεύσεως. Οι επαναστάτες δεν αποκλείεται να τα έχουν προμηθευθεί από την Ιντεράρμκο, που εργάζεται υπό τις εύλογες της αμερικανικής κυβερνήσεως!

Ίσως κάποτε επιτευχθεί ο διεθνής αφοπλισμός. Άλλα το δυσκολότερο απ' όλα θα είναι να αφοπλισθούν οι λαθρέμποροι του θανάτου.

Ο σείχης σέρ 'Αμπνταλλά 'Αλ — Σαλίμ 'Αλ — Σαμπάχ του Κουβέιτ.

ΣΤΙΣ ΑΚΤΕΣ ΤΟΥ ΠΕΡΣΙΚΟΥ ΚΟΛΠΟΥ

Βυθισμένοι ως χθές ακόμα σέ αφάνταστη αθλιότητα, άγνωστοι στο έξωτερικό, άσημοι τοπικοί φεουδάρχες, έχουν γίνει ξαφνικά, μέσα σέ λίγα χρόνια, οι πλουσιώτεροι άνθρωποι του κόσμου κι' ή φίλια τους είναι πολύτιμη γιά τους ισχυρούς τής Γης. Είναι οι ήγεμονίσκοι — σουλτάνοι, έμیرهδες, σείχηδες — των άραβικών κρατιδίων του Περσικού Κόλπου, που εισπράττουν τεράστια εισοδήματα από τά πετρέλαια. Είναι οι ήγεμονίσκοι του Κουβέιτ, του Κατάρ, του 'Ομάν, του Μπαχρέιν, του Μασκάτ, περιοχών έντελώς έρήμων, αλλά με άνεξάντλητα κοιτάσματα πετρελαίου. 'Η ζωή τους έχει γίνει τώρα μιá άπίθανη χλιδή, ενώ ή ζωή των υπηκόων τους μένει πάντοτε έξαθλιωμένη. Γιατί στα κρατίδια αυτά οι ήγεμονίσκοι είναι άπόλυτοι κύριοι, εισπράττουν αυτοί τά δικαιώματα — εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια τó χρόνο — από τις ξένες εταιρείες γιά τήν εκμετάλλευση των πετρελαιοπηγών και τά διαχειρίζονται άνεξέλεγκτα. Και ζούν μέσα σέ πολυτέλεια που δέ θά μπορούσε νά τή φαντασθεί κανένας 'Αμερικανός ή Εύρωπαίος Κροΐσος.

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΧΛΙΔΗΣ ΤΩΝ ΗΓΕΜΟΝΩΝ ΤΟΥ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ

ΤΑ ΑΜΥΘΗΤΑ ΠΛΟΥΤΗ ΤΩΝ ΑΡΑΒΩΝ ΠΡΙΓΚΙΠΩΝ

Ανάλυση του ΕΙΔΙΚΟΥ

Η ΑΡΑΒΙΚΗ Μέση Ανατολή και πρό πάντων ή περιοχή του Περσικού Κόλπου κρύβει στο ύπερδρόμο της τά πλουσιώτερα κοιτάσματα πετρελαίου του κόσμου. Κάθε μέρα άνακαλύπτονται και νέες πετρελαιοπηγές και ή παραγωγή του «μαύρου χρυσού» αυξάνει κάθε χρόνο με γεωμετρική σχεδόν πρόοδο. Οι μεγαλύτερες εταιρείες πετρελαίου του κόσμου έχουν συγκεντρώσει τώρα όλόκληρο σχεδόν τó ενδιαφέρον τους στή Μέση Ανατολή, όπου έχουν επενδύσει δισεκατομμύρια δολάρια. Για ν' άποκτήσουν τó προνόμιο νά εκμεταλλεύονται τις πετρελαιοπηγές ακολουθούν μιάν άλόγητη μέθοδο: Πληρώνουν δικαιώματα — που φτάνουν εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια τó χρόνο και είναι ένα ποσοστό από τά κέρδη τους — στους ήγεμονίσκους των άραβικών κρατιδίων του Περσικού Κόλπου, που έτσι θυσάζουν.

Από τó 'Ερ — Ριάντ, τήν πρωτεύουσα τής Σαουδικής Αραβίας, ως τó Μπαχρέιν, από τó Κατάρ ως τó Κουβέιτ, από τó Μασκάτ ως τόν 'Ομάν, όλοι αυτοί οι έμیرهδες και σείχηδες με τά μεταξωτά «άμπας», με τά διδλικά «κεφίε» και «άγκάλ» που σκεπάζουν τά κεφάλια τους, όλοι αυτοί οι πρίγκιπες τής άμμου που έχουν γίνει άμύθητα πλούσιοι χάρη στο πετρέλαιο, δέν έχουν πιά μυστικά. Κάποτε ζούσαν μακριά από τόν κόσμο, άγνωστοι στο έξωτερικό κι' άπομονωμένοι από τόν πολιτισμό. Ήσαν επιδιώματα ενός μακρινού παρελθόντος, φεουδάρχες τής έρήμου, που διοικούσαν πατριαρχικά νομάδες πληθυσμούς. Σήμερα όλα έχουν αλλάξει. Τó πετρέλαιο μετατρέπεται σέ χρυσάφι και τó χρυσάφι σέ πολυτέλεια. Οι ήγεμονίσκοι αυτοί ζούν τώρα σπόν τόπο τους με τή χλιδή τής Ανατολής και με τις άνέσεις τής Δύσεως. Δέν τους λείπει τίποτε άπ' ό,τι μπορεί νά προσφέρει ή τεχνική πρόοδος τής έπο-

χής μας. Έχουν ό,τι θά ζήλευε κι' ό πιο πλούσιος 'Αμερικανός. Και συνάμα διατηρούν τήν άνατολίτικη νωχέλια, τά άναχρονιστικά προνόμια μιás άλλης έποχής, που τους δίνουν τήν άπόλυτη έξουσία στή χώρα τους.

ΟΙ ΣΗΜΕΡΙΝΟΙ ΗΓΕΜΟΝΙΣΚΟΙ

Ο ΣΟΙ δέν ξέρουν πόσο έχουν αλλάξει τά πράγματα στήν περιοχή του Περσικού Κόλπου, όσοι δέν ξέρουν τους ήγεμονίσκους αυτούς, νομίζουν ίσως ότι ή ζωή τους είναι μυστηριώδης και άπρόσιτη, όπως στόν καιρό των Παραμυθιών τής Χαλιμάς, με χαρέμια από εκατοντάδες ώραιες γυναίκες, άρωματισμένες και λάχνες. Τά χαρέμια υπάρχουν πάντοτε, αλλά ό τρόπος ζωής έχει αλλάξει. Οι 'Αραβες αυτοί ήγεμονίσκοι δέν είναι πιά κλεισμένοι στα άπαγορευμένα παλάτια τους, μακριά από τήν έξωτερική ζωή. Έχουν γίνει έπιχειρηματίες, διπλωμάτες, πολιτικοί. Τó χρήμα τους έχει αλλάξει. 'Η όνειροπόληση, ή άδράνεια και ή τεμπελιά δέν αποτελούν πιά στοιχεία τής σκηνογραφίας τής Μέσης Ανατολής, όπως νομιζόταν στόν περασμένο αιώνα όταν τά άερισθόμενα άεροπλάνα δέν πετούσαν στήν Αραβική Χερσόνησο και ό Περσικός Κόλπος έβρεχε μι-

κρά έμیرهά και σείχηά που οι φεουδάρχες ήγεμονίσκοι τους είχαν γιά μοναδικές άπασχολήσεις τους τó δουλεμπόριο, τή λεηλασία και τήν πειρατεία. 'Η έποχή εκείνη έχει περάσει. Οι 'Αραβες πρίγκιπες κάνουν σήμερα μιá εκπληκτική ζωή, που είναι ένα κράμα τής πατριαρχικής ζωής των νομάδων, όπως τή διατηρεί ή παράδοση και τής πυρετώδους ζωής του 'Αμερικανού έπιχειρηματία. Ένα κράμα τής ζωής του ποιητή τής άπεραντωσύνης τής άμμου — γιάτί όλόκληρη ή περιοχή του Περσικού Κόλπου είναι μιá άπέραντη έρημος — και τής ζωής του σύγχρονου «μπίζνεσμαν». Έτσι ό γηραιός σείχης που περνά όλόκληρες ώρες σχολιάζοντας τους στίχους ενός ποιητή τής προ-ϊσλαμικής έποχής, ξέρει συνάμα νά προεδρεύει, με άξιόλογη άρμοδιότητα, σέ μιá σύσκεψη έμπειρογνομώνων του πετρελαίου. 'Ο έμیرهς, που παραγγέλλει κατά δεκάδες ή εκατοντάδες στήν 'Αμερική πολυτελείς λιμουζίνες, ειδικά σχεδιασμένες γιά τήν έρημο και τουριστικά άεροπλάνα, έχει ήδη άποκτήσει πολυτελή άνάκτορα με υπερμοντέρνο έξοπλισμό. Μερικοί ήγεμονίσκοι, μάλιστα, που δέν ξέρουν πώς νά ξοδέψουν τά χρήματά τους, θυμούνται και τους υπηκόους τους και φροντίζουν και γι' αυτούς: Τους χτίζουν σχολεία, νοσο-

κομεία, άσπυλα που είναι συχνά ή τελευταία λέξη τής τεχνικής. Τέλος, οι δισεκατομμυριοχιοι αυτοί του πετρελαίου, που δαπανούν μυθώδη ποσά γιά τά παλάτια τους, διαθέτουν καμιά φορά χρήματα γιά νά γίνουν δρόμοι στα κρατίδια τους.

ΕΜΙΡΗΔΕΣ ΚΑΙ ΣΕ.Ι.ΧΗΔΕΣ

ΟΙ ΕΜΙΡΗΔΕΣ και οι σείχηδες δέ ζούν πιά άπομονωμένοι. Έχουν άνοίξει τις πόρτες των παλατιών και των χαρεμιών τους στους γίαιτρούς, πράγμα που θεωρείται πραγματική επανάσταση στόν κολλημένο στις παραδόσεις του άραβικό κόσμο. Και οι γυναίκες τους ντύνονται τώρα εύρωπαϊκά και παραγγέλνουν τά φορέματα τους στους μεγάλους οίκους μόδας του Παρισιού: Στό Ντιόρ, στό Ντεσσέ, στόν Τάτ, στή Μάγγυ Ρούφφ κ.λ.π. Και ταξιδεύουν συχνά, μαζί με τους άνδρες τους — αυτές που άλλοτε δέν έβγαιναν ποτέ από τά άδυτα του χαρεμιού — στή Γαλλία, στήν 'Ιταλία, στήν 'Ελβετία. Και έπικοινωνούν με τόν κόσμο.

Έτσι ή πριγκίπισσα Λεϊλά — έλ — Μαραμπί, γυναίκα του σείχη 'Αμπνταλλάχ — έλ — Νιζαμπέρ — έλ — Σαλάχ, δέχθηκε πρίν από λίγο καιρό, στο προσωπικό παλάτι της του Ντουρ — έλ — 'Αμπανίζιέ, έναν 'Ελβετό δημοσιογράφο και του έδωσε συνέντευξη — πράγμα που θά ήταν άνήκουστο στήν ισλαμική Αραβία πρίν από λίγα ακόμα χρόνια. Με εύρωπαϊκότατο διάκοσμο, με πίνακες μεγάλων ζωγράφων, με Γκομπτελέν και σπάνιες ταπετσαρίες και με δυτική έπίπλωση και άνεση, τó παλάτι αυτό δέν είχε τίποτε τó ανατολίτικο, έκτός από τήν άραβική άρχιτεκτονική του. Τό ίδιο και τó παλάτι του έμیره, όπου τó μόνο άνατολίτικο στοιχείο ήταν τó ντύσιμο του ίδιου του έμیره, ανθρώπου πολύ μορφωμένου, αλλά βαθεία προσηλωμένου στις ισλαμικές παραδόσεις. 'Ο έμیرهς αυτός δέν πίνει και δέν καπνίζει. Και ό άνθρωπος αυτός, που κατέχει τώρα μιá κολοσσιαία περιουσία, έλεγε στόν 'Ελβετό δημοσιογράφο, γυρίζοντας μαζί του από έναν περίπατο — με «Καντιλλάκ» — στή «μπασιλά» (έρημο):

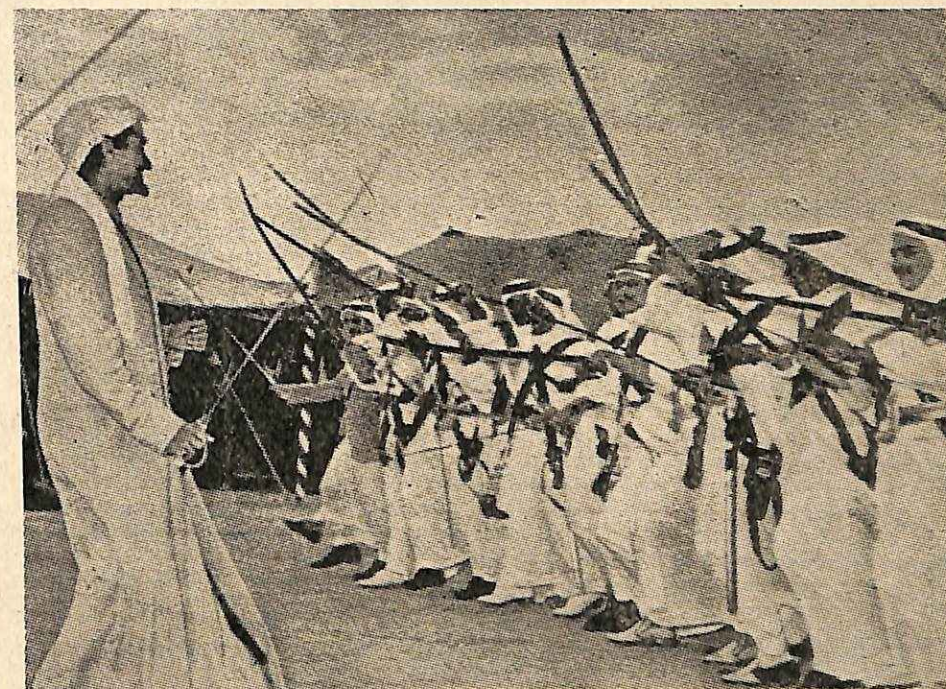
— Είναι ήλιοβασιλέμα. Ήταν ή ώρα που περιμέναμε νά γυρίσουν τά κοπάδια, τά πρόβατα και τά γίδια. 'Ακούσαμε στή σιγή του σούρουπου, τó μακρινό κρότο των κουδουνιών τους. Πόσο είμαστε εύτυχισμένοι τότε και πόσο νοσταλγώ τήν περίοδο εκείνη τής ζωής μου...

Ο σείχης Σουλεϊμάν — έλ — Χαλίφα, ήγεμόνας του Μπαχρέιν, άγαπά με πάθος τά λουλούδια και τους κήπους. Έχει μεταβάλει τήν πρωτεύουσά του, τή Μανάμα, σέ πραγματικό παράδεισο, χάρη στα τεράστια εισοδήματά του από τά πετρέλαια. Όταν φτάνει κανένας στο Μπαχρέιν αισθάνεται σαν νά ζεί σέ μιá 'Εδέμ. Όλα είναι πράσινα, όλα είναι χλοερά και δροσερά. Έχουνά κανέναν ότι έχει περάσει τή φλεγόμενη έρημο τής Αραβικής Χερσονήσου. Χάρη σέ Εύρωπαίους και 'Αμερικανούς τεχνικούς και στο άφθονο χρήμα, ή Μανάμα έπαψε νά είναι ένα κομμάτι έρήμου, ένας σαρδός από άμμο κι' έγινε όαση. Και ό σείχης περνά τήν ώρα του

— όταν δέν άσχολείται με τά πετρέλαια — διαβάζοντας και σχολιάζοντας τά έργα των διδασκάλων τής ισλαμικής σκέψης. Του άρέσει νά περιτοιχίζεται από ποιητές. Οι άκόλουθοί του στέκουν όρθιοι μπροστά του, με σταυρωμένα τά χέρια, σιωπηλοί. Οι δούλοι του — γιάτί υπάρχουν δούλοι στο κρατίδιο του «προσδευτικού» και «μορφωμένου» αυτού σείχη — περιμένουν γονατιστοί τó παραμικρό νεύμα του κυρίου τους. Μολονότι έχει δώσει στο Μπαχρέιν τήν υλική άνεση και τή φυσιογνωμία μιás δυτικής πολιτείας, ό σείχης δέν έννοεί ν' αλλάξει τίποτε στις

ρες του σέ στοχασμό και προσευχή. 'Ο πατέρας του είχε άπελευθερώσει χιλιάδες σκλάβους που τους είχε έξαγοράσει από τους κυρίους τους. Και ό σείχης 'Αχμέτ έχει άπαγορεύσει τή δουλεία στο κρατίδιό του. 'Ο ήγεμονίσκος αυτός — που έχει άμύθητη περιουσία χάρη στα πετρέλαια — ζεί άπλούστατα, γιάτί έτσι απαιτεί ή αίρεση των Βαχαβιτών. «Τό χρυσάφι — λέει — πρέπει νά χρησιμεύει γιά νά κάνει καλό. Όλα τά άγαθά άνήκουν στόν 'Αλλάχ. 'Ο άνθρωπος δέν κατέχει τίποτε».

Ο σείχης αυτός αποτελεί έξαίρεση, μέσα στους 'Αραβες ήγεμονίσκους, που

Οι πρίγκιπες — έμیرهδες και σείχηδες — τής Σαουδικής Αραβίας έχουν διατηρήσει τó πάθος του «χορού του σπαθιού» που τους θυμίζει τήν ήρωική έποχή του γηραιού βασιλιά 'Ιμπν Σαούντ.

προαίτιες παραδόσεις τής οικογενείας του και στόν άναχρονιστικό φεουδαρισμό της.

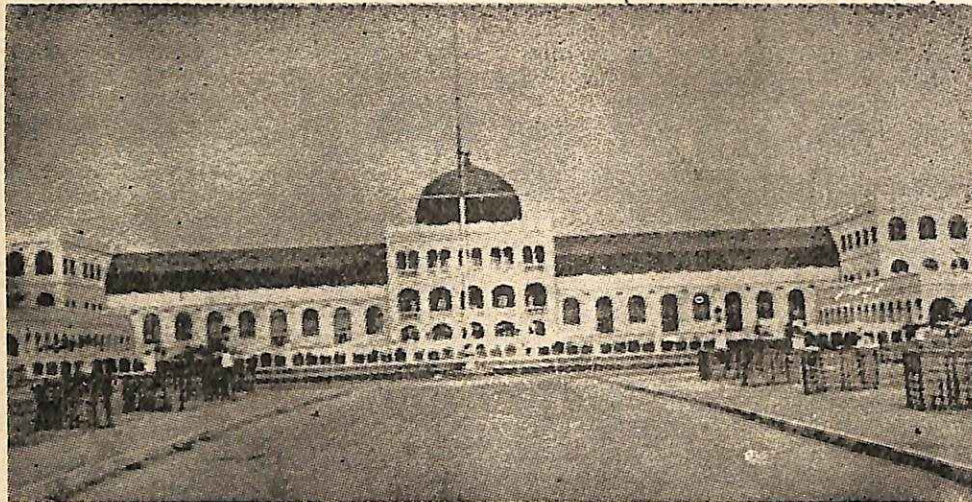
Ο ΑΣΚΗΤΗΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΡ

Ο ΣΕ.Ι.ΧΗΣ του Κατάρ ζεί, αντίθετα, σαν άληθινός άσκητής. Ακολουθώντας τó παράδειγμα του πατέρα του, του σείχη 'Αλί — έλ — Τανί, φανατικού Βαχαβίτη, ό σείχης 'Αχμέτ άποστρέφεται κάθε τι που είναι χρυσάφι και πολύτιμο πετράδι, τά κοσμήματα και τ' άρώματα. Πρίν από λίγο καιρό ή αντίπροσώπεια μιás άραβικής χώρας του είχε έπιδώσει τή μεγάλη ταινία ενός άνωτάτου παρασήμου. 'Ο σείχης, με άπτόμη χειρονομία, τράβηξε τή μεγάλη ταινία μόλις του τήν έβαλαν στο σπθός του: Είχε αντίληφθει ότι ήταν στολισμένη με χρυσάφι και πολύτιμα πετράδια. Και οι Βαχαβίτες θεωρούν τά πετράδια και τά πολύτιμα μέταλλα σαν μεγάλο άμάρτημα. 'Ο σείχης προσφέρει στους ξένους του ωραιότατα και πανάκριβα έλβετικά ρολόγια, χρυσά και στολισμένα με πολύτιμα πετράδια και με τó μονόγραμμα του — ρολόγια που παραγγέλλονται ειδικά γι' αυτόν. 'Ο ίδιος, όμως, χρησιμοποιοεί ένα ρολόι από άτσάλι. Φανατικός μουσουλμάνος, περνά τις ώ-

ζούν σέ αφάνταστη χλιδή και λατρεύουν τó χρυσάφι και τά πολύτιμα πετράδια. Μόνο οι θρησκευτικοί ήγέτες, οι Σείφ — έλ — 'Ισλάμ, (πρίγκιπες του 'Ισλάμ), οι γιοί, οι άδελφοί κι' άνεψιοί του 'Ιμάμ, ζούν άσπληρη ζωή, γιάτί έτσι επιβάλλει ή θέση τους. Αυτοί, άλλωστε, δέν έχουν κοσμική έξουσία και δέν εισπράττουν «δικαιώματα» από τά πετρέλαια. Τά ήθη τους δέν έχουν αλλάξει πολύ από τήν έποχή τής βασιλείας του Σαβά, που είχε βασιλεύσει στήν Εύδαίμονα Αραβία τόν καιρό του Σολομώντος. Και γι' αυτούς άπαγορεύεται κάθε άνεση και κάθε πρόοδος, γιάτί ό 'Ιμάμης — που είναι ό πνευματικός άρχηγός τής 'Υεμένης — θέλει έτσι.

ΟΙ ΣΑΟΥΔΙΤΕΣ ΠΡΙΓΚΙΠΕΣ

ΕΚΕΙ, όμως, όπου ή πολυτέλεια κι' ή χλιδή ξεπερνούν κάθε όριο, είναι ή Σαουδική Αραβία. Οι Σαουδίτες έμیرهδες — γιοί, άδελφοί, άνεψιοί του βασιλιά Σαούντ — που τους άρέσει νά πετούν τά έσοδά τους από τά πετρέλαια σέ διασκεδάσεις και ταξίδια, που ξέρουν ν' άποθέτουν όλόκληρες περιουσίες στα πόδια ωραίων ξένων γυναικών, σπάνια σκέπτονται νά

Τὰ ανάκτορα τοῦ Σουλεϊμάν — ἐλ —
— Χαλίφα, σουλτάνου τοῦ Μπαχρέ-
ιν, στὴ Μανάμα, εἶναι ἓνα ἀληθινὸ
ἀριστούργημα τῆς μοντέρνας ἀρα-
βικῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

κάνουν δημόσια ἔργα στὸν τόπο τους. Οἱ ἐμίρηδες αὐτοὶ — ποὺ εἶναι δεκά-
δες — κατ'ὀρθωσαν τελικὰ πρὶν ἀπὸ λί-
γους μῆνες ν' ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὴν
ἐξουσία τὸ διάδοχο πρίγκιπα Φεϋζάλ
(ἀδελφὸ τοῦ βασιλιᾶ Σαούδ) ὁ ὁποῖος,
ἐπὶ δυὸ χρόνια ποὺ ἦταν στὴν ἀρχή,
τοὺς εἶχε υποχρεώσει νὰ κάνουν οἰκο-
νομίες καὶ νὰ ἐξοφλήσουν τὰ χρέη τους.
Οἱ σπατάλες τῶν ἐμίρηδων αὐτῶν ὑπα-
λογίζονται σὲ μερικὲς ἑκατοντάδες ἐ-
κατομμύρια τὸ χρόνο. Στὰ παλάτια
τους εἶναι ἀφάνταστη ἡ χλιδὴ καὶ ἡ ζωὴ
τους εἶναι ἓνα διαρκὲς γλέντι. Καὶ ἡ
προσφιλὴς τους διασκέδαση, ἐκτὸς ἀπὸ
τὰ μεγάλα συμπόσια καὶ τὶς ἐπισκέ-
ψεις τους στὰ παλάτια — χαρέμια,
εἶναι ὁ «χορὸς τῶν σπαθίων». Κι' ὁ λα-
ὸς τῆς Σαουδικῆς Ἀραβίας πένεται
κυριολεκτικὰ κι' ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι
δυθισμένος σὲ τρομακτικὴ ἐξαθλίωση:
Ἵλική, πνευματικὴ, ἠθικὴ. Θὰ μπορούσε
νὰ ἦταν εὐτυχισμένος ἂν ὁ βασιλιᾶς
Σαούδ κι' οἱ ἐμίρηδες ποὺ διαχειρίζον-
ται ἀνεξέλεγκτα τὰ κρατικὰ ἔσοδα —
διέθεταν γι' αὐτὸν ἓνα μικρὸ μόνο πο-
σοστὸ ἀπ' ὅσα σπαταλοῦν γιὰ τὸν ἑαυ-
τό τους.

Ἕνας σείχης τοῦ Κουβέιτ, ὅπου ὑ-
πάρχουν 50.000 πολυτελῆ αὐτοκίνητα
σὲ πληθυσμὸ ἀπὸ 120.000 ἄτομα καὶ
ὅπου τὸ ἐτήσιο εἰσόδημα τοῦ ἡγεμο-
νίσκου ἀπὸ τὰ πετρέλαια ξεπερνᾷ τὰ
300.000.000 δολάρια, ἔλεγε σ' ἓναν
ξένο: «Ἐχουμε τὸ χρήμα, εἴμεθα ἱκα-
νοὶ ν' ἀγοράσουμε τὰ πάντα. Γιατί,
μ' αὐτοὺς τοὺς ὅρους, ἡ χώρα μας νὰ
μὴν εἶναι παράδεισος; Τίποτε δὲν μᾶς
εἶναι ἀδύνατο»

Παράδεισος, ναί. Ἀλλὰ γιὰ τὸ σείχη.
Γιὰ τὸ λαὸ, κόλαση.

Στὸ Κουβέιτ, στὸ Κατάρ, στὸ Μπα-
χρέιν, στὴ Σαουδικὴ Ἀραβία ἔχουν
χτισθεῖ τώρα τὰ μεγαλοπρεπέστερα πα-
λάτια τοῦ κόσμου. Στὸ Κουβέιτ ὑπάρ-
χει ἓνας τεράστιος ζωολογικὸς κήπος
ὅπου δὲ λείπει κανένα πλάσμα τῆς θη-
μιουργίας. Ἀλλ' ὁ ζωολογικὸς κήπος
εἶναι ἰδιοκτησίᾳ τοῦ Σείχη καὶ κλειστὸς
γιὰ τοὺς ὑπηκόους του. Ὁ σείχης περ-
νᾷ τὰ ἀπογευμάτα του θαυμάζοντας τὰ
ἄγρια θηρία του.

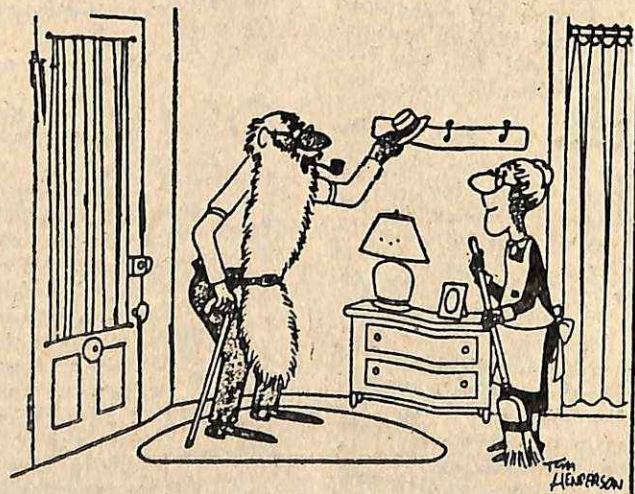
Στὸ Κατάρ, στὸ παλάτι τοῦ σείχη
Ἀμπνταλλάχ — ἐλ — Ντερβίς, τοῦ

πλουσιώτερου ἀνθρώπου τῆς περιοχῆς,
ὅλα λειτουργοῦν μὲ ἠλεκτρισμὸ καὶ
φτάνει νὰ πατήσει κανένας ἓνα κουμπὶ
γιὰ νὰ μετακινηθοῦν τὰ πάντα, ἄνθρω-
ποι καὶ ἔπιπλα, ὅπως στὰ παραμύθια
τῆς Ἀνατολῆς. Στὴ Μανάμα βρίσκον-
ται τὰ ωραιότερα ψάρια τοῦ κόσμου σ'
ἓνα γιγαντιαῖο ἐνυδρεῖο κι' ὁ σείχης
τοῦ Μπαχρέιν περνᾷ τὸν καιρὸ του πα-
ρακολουθώντας τὶς κινήσεις τους. Ἡ
μεγαλύτερη χαρὰ τῶν ἐμίρηδων τῆς Σα-
ουδικῆς Ἀραβίας εἶναι νὰ φτιάχνουν
κήπους γεμάτους ἐξωτικά λουλούδια
καὶ νὰ γεμίζουν μὲ νερὸ — τόσο σπά-
νιο καὶ τόσο πολυτίμο ἐκεῖ — δεξαμε-
νὲς ἀπὸ μάρμαρο τῆς Ἰταλίας. Παν-
τοῦ, στὰ παλάτια τους, οἱ κουζίνες
λειτουργοῦν μὲ ἠλεκτρισμὸ καὶ ὑπερ-

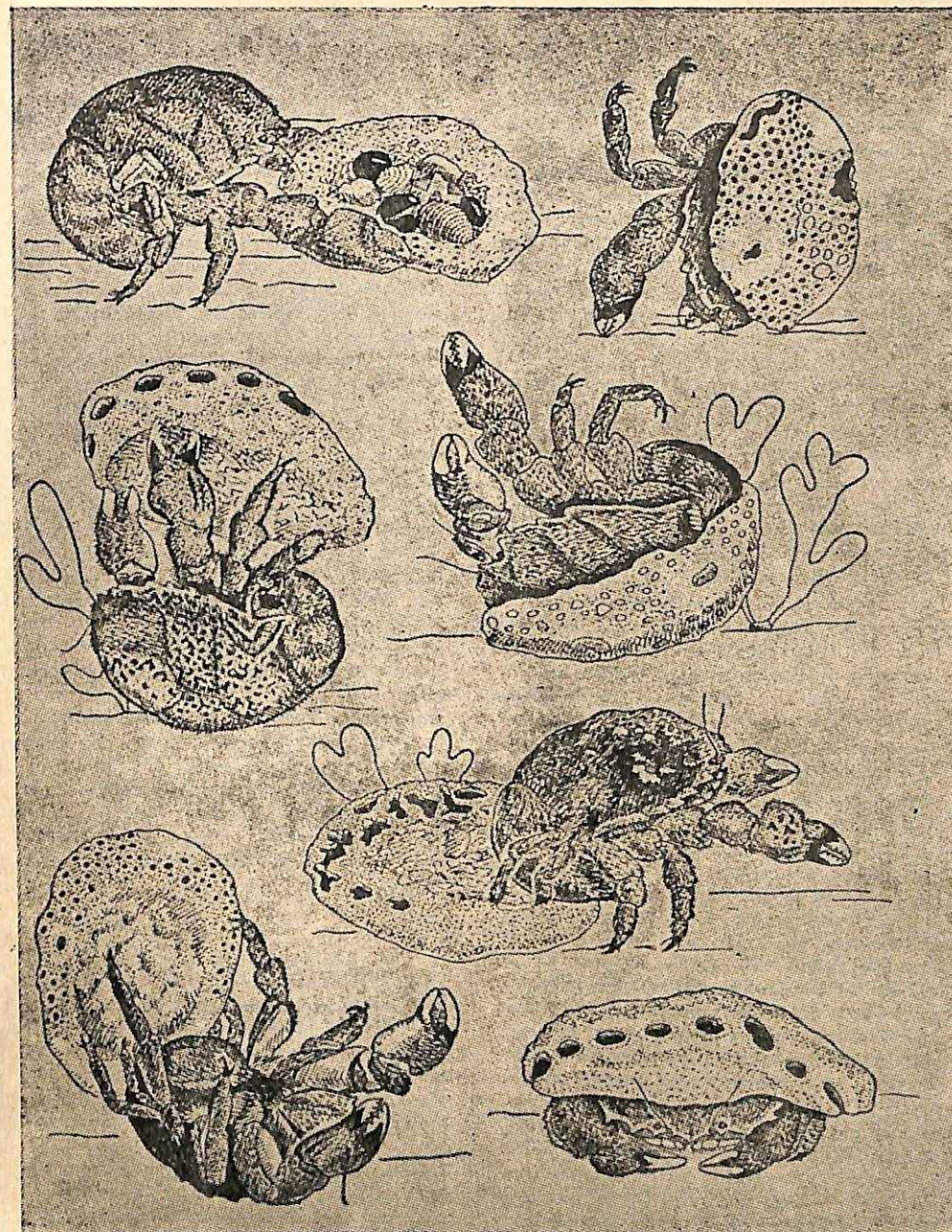
μοντέρνα μηχανήματα ἐπιτρέπουν νὰ
μὴν ἐγγίξεται ποτὲ τὰ τρόφιμα μὲ τὸ
χέρι.

Σήμερα, οἱ «ἡγεμόνες τοῦ πετρελαί-
ου» — οἱ πλουσιώτεροι ἄνθρωποι τοῦ
κόσμου — τὰ ἔχουν ὅλα. Δὲν τοὺς λεί-
πει τίποτε. Αὐριο, ὅμως; Ἀπαντοῦν,
μὲ τὴν ἀνατολίτικη μοιρολατρεία τους:
«Τὸ μέλλον ἀνήκει στὸν Ἀλλάχ», χαί-
δεύοντας τὸ κεχριμπαρένιο κομπολόι
τους, ποὺ δὲ λείπει ποτὲ ἀπὸ τὰ χέρια
τους, μὲ τὰ δάχτυλα φορτωμένα δια-
μάντια καὶ πολυτίμα πετράδια. Τὸ μέλ-
λον, ὅμως, δὲν ἀνήκει μόνο στὸ Θεό.
Ἀνήκει καὶ στοὺς λαούς. Κι' αὐτὸ δὲν
τοὺς ἔχουν ἀντιληφθεῖ ἀκόμα οἱ «ἡγεμό-
νες τοῦ πετρελαίου».

ΕΙΔΙΚΟΣ

— Καλὸς καιρὸς, ἀλλὰ ἔχει τρομερὸν ἄνεμο.

Μιὰ ἀπὸ τὶς σημαντι-
κότερες ἀνακαλύψεις
τοῦ αἰῶνα μας εἶναι τὸ
«βιολογικὸ ρολόι» ποὺ
βρίσκεται παντοῦ, στὰ
πιο πρωτόγονα φύκη,
στὴν κατσαρίδα, στὴν
πατάτα, στὸν ἀνθρώπινο
νεφρὸ, στὸν ἐγκέφαλο,
σὲ κάθε ζωντανὸ κύττα-
ρο τοῦ ὁργανισμοῦ. Τὶ
εἶναι καὶ πὼς ἐξηγεῖται
τὸ παράξενο αὐτὸ φαι-
νόμενο;

Τὸ ταπεινὸ καθοῦρι διαθέτει ἓνα ἀ-
πὸ τὰ τελειότερα «βιολογικὰ ρολό-
για» τῆς φύσεως.

Τὰ βιολογικὰ ρολόγια ποὺ ρυθμίζουν τὴ μοῖρα μας

Οἱ μεγαλύτερες ἀνακαλύψεις ἔχουν
συχνὰ μιὰν ἀσήμαντη ἀρχή. Ὁ-
ταν, γύρω στὰ 1950, οἱ Ἀμερι-
κανοὶ βιολόγοι Μίλλες, Λιούις καὶ οἱ συ-
νεργάτες τους μελετοῦσαν τὴν ἀποβο-
λὴ τοῦ χλωρίου, τοῦ ἀσβεστίου, τοῦ κα-
λίου καὶ τοῦ νεοῦ ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινο
νεφρὸ, δὲν εἶχαν ἄλλο σκοπὸ παρὰ νὰ
συμβάλλουν στὴν ἐρευνα τῆς λειτουργί-
ας ἐνὸς ἀπὸ τὰ ζωτικὰ ὅργανα τοῦ σω-
ματός μας. Οὔτε στιγμή δὲ σκέφθηκαν
νὰ διαπιστώσουν ἂν ἡ ζωὴ — ὅπως θε-
βαιώνουν ἀπὸ τὰ πανάρχαια χρόνια οἱ
ποιητὲς καὶ οἱ ἀστρολόγοι — ρυθμίζε-
ται ἀπὸ ἓναν ὠρολογιακὸ μηχανισμό...
Μιὰ τέτοια ἰδέα, ὡς ἀντικείμενο μελέ-
της, θὰ τοὺς φαινόταν ἐντελῶς ἀνόητη
καὶ ἀντιεπιστημονικὴ.

Ἀλλ' οἱ ἐρευνητὲς αὐτοί, εὐτυχῶς, ἦ-
ταν ἐρευνητὲς εὐσυνείδητοι. Δὲν ἄφιναν
τίποτα στὴν τύχη, πραγματοποιοῦσαν
μετρήσεις σχολαστικῆς ἀκριβείας —
καὶ αὐτὸ ἦταν ἡ ἀσήμαντη ἀρχὴ μιᾶς
μεγάλης ἀνακαλύψεως. Διεπίστωσαν
πὼς ἡ ἀποβολὴ τῶν ἀχρήστων ὑλικῶν
ἀπὸ τὰ νεφρὰ ρυθμίζεται σύμφωνα μ'
ἓνα σταθερὸ κύκλω ποὺ ἀντιστοιχεῖ στὴν
ἡμέρα τῶν 24 ὥρων. Στὶς ἴδιες ὥρες
ἀποβάλλονται τὰ ἴδια ὑλικά στὶς ἴδιες
σχετικὲς ἀναλογίες.

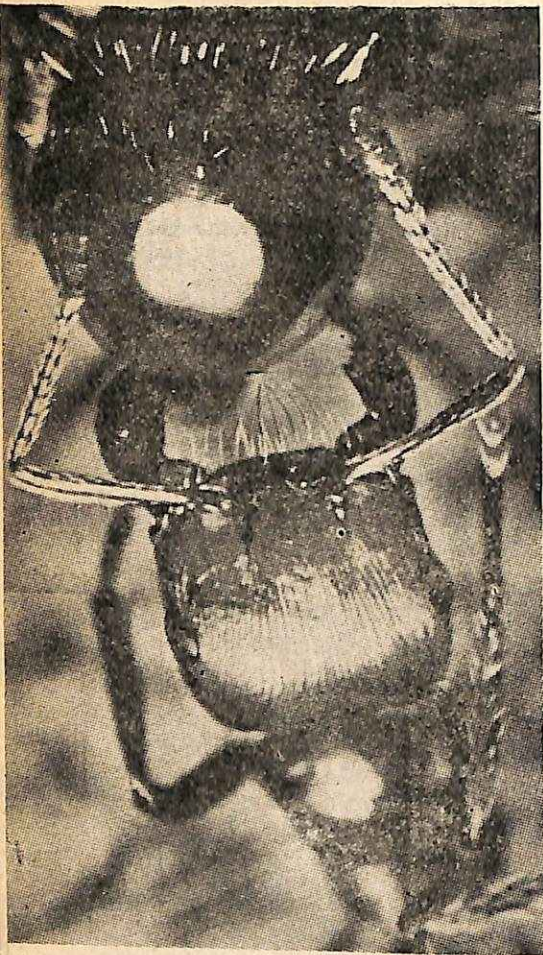
Αὐτὸ συμβαίνει, σκέφθηκαν ἀρχι-
κὰ οἱ ἐπιστήμονες, γιατί ἡ καθημερινὴ
ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ρυθμίζεται ἀπὸ τὸν
ὑπνὸ καὶ τὰ γεύματα, τὴν ἐργασία καὶ
τὴν ἀνάπαυση, τοὺς διάφορους κύκλους
τῆς κοινωνικῆς δραστηριότητος ποὺ εἰ-

ναι περίπου ἴδιοι γιὰ ὅλους τοὺς πολι-
τισμένους ἀνθρώπους καὶ πρὸ πάντων
ἀπὸ τὴ σταθερὴ διαδοχὴ τῆς ἡμέρας καὶ
τῆς νύχτας...

Γιὰ νὰ βεβαιωθοῦν ὅτι αὕτη εἶναι
πράγματι ἡ ἐξήγηση τοῦ φαινομένου,
οἱ ἐρευνητὲς ὠργάνωσαν τὸ ἀκόλουθο
πείραμα: Ἐπὶ πολλὰς ἡμέρες συνέχισαν
μιὰ ὁμάδα ἐθελοντῶν, ἀνδρῶν καὶ γυ-
ναικῶν, ὑπεβλήθη σ' ἓνα βιοτικὸ κύκλω
22 ὥρων (ἀντὶ 24).

Τὰ ὑποκείμενα τοῦ πειράματος ζοῦ-
σαν σὲ κλειστὸ περιβάλλον καὶ ὁ ὑπνός,
ἡ ἐργασία καὶ τὰ γεύματά τους ρυθμί-
στηκαν σύμφωνα μὲ τεχνητὲς ἡμέρες
καὶ νύχτες τῶν 11 ὥρων. Καὶ οἱ βιολόγοι
διεπίστωσαν ἐκπληκτοὶ ὅτι, παρὰ τὴν
τεχνητὴ διαβίωση τῶν ἐθελοντῶν, ὁ κύ-
κλος τῆς νεφρικῆς λειτουργίας ἀκολου-
θοῦσε ἀδιατάρακτος τὸ ρυθμὸ τῶν 24
ὥρων: Τὰ νεφρὰ, στὶς ἴδιες ὥρες τοῦ
ἡμερονικίου τῶν 24 ὥρων, ἀπέβαλλαν
τὰ ἴδια ὑλικά στὶς ἴδιες σχετικὲς ἀνα-
λογίες.

Οἱ βιολόγοι Μίλλες καὶ Λιούις (ποὺ
ἐργάσθηκαν χωριστὰ καὶ δημοσίευσαν

"Ένα κόκκινο κι' ένα μαύρο μυρμήγκι: "Ασπονδοί έχθροι.

τις εργασίες τους ανεξάρτητα ό ένας από τόν άλλο) δοκίμασαν όλα τά μέσα για ν' απορρυθμίσουν αυτό τόν κύκλο τών 24 ώρων. Χορήγησαν στα υποκείμενά τους ισχυρά διουρητικά. Μάταιος κόπος. 'Ο ρυθμός, έστω κι' αν είχε διαταραχθεί προσωρινά, ξανάβρισκε σε λίγο τή φυσική του περίοδο τών 24 ώρων χωρίς αίσθητη παρέκκλιση. Μονάχα ένα υποκείμενο επί όχτώ, κατά μέσον όρο, υπέστη σημαντική απορρύθμιση τής νεφρικής λειτουργίας του από τά πειράματα.

ΤΟ ΜΑΤΙ ΤΟΥ ΣΚΩΡΟΥ

ΜΟΛΙΣ δημοσιεύθηκαν, οι εργασίες αυτές προκάλεσαν ζωηρότατο ενδιαφέρον. Οι επιστήμονες θυμήθηκαν ώρισμένους βιολογικούς κύκλους που είχαν παρατηρηθεί προηγουμένως. Πρό παντός έτέθη τó έρώτημα: Οι βιολογικοί αυτοί κύκλοι είναι έμφυτοι, χαραγμένοι στο ίδιο τó κύτταρο τού ζωντανού πλάσματος από τήν κληρονομικότητα, ή είναι τó αποτέλεσμα τής συνήθειας;

Γιά νά δοθεί απάντηση σ' αυτό τó έρώτημα, οι πειραματιστές δέν μπορούσαν βέβαια νά χρησιμοποιήσουν ανθρώπινα πειραματόζωα παρά σέ πολύ περιωρισμένη κλίμακα. Τότε μιά όλόκληρη στρατιά βιολόγων ανέλαβε μιά σημαντική μελέτη τού βιολογικού ρυθμού τών ζώων, άκόμα και τών φυτών. Τ' ά-

ΕΝΑ ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΕΣ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

ποτελέσματα αυτής τής τεράστιας έρευνητικής εργασίας αποδεικνύουν άκόμα μιά φορά πώς ή ζωντανή πραγματικότητα ξεπερνάει τή φαντασία.

'Υπάρχει ένας μικρός αργυρόχρωμος σκώρος που λέγεται «Πλουσία Γάμμα». Από τó 1894, ό Γερμανός φυσιοδίφης Κήσελ είχε ανακαλύψει στο μικρό αυτό έντομο ένα παράξενο φαινόμενο, που διαπιστώθηκε άργότερα στο μάτι πολλών άλλων εντόμων και όστρακοδέρμων και χαρακτηρίστηκε ως «άποδημία τής χρωστικής τού άμφιβληστροειδούς». Πρόκειται συνοπτικά για τó εξής: Τό μάτι αλτού τού εντόμου περιέχει δυό δίκτυα χρωστικών ουσιών, λευκών και μαύρων. 'Ανάλογα με τήν ένταση τού φωτισμού που δέχεται τó μάτι, τά χρωστικά δίκτυα μετατοπίζονται για νά επιτρέψουν τή διέλευση περισσότερων ή λιγώτερων φωτεινών ακτίνων, όπως περιπου ή κόρη τού ματιού τής γάτας στενεύει ή διευρύνεται ανάλογα με τó φυσικό φώς τής ημέρας. Αυτή ή μετατόπιση τής χρωστικής ουσίας οι 'Αγγλοσάξονες βιολόγοι τήν ώνομάζουν «άποδημία». Πρόκειται για ένα φαινόμενο προσαρμογής τού ματιού στην ένταση τού φωτός.

Τι πρόκειται νά συμβεί αν κρατήσουμε τó ζωό αιχμάλωτο στο άπόλυτο σκοτάδι; 'Απολύτως τίποτα. 'Ο μηχανισμός προσαρμογής τού ματιού θά εξακολουθήσει νά λειτουργεί με τó συνηθισμένο ρυθμό τού ημερονοκτίου. 'Εστω κι' αν τó έντομο δέ βλέπει τó φώς, τó μάτι του θά προσαρμόζεται καταλλήλως στο φώς τής ημέρας, στο ήμίφως τού άσπευγματος, στο σκοτάδι τής νύχτας, και μάλιστα με μεγάλη ακρίβεια! Τό ίδιο φαινόμενο παρατηρείται σ' ένα είδος άσπακου με τόν όποιο πειραματίστηκε ό βιολόγος Γουέλς, αλλά χωρίς νά καταφέρει νά απορρυθμίσει τόν ώρολογιακό μηχανισμό τού ματιού του. Δοκίμασε τις τεχνητές μεταβολές τής θερμοκρασίας, τής ύγρασίας, τής πίεσεως, υπέβαλλε τόν άτυχο άσπακό σέ κατάψυξη έξη βαθμών υπό τó μηδέν, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Καμμία διαφορά στην προσαρμογή τού ματιού δέ διαπιστώθηκε.

Ο ΑΤΥΧΟΣ ΒΙΟΛΙΣΤΗΣ

ΔΥΟ 'Αγγλοσάξονες βιολόγοι, οι Μπράουν και Γουέμπ, επανέλαβαν τά πειράματα μ' ένα άλλο όστρακοδερμο, τó καθούρι τού είδους UCA, που λέγεται και «κάβουρας βιολιστής» εξ αίτίας τών παράξενων άσυμμετρων λαβίδων του. 'Επί έξη όλόκληρα χρόνια μελέτησαν τó βιολογικό κύκλο ρυθμό τού δυστυχισμένου «βιολιστή» που υπέστη όλα τά μαρτύρια που έπενόησαν οι έρευνητές χωρίς νά χάσει τó ρυθμό του. Και όχι μόνο αυτό, αλλά διαπιστώθηκε επίσης ότι τó πείσματος ταυτόχρονα: Τόν καθημερινό ρυθμό τών 24 ώρων, τó ρυθμό τών παλινδρομικών κινήσεων (αν και βρισκόταν επί μήνες μακριά άπ' τή θάλασσα) και άλλους ρυθμούς που έπηρεάζονται από

τις μεταβολές τής θερμοκρασίας.

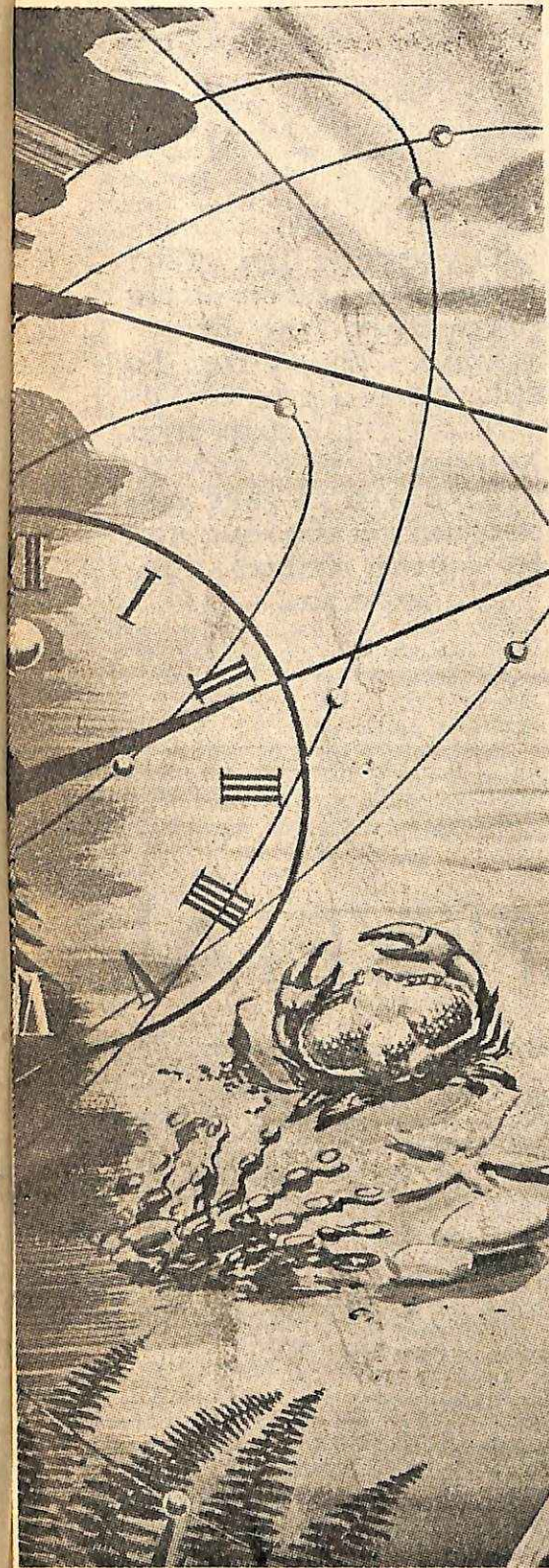
'Αλλ' ό μηχανισμός αυτός ήταν έμφυτος, ή ήταν τó άποτέλεσμα μιάς «ανάμνησεως» τού ζώου από τόν κύκλο τής ημέρας και τόν παλινδρομικό κύκλο που είχε ζήσει στο φυσικό του περιβάλλον; Συνεχίζοντας τά πειράματα με άλλους συγγέντες, ό Μπράουν διεπίστωσε πώς ό ώρολογιακός μηχανισμός, για ν' άρχισει νά λειτουργεί κανονικά, έπρεπε νά «ρυθμισθεί» τουλάχιστον μιά φορά — αλλά μιά φορά ήταν άρκετή.

Μέ άλλα λόγια, ό κάβουρας δέν άποκτά τó βιολογικό ρυθμό του αν δέν ιδεί τουλάχιστον μιά φορά τόν ήλιο ν' ανατέλει και νά δύει, αν δέν αισθανθεί τις παλινδρομικές κινήσεις τών κυμάτων. 'Αλλά μιά και θά πάρει τó ρυθμό τού φυσικού κόσμου, θά τόν κρατήσει ως τήν τελευταία του πνοή. Και κρατάει τόσο καλά τó ρυθμό του, ώστε σέ διάστημα δυό μηνών είναι άκόμα άπόλυτα συντονισμένος με τó φώς τής ημέρας που δέ βλέπει, γιατί κατά τή διάρκεια τού πειράματος ζει στο σκοτάδι ή με τεχνητό φώς. Τό «ρολόι» του δέ χάνει παρά λίγα λεπτά κάθε δυό μήνες — μιά αξιοθαύμαστη χρονομετρική ακρίβεια. Πρόκειται λοιπόν για ένα γνήσιο «βιολογικό ρολόι», σύμφωνα με τήν έκφραση που υιοθετήθηκε από τούς βιολόγους.

ΣΤΗ ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΠΡΙΝ έπιχειρήσουν νά διατυπώσουν όποιαδήποτε έρμηνεία, οι επιστήμονες προσπάθησαν νά έλέγξουν τή γενικότητα τού φαινομένου. Τό άποτέλεσμα ήταν ότι βρήκαν «βιολογικά ρολόγια» παντού όπου θέλησαν νά ψάξουν. Πρόκειται για ένα φαινόμενο γενικό, και όχι εξαιρετικό. Τό βρήκαν στην εξέλιξη τών διαδοχικών γενεών μιάς μύγας, τής δροσοφίλου, που ή ανάπτυξη της ύπακούει σέ ρυθμούς μαθηματικής ακριβείας. 'Η δοκτορέσσα Χάρκερ μελέτησε τήν κοινή κατσαρίδα. 'Επί τρεις μήνες έπέβαλλε στις κατσαρίδες έναν αντίστροφο ρυθμό (φώς τή νύχτα, σκοτάδι τήν ημέρα). Τους έπέβαλλε τó συνεχές φώς ή τó συνεχές σκοτάδι. Μάταια: 'Ο βιολογικός ρυθμός τής κατσαρίδας δέν διαταράχθηκε. Στο ίδιο άρνητικό αποτέλεσμα κατέληξαν τά πειράματα με ώρισμένα έφήμερα έντομα στα όποια, εκτός τών άλλων, διαπιστώθηκε ότι τó βιολογικό ρολόι τους διαιρεί τó 24ωρο σέ έξη κύκλους τών τεσσάρων ώρων.

Οι έρευνητές κατέβηκαν ως τή βάση τής ζωής: Μελετήθηκαν καλλιέργειες ζωικών ιστών «έν βίτρο». Μελετήθηκαν οι άμοιβάδες. Μελετήθηκαν τά φύκια, τά καρότα, οι πατάτες: Παντού άνακαλύφθηκαν βιολογικά ρολόγια ρυθμισμένα στον κύκλο τών 24 ώρων. Στα καρότα και στις πατάτες μελετήθηκαν μερικά μεμονωμένα κύτταρα. Και διαπιστώθηκε πώς ό μεταβολισμός τών κυττάρων, δηλαδή οι χημικές αντιδράσεις που εξασφαλίζουν τις ζωτικές λειτουργίες, ήταν ρυθμισμένος στον ίδιο κύκλο τών 24 ώρων, ή ακριβέστερα, 24 ώρων, 3

λεπτών και 56 δευτερολέπτων τού άστρονομικού χρόνου. Βλέπουμε λοιπόν ότι στη ζωντανή φύση τής Γης ή παρουσία τών ώρολογιακών μηχανισμών που ρυθμίζουν τή ζωή είναι φαινόμενο γενικό.

ΠΑΡΑΞΕΝΟΙ ΡΥΘΜΟΙ

ΤΟ βιολογικό ρολόι φαίνεται πώς είναι ένας μηχανισμός που άπορρυθμίζεται, άλλ' όχι υπό τήν επίδραση τών έξωτερικών φαινομένων τού

φυσικού κόσμου. 'Η θερμοκρασία, ή ύγρασία, όλες οι μετεωρολογικές μεταβολές, άκόμα και οι κοσμικές ακτίνες (ό Βάλ πειραματίστηκε μ' ένα σμήνος μελισσών στο βάθος ενός άλατορυχείου) δέν έχουν καμμία επίδραση στο βιολογικό ρολόι. Τό μυστήριο παραμένει άκέραιο: Δέν ξέρουμε πώς λειτουργεί και πώς ρυθμίζεται ό παράξενος αυτός βιολογικός μηχανισμός που μετράει τó χρόνο και τόν τεμαχίζει σέ ίσα μέρη.

Τό πιο πράξενο είναι ότι άνακαλύφθηκαν βιολογικά ρολόγια που λειτουργούν με άλλους ρυθμούς εκτός από τόν κύκλο τού 24ώρου. Οι βιολόγοι αναφέρουν περιπτώσεις εντόμων και ψαριών που ακολουθούν τó ρυθμό περιστροφής τής Σελήνης, ή τó ρυθμό περιστροφής τού 'Ηλιου γύρω από τόν άξονά του, ή πολλούς ρυθμούς ταυτόχρονα.

Τό βιολογικό ρολόι βρίσκεται λοιπόν παντού, στα πιο πρωτόγονα φύκια, στην κατσαρίδα, στην πατάτα, στο άνθρωπο νεφρό, στον έγκέφαλο τού ανθρώπου, σέ κάθε ζωντανό κύτταρο τού φύκου, τής κατσαρίδας, τής πατάτας, τού ανθρώπου.

ΤΟ ΠΕΠΡΩΜΕΝΟ

Η ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ αυτή, άναμφισβήτητα μιά από τις σημαντικότερες τού αιώνα μας, οδηγεί στην ύπόθεση ότι τó φαινόμενο συνδέεται με τήν ίδια τήν ουσία τής ζωής. 'Η ικανότητα μερήσεως τού χρόνου πρέπει στο έξης νά θεωρείται ως μιά από τις θεμελιώδεις ιδιότητες τής ζωντανής ύλης, όπως ή θρέψη και ή άναπαραγωγή.

'Αλλά τότε, δέν μπορεί παρά νά θέσουμε τó έρώτημα: Γιατί τά βιολογικά φαινόμενα πρέπει νά ξετυλίγονται μ' αυτό τó χρονομετρικό ρυθμό;

'Αν σκεφθούμε λίγο, θά καταλάβουμε πώς ή διαπίστωση ότι τά ζωντανά πλάσματα είναι ώργανωμένα στο χρόνο όσο

και στο χώρο, δέν είναι και τόσο παράξενη.

'Ας πάρουμε ένα παράδειγμα: Οι άνθρωποι έχουν τó ίδιο ύψος, με διαφορές μερικών έκατοστών. Τό άνάστημα τού ανθρώπου, όπως και τών άλλων ζώων, καθορίζεται από τήν κληρονομικότητα. Στο ανθρώπινο άναπαραγωγικό κύτταρο υπάρχει κίόλας χαραγμένο τó «γχεδιο» τού οργανισμού, που είκοσι χρόνια μετά τή γέννηση θά φτάσει στο μέγιστο άνάστημά του που κατά μέσον όρο δέν ξεπερνάει τó 1,70. Οι διαστάσεις, λοιπόν, τού ανθρώπινου σώματος στο χώρο είναι προκαθορισμένες από τούς κληρονομικούς παράγοντες.

'Αλλ' έξ' ίσου προκαθορισμένη είναι και ή τετάρτη διάσταση τού ανθρώπινου σώματος, ή διάρκεια: 'Ο άνθρωπος δέ ζει περισσότερο από 70 ή 80 χρόνια (οι άποδεδειγμένες εξαιρέσεις είναι έλάχιστες και πάντως δέν ξεπερνούν τά 120 χρόνια). Προκαθορισμένη είναι και ή διάρκεια τής ζωής ενός σκύλου, μιάς πατάτας, μιάς άμοιβάδας. Φαίνεται λοιπόν πώς ή κληρονομικότητα κάθε ζωντανού πλάσματος περιλαμβάνει, εκτός από τις διαστάσεις του στο χώρο, και τή διάρκειά του στο χρόνο. Και όπως ή φύση δέν παράγει ανθρώπους ύψους 50 μέτρων, έτσι δέν παράγει ούτε υπερμαθουσάλες ήλικίας 20 αιώνων.

Στό χώρο τών τριών διαστάσεων τó ανθρώπινο σώμα είναι μιά αρχιτεκτονική κυττάρων και τά κύτταρα είναι μιά αρχιτεκτονική μορίων, που άποτελούνται από άτομα κλπ. Κατά τόν ίδιο τρόπο, ή διάρκεια τής ανθρώπινης ζωής στο χρόνο είναι μιά σειρά «χρονικών κύκλων» μικρότερης ή μεγαλύτερης διάρκειας. 'Η διάσπαση τού χρόνου σέ περιόδους είναι ό ρυθμός». Τό βιολογικό ρολόι που, άνακαλύφθηκε από τήν έπιστήμη τού είκοστού αιώνα, ήταν γνωστό στους ανθρώπους με άλλο όνομα: τó πεπρωμένο.

ΑΙΜΕ ΜΙΧΕΛ

Μαδάλε'οι

ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Προσθέσατε τά εισοδήματα όλων τών κατοίκων τής Γης — τών έκατομμυριούχων και τών ζητιάνων, τών 'Αμερικανών και τών πρωτογόνων τής 'Αφρικής. Και διαιρέσατε τó άθροισμα με τόν συνολικό άριθμό τών κατοίκων τής Γης, ανδρών και γυναικών κάθε ήλικίας. 'Ετσι θά βρήτε τó μέσο εισόδημα τού ανθρώπου όποιασδήποτε εθνικότητας, ήλικίας και φύλου. Αυτό τó μέσο εισόδημα τού κατοίκου τής Γης είναι πολύ χαμηλό: 7.200 δραχμές τó χρόνο!

Και όμως άκόμα κι' αυτό τó χαμηλό μέσο εισόδημα δέν τó έχουν οι κάτοικοι όλων τών χωρών. Διακρίνουμε τέσσερις κατηγορίες:

Πρώτη κατηγορία: Μέσο εισό-

δημα άνω τών 24.000 δραχμών τó χρόνο. Σ' αυτή τήν κατηγορία περιλαμβάνονται οι 'Ηνωμένες Πολιτείες, ό Καναδάς, ή Σουηδία και ή 'Ελβετία.

Δεύτερη κατηγορία: Μέσο εισόδημα άνω τών 12.000 δραχμών τó χρόνο: Τά περισσότερα κράτη τής δυτικής Ευρώπης, Γαλλία, 'Αγγλία, Δυτική Γερμανία, Βέλγιο, 'Ολλανδία...

Τρίτη κατηγορία: Μέσο εισόδημα 4.500 — 7.800 δραχμές τó χρόνο: 'Εδώ βρίσκουμε τά κράτη τής μεσογειακής Ευρώπης, 'Ιταλία, 'Ελλάδα, 'Ισπανία, Πορτογαλία, καθώς και τή Σοβιετική 'Ενωση και τις «λαϊκές δημοκρατίες».

Τέταρτη κατηγορία: Μέσο εισόδημα περίπου 3.000 δραχμές τó χρόνο: Είναι ή κατηγορία τών υπανάπτυκτων χωρών. 'Αναφέρουμε τήν 'Ινδία (1.500 δραχμές τó χρόνο) και τήν Κίνα (850 δραχμές τó χρόνο).

Η βαρηκοΐα είναι μια ένοχλητική αναπηρία.

Η ΒΑΡΗΚΟΪΑ ΘΕΡΑΠΕΥΕΤΑΙ

Μιά δυσάρεστη αναπηρία που εξουδετερώνεται χάρη στις νέες μεθόδους της σύγχρονης ιατρικής

Ως τις αρχές του περασμένου αιώνα οι γιατροί δεν είχαν τολμήσει να εισχωρήσουν στο λεπτότατο και πολύπλοκο αυτό όργανο που λέγεται αυτί. Οι χειρουργικές επεμβάσεις ήταν άγνωστες ή περιορίζονταν στο εξωτερικό τμήμα του οργάνου, τον ακουστικό πόρο. Η ωτολογία, ως ειδικός ιατρικός κλάδος, ήταν σχεδόν ανύπαρκτη. Μόνο γύρω στο 1870 οι αναπηρίες της ακοής άρχισαν να προσελκύουν την προσοχή των πρώτων αξιων του όνόματος ωτορινολαρυγγολόγων που μελέτησαν επιστημονικά τις διαταραχές του ακουστικού οργάνου. Και τότε για πρώτη φορά η κώφωση άρχισε να θεωρείται αρρώστια όπως όλες οι άλλες αρρώστιες, μια πάθηση που μπορεί να υποβληθεί σε αποτελεσματική θεραπεία και όχι απλώς ένα σύμπτωμα του γήρατος.

Τα αισθητήρια όργανα της ακοής είναι όργανα πολυσύνθετα που μπορούν να υποστούν βλάβες στα διάφορα τμήματά τους από διάφορους νοσολόγους παράγοντες. Το συμπέρασμα είναι ότι δεν μπορεί να υπάρξει μια ενιαία θεραπεία των διαταραχών της ακοής: κάθε μορφή της παθήσεως πρέπει να υποβληθεί στην κατάλληλη ειδική θεραπεία.

Όποιαδήποτε βλάβη των οργάνων που έχουν σχέση με την ακοή μπορεί να προκαλέσει βαρηκοΐα ή πλήρη κώφωση. Γενικά, διακρίνουμε αυτές τις βλάβες σε δυο κατηγορίες: Έκείνες που επιδρούν στη μετάδοση του ήχου, προς το ακουστικό όργανο και εκείνες που επιδρούν στη σύλληψη του ήχου από το ακουστικό όργανο.

ΟΙ ΧΡΟΝΙΕΣ ΜΟΛΥΝΣΕΙΣ

ΟΙ χρόνιες μολύνσεις και φλεγμονές του ρινοφάρυγγος έχουν κάποτε σημαντική επίδραση στην ακουστική λειτουργία. Γιατί κάθε μόλυνση αυτής της περιοχής μεταδίδεται σχεδόν αναπόφευκτα στην εσωταϊκή σάλπιγγα που εκβάλλει στο τυμπανόφρακτο κοίλωμα του μέσου ωτός. Η ρινοφάρυγγιτιδα είναι μια συνήθιστη κατάσταση, ιδιαίτερα στα παιδιά. Πόσα παιδιά δεν έχουν μείνει καθυστερημένα στο σχολείο γιατί πάσχουν από ελαφρά βαρηκοΐα που γεννάει απραξία από τους γονείς και τους δασκάλους! Και συνήθιστα η αιτία της βαρηκοΐας αυτής είναι μια παραινλημένη φαρυγγίτιδα ή μια χρόνια ιγμορίτιδα που δεν έχει υποβληθεί στην

Ο γιατρός δεν είναι άοπλος μπροστά στις διαταραχές της ακουστικής λειτουργίας. Το θεραπευτικό του όπλο-στάσιο έχει σημαντικά πλουτισθεί στα τελευταία χρόνια με νέες χειρουργικές μεθόδους και νέα χημικά παρασκευάσματα..

κατάλληλη θεραπεία. Οι συνέπειες των ρινοφάρυγγικών μολύνσεων στην ακοή πρέπει να γίνουν γνωστές στους γονείς και οι παιδίατροι δεν πρέπει να παραλείπουν να τις υποδεικνύουν. Η θεραπεία των παθήσεων αυτών που επιδρούν έμμεσα στην ακοή δεν παρουσιάζει σήμερα μεγάλα προβλήματα. Για τις μολύνσεις της ρινοφάρυγγικής κοιλότητας υπάρχουν αντιβιοτικά και άλλα φάρμακα, για τις έγγενεις δυσμορφίες του ρινικού δοσού, τις αδενικές εκβλαστήσεις, τις αμυγδαλές, κλπ., η χειρουργική επέμβαση μπορεί να εξουδετερώσει αυτές τις μολυσματικές εστίες.

ΔΙΑΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΤΥΜΠΑΝΟΥ

Η ΔΙΑΤΡΗΣΗ του τυμπάνου είναι μια συχνότατη περιπλοκή που συνδέεται με τη χρονία ή απλώς υποτροπιάζουσα ωτίτιδα. Αν η διάτρηση είναι μικρού διαμετρήματος δεν εμποδίζει πολύ την ακοή. Η ακουστική εδαισθησία αμβλύνεται κυρίως ως προς τους ήχους υψηλής συχνότητας. Έξ άλλου οι μικρές διατρήσεις συχνά θεραπεύονται αυθόρμητα με τη θεραπεία της ωτίτιδος. Αντίθετα, οι μεγάλες διατρήσεις έχουν πολύ πιο κακές συνέπειες και θεραπεύονται δύσκολα. Κάποτε επιτυγχάνεται αποκατάσταση της ακοής με την τοποθέτηση σπιν ακουστικό πόρο ενός σφαιριδίου από βαμβάκι εμποτισμένο με βαζελίνη. Άλλοι προσπάθειες αντικατάστασης του φθαρμένου τυμπάνου με τεχνητά τύμπανα δεν απέδωσαν τ' αναμενόμενα αποτελέσματα.

Το τεχνητό τύμπανο σπανίως γίνεται άνεκτο από το αυτί και δεν αποκαθιστά πάντα την ακοή. Σήμερα έχουν σχεδόν εγκαταλειφθεί από την ιατρική. Η χρονία πυώδης ωτίτιδα προκαλεί συχνά μια σημαντική μείωση της ακουστικής. Εύτυχως στα τελευταία χρόνια η χειρουργική τεχνική βελτιώθηκε σημαντικά σ' αυτό τον τομέα κι' επιτρέπει την εξουδετέρωση των μολύνσεων χωρίς μείωση της ακουστικής ικανότητας.

Η ωτοσπογγίωση αποτελεί σήμερα τη σπουδαιότερη αιτία της κωφώσεως των νεαρών ατόμων. Προσβάλλει κατά προτίμηση τις γυναίκες και επιδεινώνεται από την έγκυμοσύνη. Όλες οι προσπάθειες θεραπείας αυτής της παθήσεως με φαρμακευτικά μέσα δεν απέδωσαν μέχρι στιγμής παρά μετριώτατα αποτελέσματα. Άλλα τα μέσα αυτά — ισχυρές δόσεις βιταμίνης Α, ασβέστιο, φώσφορο, ύπερηχοι, μαλάξεις — χρησιμοποιούνται ακόμη ως παρασκευαστικά της έγχυσης ή ως μετεγχειρητικές περιποιήσεις.

Αυτά τόποι χειρουργικών επεμβάσεων χρησιμοποιούνται τα τελευταία χρόνια για τη θεραπεία της ωτοσπογγίωσης:

Η έγχυση της διανοίξεως της ωοειδούς θυρίδος εκτελείται σε δυο φάσεις. Στην πρώτη φάση γίνεται μια τομή στη μεμβράνη της ωοειδούς θυρίδος (που έχει σκληρυνθεί κι' εμποδίζει τη μετάδοση του ήχου) κι' εξασφαλίζεται η επικοινωνία του έσω και του μέσου ωτός. Στη δεύτερη φάση, το άνοιγμα φράζεται με μια νέα μεμβράνη που εξασφαλίζει τη μετάδοση των μηχανικών παλμών των δονημάτων στο όργανο του κοχλίου.

Η έγχυση αυτή δίνει εξαίρετο αποτέλεσμα, αν η αρχική διάγνωση ήταν ακριβής. Είναι η τυπική έγχυση για τη βαρηκοΐα μέσου βαθμού.

Ένας δεύτερος τύπος χειρουργικής επεμβάσεως είναι η «έγχυση του Ρόξεν», που εφαρμόζεται όλο και συχνότερα στις περιπτώσεις ωτοκλήρωσεως. Η επέμβαση αποκαθιστά την κινητικότητα των δονημάτων του μέσου ωτός, ιδιαίτερα του αναβολέως. Απαιτούνται ειδικά χειρουργικά όργανα που δε βρίσκονται σ' όλα τα νοσοκομεία, η έγχυση όμως αυτή είναι πολύ απλούστερη από την προηγούμενη που περιγράψαμε κι' έχει εύρτητα διαδοθεί. Τ' αποτελέσματά της είναι πάντα ικανοποιητικά, φτάνει να μην έχει υποστεί βλάβη το ακουστικό νεύρο.

Χειρουργική επέμβαση επιβάλλεται και στην περίπτωση που δεν υπάρχει ακουστικός πόρος. Πρόκειται για μια σπανιότατη εκ γενετής δυσμορφία: ο ακουστικός πόρος, από τον οποίο τα ήχητικά κύματα φτάνουν στο τύμπανο, λείπει τελείως ή είναι φραγμένος. Η έγχυση συνίσταται στην αποκατάσταση του ακουστικού πόρου με τις κατάλληλες τομές και μεταμοσχεύσεις δέρματος σύμφωνα με τις μεθόδους της αισθητικής χειρουργικής.

Η ΒΛΑΒΗ ΤΟΥ ΑΚΟΤΣΤΙΚΟΥ ΝΕΥΡΟΥ

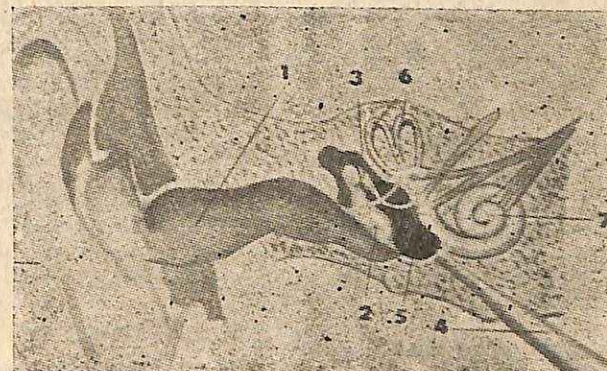
ΟΛΛΕΣ περιπτώσεις κωφώσεως οφείλονται σε βλάβη του ακουστικού νεύρου. Στις περιπτώσεις αυτές καμμία χειρουργική επέμβαση δεν ωφελεί, έφ' όσον ο νευρικός ιστός δεν ανανέωνται και η καταστροφή των νευρικών κυττάρων είναι πάντα οριστική.

Άλλ' η φαρμακευτική θεραπεία δίνει εξαιρετα αποτελέσματα, ιδιαίτερα η βιταμινολογία και η ισοθεραπεία. Οι βιταμίνες της ομάδας Β χορηγούνται από το στόμα ή με ενδομυϊκές ενέσεις. Ιδιαίτερα χρησιμοποιείται η βιταμίνη Β1 και βοηθητικά οι βιταμίνες Β12, Β6, και Β4. Η ισοθεραπεία, έπινοήση των Ρώσων επιστημόνων, δίνει σε ώριμες περιπτώσεις αποτελέσματα εκπληκτικά. Εφαρμόζεται κυρίως υπό δυο μορφές:

Στη μέθοδο του Φιλάτοφ χρησιμοποιούνται τσούτοι του ανθρώπινου πλακούντος ή των αμνιωτικών παραστημάτων του. Χορηγούνται ως υποδερμικά έμφυτεύματα ή ως υποδερμικές ενέσεις.

Η μέθοδος του Μπογκομόλετς χρησιμοποιεί, με ανάλογα αποτελέσματα, τον έρρο του αίματος των ζώων που έχουν προπαρασκευασθεί με ενέσεις δικτυενδοθηλιακού Ιστού. Στη Γαλλία, ένας όρος ανάλογος με του Μπογκομόλετς χρησιμοποιείται για την καταπολέμηση του

Το αυτό είναι ένα πολύπλοκο όργανο. Σ' αυτό το σχέδιο διακρίνουμε: 1) Ακουστικός πόρος. 2) Τύμπανο. 3) Οστάρια του μέσου ωτός. 4) Εύσταχια σάλπιγγα. 5) Τυμπανόφρακτο κοίλωμα. 6) Ημικυκλικοί σωλήνες. 7) Καχλί-ας.

γήρατος, αλλά διαπιστώθηκε πως η χορήγηση του στονός γέροντος βελτιώνει σημαντικά την ακοή σε μεγάλο ποσοστό περιπτώσεων.

ΟΙ ΤΟΞΙΚΕΣ ΟΤΙΣΙΕΣ

Η ΒΑΡΗΚΟΪΑ μπορεί να είναι μια συνέπεια της ούραμίας, της ήπατικής ανεπάρκειας και της υπερχοληστερολαιμίας. Η θεραπεία των ασθενειών αυτών βελτιώνει έμμεσα και την ακουστική λειτουργία.

Κάθε τοξίνωση του οργανισμού μπορεί να επιδράσει στην ακοή. Ιδιαίτερα σ' αυτό το σημείο πρέπει να σημειώσουμε τον καπνό. Ο καπνός έχει τοξική επίδραση στο ακουστικό νεύρο και η διακοπή του καπνίσματος συχνά βελτιώνει την ακουστική λειτουργία.

Όρισμένες φάρμακα έχουν επίσης τοξική παρενέργεια στο ακουστικό νεύρο. Τυπικό παράδειγμα είναι η στρεπτομυκίνη, ένα εξαίρετο αντιβιοτικό που η χρήση του είναι υποχρεωτική σε πολλές παθήσεις, ακόμα και στις μολύνσεις του αυτιού.

Αυτή δυστυχώς είναι η μοίρα πολλών φαρμάκων: από τη μια μεριά θεραπεύουν, από την άλλη βλάπτουν. Έτσι, μπορεί π. χ. να θεραπεύουμε την ωτίτιδα με τη στρεπτομυκίνη και συγχρόνως να προκαλέσουμε ανεπανόρθωτη βλάβη στο ακουστικό νεύρο με την ίδια τη στρεπτομυκίνη! Οι Χημικοί προσπάθησαν να περιορίσουν την τοξικότητα της στρεπτομυκίνης τροποποιώντας ελαφρά τη χημική

της σύνθεσης χωρίς να μειώσουν τις θεραπευτικές της ιδιότητες. Όσοσο χρειάζεται πάντα μεγάλη προσοχή στη χρήση της στρεπτομυκίνης και συνεχής παρακολούθηση της ακουστικής λειτουργίας για να διακοπεί άμεσα η θεραπεία μόλις διαπιστωθεί μείωση της ευαισθησίας του ακουστικού νεύρου.

ΤΟ ΓΛΑΥΚΩΜΑ ΤΟΥ ΛΑΒΤΡΙΝΘΟΥ

Η ΑΤΕΝΣΗ της πίεσεως των υγρών του εσωτερικού αυτιού μπορεί να προκαλέσει βαρηκοΐα. Η πάθηση αυτή που λέγεται γλαύκωμα του λαβυρίνθου συνοδεύεται συνήθως από ίλιγγους. Έποχως με μια συνδυασμένη θεραπεία ενδοφλεβίων ενέσεων υπερτονικού όρου και διουρητικών. Η βαρηκοΐα μειώνεται βαθμιαία μαζί με την πίεση των υγρών του λαβυρίνθου κι' εμφανίζεται όταν η πίεση επανέλθει στο κανονικό επίπεδο, εκτός αν έχουν προκληθεί βλάβες στο ακουστικό νεύρο.

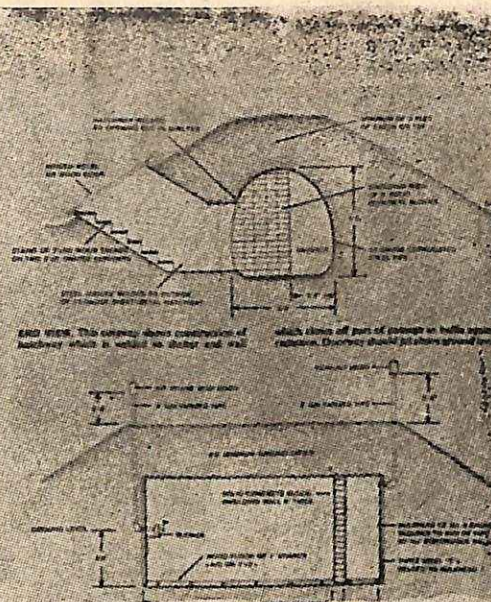
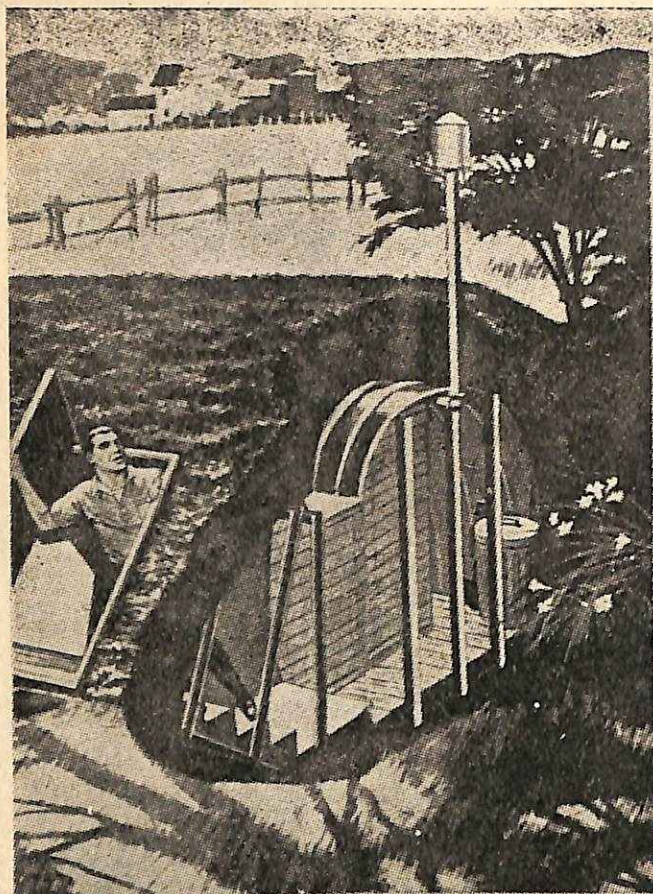
Η έσωτερική όρητρία του αυτιού εί-

ναι μια όρητρία όπως οι άλλες και μπορεί να υποστεί συσπάσεις. Η βαρηκοΐα, συνέπεια των όρητριάων διαταραχών, εκδηλώνεται συνήθως στους ανθρώπους που έχουν ξεπεράσει τα πενήντα χρόνια κι' έχουν προσβληθεί από όρητριοσκλήρωση, υπέρταση και αύξηση του ποσοστού της χοληστερόλης στο αίμα. Οι συσπάσεις της όρητρίας του αυτιού, που μπορεί να προκαλέσουν πλήρη, αλλά προσωρινή κώφωση, θεραπεύονται με διάφορα φάρμακα που διαστέλλουν τα αϊμοφόρα αγγεία.

Όρισμένες περιπτώσεις βαρηκοΐας οφείλονται σ' ένα νευροσυμπαθητικό έρεθισμό που δεν έχει σχέση με τα όργανα της ακοής.

Αυτή π. χ. είναι η περίπτωση της βαρηκοΐας που έχει προκληθεί από ένα χαλασμένο δόντι που αποχωρεί μόλις θεραπευθεί ή τερηδών, ή περίπτωση της βαρηκοΐας που οφείλεται σε άρθριτιδα, ρευματισμούς ή σπονδυλίτιδα κτλ. Ακόμα μπορεί να οφείλεται σε μια διατροφική ανεπάρκεια, ιδιαίτερα στην έλλειψη βιταμίνης Α. Η γνώμη αυτή δεν έχει αποδειχθεί επιστημονικά, φαίνεται όμως πως η χορήγηση βιταμίνης Α σε ισχυρές δόσεις έχει εϊνόνική επίδραση σε πολλές περιπτώσεις βαρηκοΐας άγνωστου προελεύσεως.

Έπάρχει, ωστόσο, κι' ένα ποσοστό περιπτώσεων που δεν επιδέχονται καμμία θεραπεία. Για τις περιπτώσεις αυτές ή σύγχρονη τεχνική προσφέρει τ' ακουστικά βαρηκοΐας, τέλειες και ποιοτικές συσκευές που εξουδετερώνουν τη δυσάρεστη αναπηρία.

Consider seriously the contents of this
city of our country and the peace of the
of our policy. But in these dangerous days
yes are threatened we must prepare for all
to survive coupled with the will to do so
our country.

John F. Kennedy

100 μεγάτοννοι

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΟΥΝ «100 ΜΕΓΑΤΟΝΝΟΙ»;

- * Σημαίνουν μία βόμβα έξ' ίσου ισχυρή με ένα-τό δισεκατομμύριο κιλά τρινιτροτολουόλης, μίας έκρηκτικής ύλης που μισό κιλό της μπορεί ν' ανατινάξει 30 τόννους γρανίτη.
- * Σημαίνουν μία βόμβα που αποδεσμεύει ενέργεια ισοδύναμη με όλες τις εκρήξεις που πραγματοποίησε ο άνθρωπος από την εποχή της εφευρέσεως της πυρίτιδος.
- * Σημαίνουν μία βόμβα 5000 φορές καταστρεπτικώτερη από τη βόμβα της Χιροσίμα, που σκότωσε 70.000 ανθρώπους σε λίγα δευτερόλεπτα.
- * Σημαίνουν ότι μία βόμβα είναι αρκετή για να καταστρέψει την Ελλάδα, τρεις βόμβες την Αγγλία, τέσσερις τη Γαλλία και 15 τις Ηνωμένες Πολιτείες.
- * Σημαίνουν πως η ανθρωπότητα ολόκληρη μπορεί να καταστραφεί από την παραφροσύνη ωρισμένων ανθρώπων.

Ο ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΣ πρωθυπουργός Νικήτα Κρούσσεφ δήλωσε πρόσφατα πως η Σοβιετική Ένωση κατέχει μία βόμβα τόσο ισχυρή, ώστε δεν τολμά να τη δοκιμάσει γιατί τ' αποτελέσματά της προβλέπονται τρομακτικά: «Θα μπορούσε να λυώσει τους πάγους της Αρκτικής!» πρόσθεσε ο ηγέτης της Ε.Σ.Σ.Δ.

Πρόκειται, χωρίς άλλο, για την «υπερβόμβα» των 100 μεγατόνων, αυτή τη «βόμβα της Δευτέρας Παρουσίας» που δεν περιλαμβάνεται ακόμα στα σοβιετικά όπλοστάσια, ή οποία όμως, από τεχνικής απόψεως, πρέπει να έχει περάσει κιόλας από το εργαστηριακό στάδιο στο στάδιο της παραγωγής και θ' αρχίσει αργότερα να μεταφέρεται με τους υπερπυραύλους που προώθησαν το Γκαγκάριν και τον Τιτώφ σε τροχιές γύρω από τον πλανήτη μας.

Κατά τη διάρκεια του πολέμου 1939-45 οι μεγαλύτερες βόμβες Τ.Ν.Τ. (τρινιτροτολουόλης) δε ζύγισαν περισσότερο από 10 τόννους. Τα αμερικανικά ιπτάμενα υπερφρούρια έριξαν μερικές τέτοιες βόμβες στο γερμανικό έδαφος. Ήταν ένα όπλο φοβερό για την εποχή εκείνη, που μπορούσε να καταστρέψει τελείως ένα ολόκληρο οικοδομικό τετράγωνο και να επιφέρει σημαντικές θλάβες σε άκτινα μερικών εκατοντάδων μέτρων από το σημείο πτώσεως.

Αλλά στις ημέρες μας, μία ντουζίνα βόμβες 100 μεγατόνων (ένας μεγάλος τόννος είναι ένα εκατομμύριο τόννοι) θα ήταν αρκετές για να καταστρέψουν τα τρία τέταρτα των Ηνωμένων Πολιτειών. Τέσσερις τέτοιες βόμβες θα μπο-

Η φρικιαστική εξέλιξη των όπλων του ολέθρου

ρούσαν να καταστρέψουν τη Γαλλία. Τρεις θα ήταν αρκετές για την Αγγλία. Μία θα έφτανε για την Ελλάδα και μισή θ' άρκουσε για το Βέλγιο.

Είναι φανερό πως από το 1945, εποχή που εξερράγη στη Χιροσίμα η πρώτη ατομική βόμβα, η επιστήμη έχει πραγματοποιήσει σημαντικές προόδους στον παρανοϊκό τομέα της καταστροφής. Η πρώτη εκείνη βόμβα θεωρείται ως «τυπική» και χρησίμευσε στους τεχνικούς ως «μονάδα» για τον υπολογισμό της καταστρεπτικής ισχύος των ατομικών βομβών που κατασκευάστηκαν αργότερα.

ΠΥΡΗΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΧΗΜΙΚΕΣ ΕΚΡΗΞΕΙΣ

ΩΣΤΟΣΟ, είναι αδύνατο να συγκρίνουμε την ατομική βόμβα με τη χημική βόμβα της τρινιτροτολουόλης.

Στη βόμβα Τ.Ν.Τ. η χημική ενέργεια αποδεσμεύεται έπειτα από μια βίαιη σύγκρουση των ατόμων μεταξύ τους σε χρονικό διάστημα πολύ σύντομο (ένα κλάσμα δευτερολέπτου). Η αποδεσμεύση αυτή μεταδίδεται κλιμακωδόν από άτομο σε άτομο. Η θερμοκρασία της εκρήξεως φτάνει τους 5.000 βαθμούς, που ισοδυναμούν με τη θερμοκρασία της έπιδας του Ήλιου. Τότε η απότομη θέρμανση δημιουργεί ένα κύμα κρούσεως στη γύρω ατμόσφαιρα και από αυτό προκύπτουν όλες οι καταστρεπτικές συνέπειες.

Αλλά δε συμβαίνει το ίδιο με την πυρηνική βόμβα: Στην περίπτωση της δεν υπάρχει πια σύγκρουση ατόμων, αλλά των άπειροελάχιστων κεντρικών τμημάτων τους που λέγονται «πυρήνες». Το παιχνίδι των πυρηνικών αντιδράσεων προκαλεί μίαν αποδεσμευση ενέργειας σε χρονικό διάστημα πολύ πιο σύντομο παρά στην έκρηξη μίας χημικής βόμβας: Ένα εκατοστό του εκατομμυριοστού του δευτερολέπτου. Οι αντιδράσεις αποσυνθέσεως των βαρέων πυρήνων (διάσπαση) και συνθέσεως των ελαφρών πυρήνων (θερμοπυρηνική σύντηξη) διαρκούν, συνολικά, λιγώτερο από ένα εκατομμυριοστό του δευτερολέπτου. Σ' αυτό το χρονικό διάστημα παράγεται το σύνολο της ενεργειακής δυνάμεως μίας πυρηνικής βόμβας.

Όταν εκρήγνυται μία ατομική βόμβα, υπάρχει αποδεσμευση ενέργειας όπως συμβαίνει και στην έκρηξη μίας χημικής βόμβας Τ.Ν.Τ., αλλά στην καταστρεπτική δύναμη της ατομικής εκρήξεως προστίθεται κι' έκπομπη σωματιδίων ενός νέου τύπου που αγνοείται από την κλασική χημεία (νετρόνια, πρωτόνια διασπάσεως) καθώς και η εμφάνιση υπερεισδυτικών ακτινοβολιών (ακτίνες γάμμα). Αυτά τα παρεπόμενα της εκρήξεως είναι η «ραδιενέργεια».

Όπως και στη χημική έκρηξη, έτσι και στην έκρηξη μίας πυρηνικής βόμβας παράγεται κύμα κρούσεως και θερμότητα αλλά σε πολύ μεγαλύτερες αναλογίες, γιατί και η ενέργεια που απο-

δεσμεύεται είναι μεγαλύτερη. Η κεντρική θερμοκρασία μίας πυρηνικής εκρήξεως φτάνει σε πολλά εκατομμύρια βαθμούς, δηλαδή αντιστοιχεί με τη θερμοκρασία όχι της επιφάνειας αλλά του κέντρου του Ήλιου.

Βλέπουμε λοιπόν ότι, στη χημική βόμβα και στην ατομική βόμβα, τα βασικά φαινόμενα της έκτονώσεως όπως και τ' αποτελέσματά της, διαφέρουν ουσιαστικά και δεν επιδέχονται σύγκριση. Ωστόσο, για πρακτικούς λόγους, οι τεχνικοί έχουν δεχθεί συμβατικά ένα μέτρο συγκρίσεως μεταξύ της χημικής και της ατομικής εκρήξεως. Ο τύπος κάθε ατομικής βόμβας προσδιορίζεται από το σύνολο της ενεργείας που αποδεσμεύει. Έτσι, για να χαρακτηρίσουν τη βόμβα της Χιροσίμα οι φυσικοί λένε πως «αποδεσμεύει ενέργεια 8.300 πεντάκις εκατομμυρίων ERG» (δηλαδή 83 με είκοσι μηδενικά). 'Αλλ' οι εκφράσεις αυτές δε λένε τίποτα στον άνθρωπο του δρόμου και σχεδόν τίποτα στους στρατιωτικούς, οι οποίοι ωπλίσθηκαν μ' αυτά τα καινούργια παιχνιδάκια που κάνουν «πούμ». Γι' αυτό και, εύθυς εξ αρχής, συμφωνή-

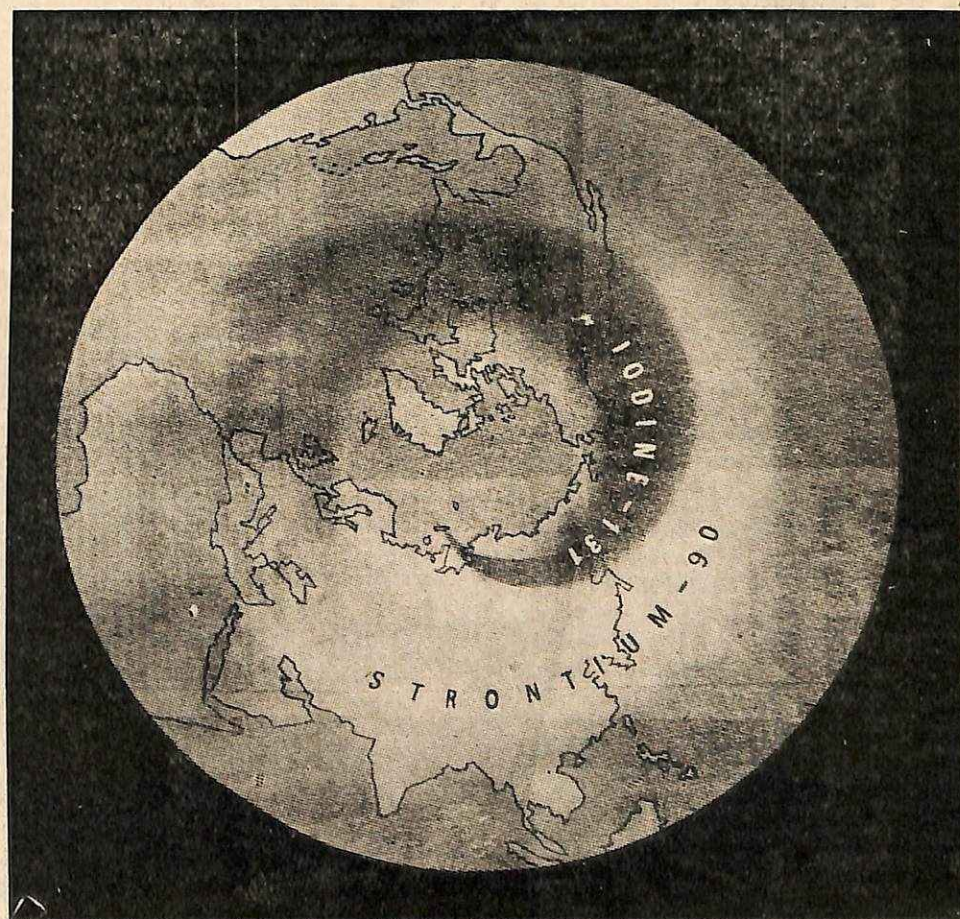
θηκε η χρήση μίας άλλης μονάδος για το χαρακτηρισμό των πυρηνικών όπλων. Το απλούστερο ήταν η έκλογη, ως συγκριτικής μονάδος, μίας κλασικής έκρηκτικής ύλης, της τρινιτροτολουόλης (Τ.Ν.Τ.), που γνωρίζουν άκομα κι' οι νεοσύλλεκτοι. Η ισχυρότερη βόμβα του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου περιείχε 10 τόννους της έκρηκτικής αυτής ύλης. Η πυρηνική βόμβα της Χιροσίμα ισοδυναμούσε με 2.000 κλασικές βόμβες αυτής της κατηγορίας, δηλαδή με 20.000 τόννους Τ.Ν.Τ. Οι τεχνικοί συμφώνησαν λοιπόν να τη χαρακτηρίζουν ως «βόμβα 20 μεγατόνων». Έτσι δημιουργήθηκε μία καινούργια μονάδα έκρηκτικής δυνάμεως.

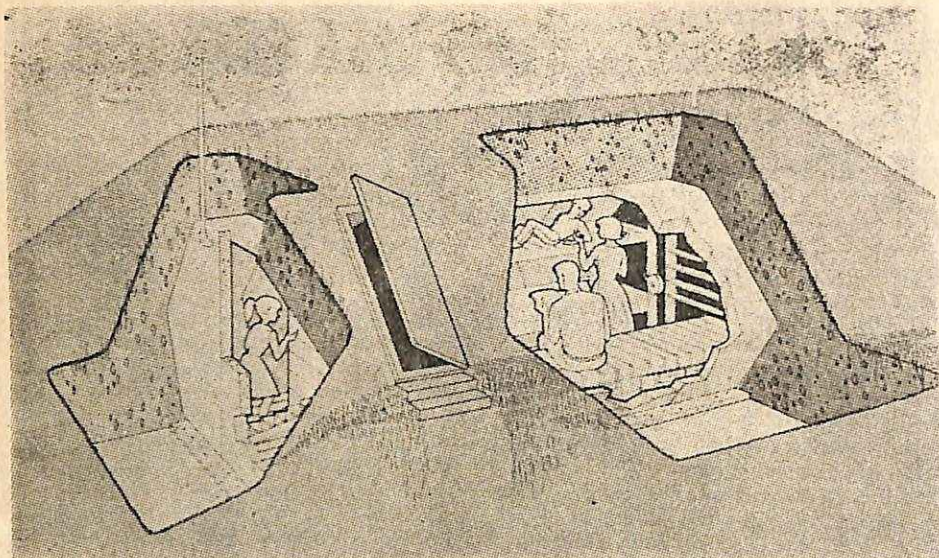
ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΦΡΟΣΥΝΗΣ

ΑΠΟ το 1946 ως το 1958, οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Σοβιετική Ένωση και κατόπιν η Μεγάλη Βρετανία, προκάλεσαν 270 πειραματικές εκρήξεις ατομικών βομβών διαφόρων τύπων.

Σ' αυτά τα δεκατρία χρόνια της παραφροσύνης πραγματοποιήθηκε η ση-

Σ' αυτό το χάρτη της ύδρογειού φαίνεται η εξάπλωση του ραδιενεργού νέφους από τις σοβιετικές πυρηνικές δοκιμές. Τα πιο επικίνδυνα ραδιενεργά στοιχεία είναι το «ιώδιο 131» και το «στρόντιο 90».

Ένα γαλλικό σχέδιο αντιατομικού καταφυγίου για τέσσερα άτομα.

μαντικότερη βαθμιαία πρόσδος προς την κατεύθυνση του «γιγαντισμού» της έκρηκτικής δυνάμεως αλλά και της συμπίεσής του όγκου των πυρηνικών όπλων.

Στη Χιροσίμα, σε λίγα δευτερόλεπτα, σκοτώθηκαν 70.000 άνθρωποι. Το έκρηκτικό μηχανήμα, με τους έκτονωτρες του, ζύγιζε συνολικά πέντε τόννους και είχε μήκος δύο μέτρων, άλλ' ή κυρίως δόμβας, που περιείχε περίπου τριάντα κιλά ουρανίου 235, δεν ήταν μεγαλύτερη από ένα πεπόνι. Από τότε, οι τεχνικοί προσπάθησαν να ελαφρύνουν την δόμβα από τα εξαρτήματα και τα παραρτήματα της και να πετύχουν μεγαλύτερη απόδοση, δηλαδή μεγαλύτερη απόδοσή της ενέργειας από την ίδια ποσότητα έκρηκτικής ύλης. Η απόδοση των πρώτων ατομικών βομβών ήταν πολύ περιορισμένη, όχι μεγαλύτερη από 5% της έκρηκτικής μάζας, δηλαδή τα 95% της ποσότητας ουρανίου και πλουτωνίου που περιείχαν, διασκορπιζόντουσαν με το περίφημο «μανιτάρι» χωρίς να διασπασθούν.

Χρειάστηκαν πολλές προσπάθειες για να τελειοποιηθούν τα όπλα της καταστροφής. Μόνο το 1947 οι Άμερικοί ήταν έτοιμοι για τις δοκιμές των τελειοποιημένων τύπων στον Ειρηνικό. Δύο από τις δόμβες που δοκιμάστηκαν τότε ήταν ισχυρότερες από τη δόμβα της Χιροσίμα. Αλλά πάντως δεν ξεπερνούσαν τους 48 χιλιοτόνους. Το 1951, νέα σειρά δοκιμαστικών εκρήξεων, πάντα στον Ειρηνικό. Από τις τέσσερις δόμβες που εξερράγησαν τότε, ή μια ήταν 46 χτ. Η ισχύς των τριών άλλων δεν αποκαλύφθηκε, αλλά θα πρέπει να ήταν κάπως μεγαλύτερη.

Η πρώτη έναερία δόμβα μεγάλης ισχύος, ή «Κλάιμex» (61χτ...) εξασπώθηκε από αεροπλάνο και εξερράγη σε ύψος 410 μέτρων πάνω από την έρημο της Νεβάδας, στις 4 Ιουνίου 1953.

Οχτώ χρόνια είχαν περάσει από την εποχή της Χιροσίμα. Ο ανταγωνισμός των ατομικών εξοπλισμών είχε φτάσει στο αποκορύφωμα. Ρώσοι και Άμερικοί είχαν κιάλας δοκιμάσει τουλάχιστον τρεις θερμοπυρηνικές υπερδόμβες.

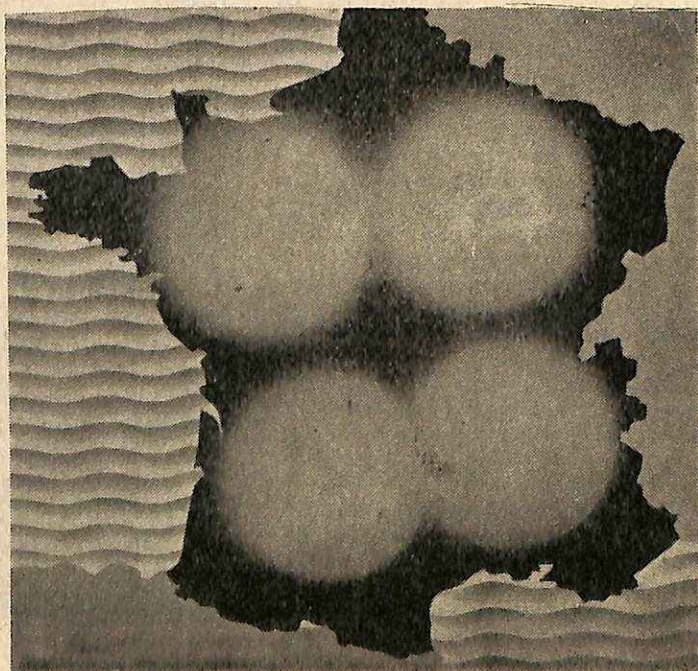
Οι πρώτες αυτές υπερδόμβες άντι-

προσώπευαν ένα τεράστιο άλμα στην κλίμακα της καταστρεπτικής δυνάμεως: Αποδόσαν ποσότητα ενέργειας τουλάχιστον χίλιες φορές μεγαλύτερη από τη δόμβα της Χιροσίμα.

Η πρώτη θερμοπυρηνική δόμβα των Άμερικανών, ή «Μάικ», εξερράγη την 1η Νοεμβρίου 1952 και κονιορτοποιήσε ένα μικρό κοραλλιογενές νησί στο όρχιπέλαγος Μάρσαλ. Η ενεργειακή της δύναμη δεν είναι ακριβώς γνωστή. Ωρισμένες έπίσημες πηγές τη χαρακτηρίζουν ως δόμβα 5 μεγατόνων, άλλες ως 14 μεγατόνων. Αλλά από τη μελέτη των αποτελεσμάτων της φαίνεται μάλλον ότι ήταν περίπου 40 μεγατόνων, δηλαδή 2.000 φορές ισχυρότερη από τη δόμβα της Χιροσίμα.

Τα πειράματα θερμοπυρηνικών όπλων συνεχίστηκαν όλο και πιο πυκνά. Χρειάστηκαν ωστόσο πέντε χρόνια για να κατασκευασθεί μια φορητή υπερδόμβα που θα μπορούσε να εξαπολυθεί από συνηθισμένο βομβαρδιστικό αεροπλάνο. Η πρώτη έκρηξη μιας τέτοιας «δόμ-

Τέσσερις δόμβες των 100 μεγατόνων άρκουν για να καταστρέψουν τη Γαλλία.

βας ύδρογόνου», όπως ονομάστηκε, έγινε στις 20 Μαΐου 1956, σε ύψος 1.340 μέτρων. Η δόμβα ήταν άμερικανική. Οι Άγγλοι πραγματοποίησαν την πρώτη δοκιμή τους στα νησιά Κρίστμας στις 15 Μαΐου 1957. Όσο για τους Σοβιετικούς, αυτοί είχαν αρχίσει τις θερμοπυρηνικές δοκιμές τους από τον Αύγουστο του 1953, άλλ' είναι αδύνατο να καθορισθεί τότε κατασκεύασαν την πρώτη τους αληθινή φορητή δόμβα ύδρογόνου.

Τα πειράματα της εποχής εκείνης (1956 — 58) απέδελαν κυρίως στην τελειοποίηση της τεχνικής των συνθέτων έκτονώσεων. Έπρεπε να καθορισθεί ποια «συνταγή» και ποια διευθέτηση των συνθετικών της δόμβας ήταν ή καλύτερη για να επιτευχθεί το μέγιστο της απόδοσης. Οι λεγόμενες θερμοπυρηνικές δόμβες είναι, πράγματι, πολυσύνθετες, με τρία διαδοχικά στάδια:

1. Παραγωγή μεγάλης θερμότητας σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα από μια δόμβα, ή σύνολο δομών, ατομικής διασπάσεως.

2. Πρώτη αποδέσμευση ενέργειας, ροή νετρονίων και ακτίνων γάμμα και σύντηξη ελαφρών πυρήνων.

3. Νέα σειρά διασπάσεων που προκαλούνται από τα νετρόνια στους πυρήνες του έμπορεύματος που δε διασπάστηκαν στην αρχή.

Διάσπαση, σύντηξη διάσπαση: Μια άλυσιδωτή αντίδραση.

Στην έκρηξη μιας πυρηνικής δόμβας ή αποδέσμευση της ενέργειας, όπως είδαμε, πραγματοποιείται σε χρονικό διάστημα εξαιρετικά σύντομο: Ένα έκατοστό του έκατομμυριοστού του δευτερολέπτου. Στις σύνθετες θερμοπυρηνικές δόμβες, ή διαδικασία της έκτονώσεως άπαιτεί χρονικό διάστημα σχετικά πολύ μεγαλύτερο: Ένα όλόκληρο δευτερόλεπτο ή και περισσότερο, γιατί τα πυρηνικά φαινόμενα συνεχίζονται έξω από τον έκτονωτήρα, στη διατελλόμενη σφαίρα της φωτιάς. Μια θερμοπυρηνική δόμβα «καίγεται» επί πέντε ή έξη δευτερόλεπτα. Η σφαίρα της φω-

τιάς παραμένει φωτεινή επί ένα περίπου λεπτό.

ΤΟ ΡΕΚΟΡ ΤΩΝ ΕΚΡΗΞΕΩΝ

ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ των πυρηνικών δοκιμών που πραγματοποιήθηκαν από τις τρεις μεγάλες δυνάμεις μεταξύ των έτων 1946 και 1958 ύπολογίζεται, σύμφωνα με τις έπίσημες ανακοινώσεις των Άμερικανών, σε 180 μεγατόνους. Ο αριθμός αυτός αντιπροσωπεύει μια ποσότητα ενέργειας ίση με 9.000 δόμβες της Χιροσίμα (ή με δυό κα θ η μ ε ρ ι ν έ ς εκρήξεις τύπου Χιροσίμα).

Έξ άλλου, αν προσθέσουμε το βάρος όλων των κλασικών βομβών που ρίχθηκαν από την άμερικ. αεροπορία κατά τη διάρκεια του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου στην Εύρώπη και στην Άσία (δυό έκατομμύρια τόννοι) και το βάρος όλων των έκρηκτικών ύλων που χρησιμοποιήθηκαν στον πόλεμο από τις δυό παρατάξεις (τρία έκατομμύρια τόννοι), βρίσκουμε ένα σύνολο πέντε έκατομμυρίων τόννων, δηλαδή πέντε μεγατόνων. Συνεπώς οι 180 μεγατόνοι των πυρηνικών δοκιμών μετά τον πόλεμο είναι 36 φορές περισσότεροι από το σύνολο των έκρηκτικών ύλων του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Κι' έπειδή ο πόλεμος 1939 — 45 κατέχει το ρεκόρ στη χρήση έκρηκτικών ύλων, μπορούμε να δεβαιώσουμε πως ή ενέργεια που αποδεσμεύθηκε από τις πυρηνικές δοκιμές υπερβαίνει κατά πολύ όλες τις εκρήξεις που συνέβησαν στον κόσμο από την έποχή που ο άνθρωπος έφευρε την πυρίτιδα και όχι μόνο στα πεδία των μαχών, αλλά και σε όλους τους άλλους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.

ΟΙ ΟΛΕΘΡΙΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

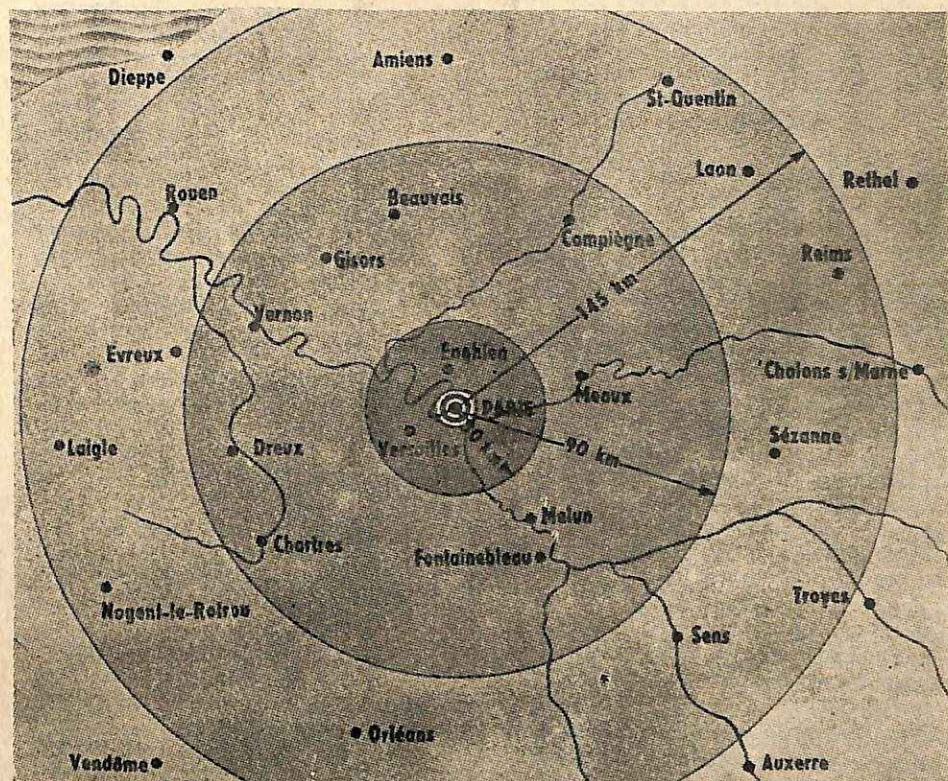
Ο ΠΩΣ είπαμε στην αρχή αυτού του άρθρου, τ' αποτελέσματα μιας πυρηνικής εκρήξεως διαφέρουν από τ' αποτελέσματα μιας χημικής εκρήξεως. Στη χημική έκρηξη της τρινιτρολουόλης το καταστρεπτικό αποτέλεσμα όφειλεται αποκλειστικά στο κύμα κρούσεως, στη μηχανική πίεση των μορίων της ατμοσφάιρας. Η πυρηνική έκρηξη έχει κι' άλλα συμπαράμαρτοντα αποτελέσματα που την κάνουν πολύ πιο τρομερή. Όφειλονται κυρίως στην ιδιάζουσα φύση του έκρηκτικού ύλικού, του ατομικού πυρήνος που μετασχηματίζεται, γιατί ή πυρηνική δόμβα δεν είναι τίποτα άλλο, παρ'α μια μηχανή μετασχηματισμού των στοιχείων: Το ούράνιο 235 και το πλουτώνιο 239 και 240 μεταβάλλονται σ' ένα σύνολο ισοτόπων των στοιχείων 31 ως 67 της ταξινομήσεως του Μεντελέρ: Τ' όνειρο ενός αλχημιστή σε μια κόλαση φωτιάς...

Προκαλείται λοιπόν, τη στιγμή της εκρήξεως, μια έκσφενδόνιση πυρηνικών σωματιδίων, μεταξύ των οποίων τα νετρόνια, που σκορπίζονται εύρύτατα στον ατμοσφαιρικό άέρα. Παράγεται έπίσης και μια εισδυτική ακτινοβολία υπερβροχέων κυμάτων που όνομάζουμε ακτίνες γάμμα.

Τα φαινόμενα αυτά έχουν φυσιολογικές συνέπειες ανεξάρτητες από τη μηχανική έπίδραση της εκρήξεως: Τα νετρόνια άπορροφώνται από τους πυρήνες των ατόμων όλων των άντικειμένων του περιβάλλοντος, που γίνονται ραδιενεργά. Οι ακτίνες γάμμα διαπερνούν τα ζωντανά σώματα που συναντούν, προκαλώντας όργανικές βλάβες περισσότερο ή λιγώτερο σοβαρές, ανάλογα με τη δόση των ακτινοβολιών.

Άκόμα και το κύμα κρούσεως της πυρηνικής εκρήξεως παίρνει μια ιδιάζουσα μορφή, με διαθλαστικά και άλλα φαινόμενα που πολλαπλασιάζουν τα καταστρεπτικά του αποτελέσματα.

Άλλ' ίσως το χειρότερο απ' όλα είναι οι θερμικές έπίδρασεις της δόμβας.

Μια δόμβα 100 μεγατόνων που θα έπεφτε στο Παρίσι θα κατέστρεφε τελείως τη γύρω περιοχή σε ακτίνα δεκάδων χιλιομέτρων.

Τη στιγμή της εκρήξεως παράγεται μια φλογερή σφαίρα που ή λαμπρότητά της είναι άφόρητη για το ανθρώπινο μάτι. Έφτα χιλιοστά του δευτερολέπτου μετά την κυρίως έκτονωση, ή σφαίρα της φωτιάς είναι άκόμα τριάντα φορές φωτεινότερη από τον Ήλιο του μεσημεριού. Η ακτιβολία της έχει τεράστια έμπρηστική δύναμη.

Έτσι, στο καταστρεπτικό αποτέλεσμα της πίεσεως και της υπερπίεσεως, των ραδιενεργών σωματιδίων και της εισδυτικής ακτινοβολίας, προστίθενται και τα έγκαύματα κι' οι πυρκαγιές. Το θερμικό αποτέλεσμα είναι σημαντικό, γιατί άντιπροσωπεύει το 30% της όλικής ενέργειας των πυρηνικών βομβών.

ΟΙ ΜΗΧΑΝΕΣ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

ΑΠΟ τα έπίσημα στοιχεία που δημοσίευσαν οι Άμερικοί μπορούμε να παρακολουθήσουμε, ά-

πό τις μικρότερες προς τις μεγαλύτερες δόμβες, τη φρικαστική εξέλιξη των όπλων του όλέθρου:

1. Η δόμβα μπεμπέ (ένος χιλιοτόνου).— Αυτό το νήπιο της πυρηνικής οικογενείας είναι κιάλας έκατό φορές ισχυρότερο από τη βαρύτερη κλασική δόμβα του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Καταστρέφει το πάντα σε ακτίνα μισού χιλιομέτρου και προκαλεί έγκαύματα πρώτου βαθμού σε ακτίνα ενός χιλιομέτρου.

2. Η «τυπική» δόμβα της Χιροσίμα (20 χιλιοτόνων).— Οι Γιαπωνέζοι έχουν πικρή πείρα. Σ' ένα δευτερόλεπτο, ή σφαίρα της φωτιάς άπέκτισε διάμετρο μισού χιλιομέτρου. Σε ακτίνα πολ-

λών χιλιομέτρων έκαψε τα πάντα και προκάλεσε έγκαύματα πρώτου βαθμού σε άπόσταση έφτα χιλιομέτρων.

3. Η «ένδιάμεση» δόμβα (ένος μεγατόνου).— Η τερατώδης σφαίρα της φωτιάς άπλώνεται σε ακτίνα ενός χιλιομέτρου. Η έμπρηστική της δύναμη φτάνει σε άπόσταση δεκάδων χιλιομέτρων.

4. Η υπερδόμβα (20 μεγατόνων).— Η σφαίρα της φωτιάς έχει τις διαστάσεις μιας μεγάλης πρωτεύουσας. Με μια τέτοια δόμβα, ή Νέα Ύρκη, το Λονδίνο, ή Μόσχα, το Παρίσι θα μπορούσαν να εξαφανισθούν από το πρόσωπο της γής σ' ένα κλάσμα του δευτερολέπτου. Η καταστροφή θ' άπλωνόταν και σε μια μεγάλη έκταση γύρω από την πρωτεύουσα. Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί πως ή έμπρηστική δύναμη των πυρηνικών βομβών περιορίζεται όταν ύπάρχει άμίχλη και ύγρασία. Δεν

πρόκειται λοιπόν ποτέ να μάς ρίξουν βόμβες όταν θρέχει...

5. 'Η υπερπερβόμβα (100 μεγατόνων).— Μια τέτοια βόμβα θ' άρκούσε για να καταστρέψει μια περιοχή περίπου ίση με το Βέλγιο και την 'Ολλανδία μαζί, υπό την προϋπόθεση ότι θα έκραγει σε ύψος τουλάχιστο πέντε χιλιομέτρων πάνω από το έδαφος. Γιατί σ' αυτό το στάδιο, το ύψος της έκρηξης έχει μεγάλη σημασία.

BOMBES ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΜΕΤΡΑ

Η BOMBA της Χιροσίμα εξεργάγη σε ύψος μικρότερο του ενός χιλιομέτρου. Για τις θερμωπυρηνικές βόμβες το ύψος της έκρηξης πρέπει ν' αυξάνεται ανάλογα με την άκτινα της φλογερής σφαίρας. Για τη βόμβα των 100 μεγατόνων το ευνοϊκώτερο ύψος είναι τα δέκα χιλιόμετρα (ή σφαίρα της φωτιάς έχει άκτινα έφτα χιλιομέτρων). Σ' αυτό το ύψος ο όριζοντας έχει απόσταση 250 χιλιομέτρων (δηλαδή ως αυτή την απόσταση ένα αντικείμενο σε ύψος δέκα χιλιομέτρων είναι άρατο πάνω από τον όριζοντα).

Έτσι, ανόλογα με το ύψος της έκρηξης, η έμπρηστική δύναμη της βόμβας όπλώνεται σε μεγαλύτερη άκτινα. Σε ύψος 60 χιλιομέτρων ο όριζοντας έχει απόσταση περίπου 600 χιλιομέτρων, πράγμα που σημαίνει ότι μια έκρηξη 100 μεγατόνων σ' αυτό το ύψος θα ήταν άρκετη για να κάψει τα πάντα στη Γαλλία.

Πειραματικές έκρηξεις σε μεγάλο ύψος έχουν πραγματοποιηθεί από τους 'Αμερικανούς στον Ειρηνικό, πάνω από τα νησιά Τζόνστον. Την 1η Αυγούστου 1958 μια πυρηνική βόμβα μεγάλης ισχύος εξεργάγη σε ύψος 85 χιλιομέτρων, όπου μεταφέρθηκε με πύραυλο. Λίγες μέρες αργότερα, μια δεύτερη βόμβα εξεργάγη σε ύψος 42 χιλιομέτρων. Τ' αποτελέσματα αυτών των πειραμάτων δεν ανακοινώθηκαν.

Τον Αυγούστο και το Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου, τρεις βόμβες 1 και 2 χιλιοτόνων εξεργάγησαν σε ύψος 480 χιλιομέτρων, άλλ' ο σκοπός αυτών των πειραμάτων ήταν οι γεωφυσικές παρατηρήσεις και οι βόμβες ήταν πολύ μικρές για να επιδράσουν άμεσα στο έδαφος.

Έχουμε λοιπόν τη βόμβα «μπεμπέ» του ενός χιλιοτόνου για τα πεδία των μαχών. Την «τυπική» βόμβα των 20 χιλιοτόνων για μικρές πόλεις. Την «ενδιάμεση» βόμβα του ενός μεγατόνου για μεγάλες πόλεις. Την «υπερβόμβα» των 20 μεγατόνων για τις πρωτεύουσες. Και την «υπερπερβόμβα» των 100 μεγατόνων για ολόκληρες χώρες. Έχουμε βόμβες για όλα τα μέτρα. Και όμως η σειρά δεν είναι πλήρης. Λείπει μια βόμβα που θα μπορούσε να καταστρέψει τουλάχιστον ένα ήμισφαίριο του πλανήτη μας. 'Ας μ'ην ανησυχούμε: 'Η σειρά πολύ σύντομα θα συμπληρωθεί. Και τότε δυο βόμβες, μια για το δυτικό και μια για το ανατολικό ήμισφαίριο θα ήταν άρκετες για να εξασφαλίσουν τη γαλήνη του πολυβασανισμένου πλανήτη μας: Τη γαλήνη του νεκροταφείου.

Madele'oli

ΤΟ ΜΟΙΡΑΙΟ 13

ΕΝΑΣ Γερμανός ιστοριοδίφης μάς πληροφορεί για τον εκπληκτικό ρόλο που έπαιξε ο αριθμός 13 στη ζωή του Ριχάρδου Βάγκνερ. Είναι δύσκολο να θυγαλούμε συμπεράσματα, άλλ' ο παρακάτω κατάλογος είναι αληθινά εντυπωσιακός: Το όνομα του Ριχάρδου Βάγκνερ (στη γερμανική) έχει 13 γράμματα. Γενήθηκε το 1813, δέκατο τρίτο χρόνο του 19ου αιώνας, και το έθροισμα των αριθμών του έτους 1813 δίνει το αριθμό 13. Συνέθεσε 13 όπερες. Στις 13 'Απριλίου τελείωσε τη σύνθεση του «Ταγchwűzer», στις 13 Σεπτεμβρίου τελείωσε το «Πλοίο φάντασμα», στις 13 Μαρτίου άρχισε να συνθέτει τους «'Αρχιτραγουδιστές της Νυρεμβέργης», 13 Μαΐου φτάνει στο σπίτι του Λίστ, στη Βαϊμάρη, φεύγοντας από τη Δρέσδη, 13 'Οκτωβρίου ο Λίστ τον επισκέπτεται στη Ζυρίχη, 13 Μαρτίου δίνεται η προμιέρα του «Ταγchwűzer» στο Παρίσι, 13 Αυγούστου το ίδιο έργο ανεβάζεται για πρώτη φορά στην όπερα του Μπαυρόιτ, 13 'Οκτωβρίου αρχίζει τη σύνθεση της τρίτης πράξης του «Πάρσιφαλ» που είναι το 13ο έργο του, 13 'Ιανουαρίου τελειώνει τον «Πάρσιφαλ». Δεκατρείς μήνες αργότερα, στις 13 Φεβρουαρίου 1883, ο Βάγκνερ πεθαίνει στη Βενετία. 'Εξωρίστηκε από τη Γερμανία για πολιτικούς λόγους επί 13 χρόνια. 'Ακουσε την πρώτη έκτέλεση του «Λόεγκριν» 13 χρόνια μετά τη σύνθεσή του. 'Ο γάμος του με την Κοζίνα διήρκεσε 13 χρόνια. 'Ο γιός του Ζίγκφριντ ήταν 13 χρόνων όταν πέθανε ο πατέρας του. 'Ο έγγονός του Βίλχαντ ήταν επίσης 13 χρόνων όταν πέθανε ο Ζίγκφριντ. 'Η γυναίκα του Κοζίνα πέθανε το 1930, που το έθροισμα των αριθμών του δίνει επίσης 13. Τέλος, ο Ζίγκφριντ, όπως ο πατέρας του, συνέθεσε 13 έργα.

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

Από τα πανάρχαια χρόνια οι λαοί της Γης δίνουν διάφορες «εξηγήσεις» για την παρουσία της Σελήνης στον ούρανό. Για τους 'Ασσυρίους, το φεγγάρι ήταν ένας γέρος που διέσχιζε κάθε θράδυ τον ούρανό με τη βάρκα του, που είχε σχήμα ήμισελήνου. Οι Αιγύπτιοι είχαν διαφορετική γνώμη: Γι' αυτούς η Σε-

λήνη ήταν μια έκδηλωση του θεού 'Ωρου, που είχε κεφάλι γερακιού και ανοιγόκλεινε διαδοχικά τα φωτεινά του μάτια. Το δεξί μάτι ήταν ο 'Ηλιος και το αριστερό ήταν το φεγγάρι. Οι σύγχρονοι πρωτόγονοι λαοί προσφέρουν επίσης διάφορες εξηγήσεις του φαινομένου. Στην κεντρική Αυστραλία λένε πως το φεγγάρι ήταν κάποτε ιδιοκτησία ενός ανθρώπου. Ένας άλλος του το έκλεψε και το φεγγάρι, για να ξεφύγει από τον κλέφτη, ανέβηκε στον ούρανό και... ξέχασε να ξανακατέβει. Στα Νησιά του Ναυαρχείου λένε πως η Σελήνη ήταν ένα μανιτάρι που φύτρωσε κατά λάθος στον ούρανό.

Αντίθετα, πολλές φυλές της 'Αφρικής δεβαιώνουν πως η Σελήνη ήταν γυναίκα του 'Ηλιου, άλλ' έπειδή ήταν πολύ ζηλιάρη, ο 'Ηλιος της έριξε λάσπη στο πρόσωπο. Γι' αυτό η Σελήνη έχει κηλίδες. Οι 'Ερυθρόδερμοι επίσης θεωρούν τη Σελήνη γυναίκα του 'Ηλιου, άλλ' οι Κινέζοι τη θεωρούν καταφύγιο μιας όμορφης εταίρας, της Τσάγκ Γκνύ. 'Ωρισμένοι ολαδικοί λαοί, ωστόσο, παίρνουν όρκο πως η Σελήνη παντρεύεται με τον 'Ηλιο κάθε καλοκαίρι και γεννάει αστέρια. Τέλος, οι πρωτόγονοι κάτοικοι της Καλλιφορνίας έλεγαν πως η Σελήνη ήταν μια γυναίκα που βουτούσε κάθε πρωί στο δυτικό όκεανό και το θράδυ αναδυόταν από την ανατολική θάλασσα...

ΑΟΣΜΑ ΨΑΡΙΑ

Πολύ σύντομα θα τρώμε ψάρια που δε θα μυρίζουν ψαρίλα. Οι επιστήμονες απέμειναν την ειδική πρωτεΐνη που δίνει στα πλάσματα της θάλασσας τη χαρακτηριστική όσμή τους. 'Αλλ' είναι αμφίβολο αν οι καταναλωτές θα προτιμούν τα όσσμα ψάρια. Οι μόνοι που θα ωφεληθούν από την ανακάλυψη θα είναι οι ψαράδες, που θα μπορούν να τα πουλάνε μπαγιάτικα!

ΤΟ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑ... ΔΕΝ ΣΚΟΤΩΝΕΙ

Από τις γαλλικές στατιστικές μαθαίνουμε ότι ο αλκοολισμός, ως αίτια θνησιμότητας, έχει άρχισει να υποχωρεί. Από το 1956 ως το 1958, οι θάνατοι από οίνοφαγία και κίρρωση του ήπατος μειώθηκαν κατά 18%.

'Η κυκλαμιά του 'Αναπλιού

Διήγημα του ΖΑΧ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΣΤΟΥΣ θράχους των Ψαρών απέμεινε, μετά την καταστροφή, μια ζωή ακόμα κρυμμένη σε μια σχισμάδα. Οι βάρκες των γαλλικών πλοίων δεν την περιμάζευαν. 'Ο τρόμος δεν την άφηνε να βγει. Τέλος, η πείνα την ξεπύρωσε. Περνούσε η σκούνα του γερο — Τούντα. Το άπομεινάρι του χαμού κουνούσε τα χέρια του. Φώναζε. Το κύμα έσθηνε την αδύνατη φωνή του. Το πλεούμενο τράβαγε το δρόμο του. 'Η απελπισμένη ζωή μολαταύτα οίχτηκε στο κύμα και κολυμπώντας μ' όση δύναμη της είχε μείνει, ώσπου τη νοιώσανε, άρπάχτηκε απ' την καλοΐμα που της έριξαν και σκαρφάλωσε.

Ήταν μια κοπέλλα. 'Ο γερο — Τούντας ξαφνίστηκε. Είχε κλάψει τα Ψαρά. Νάτα, εκεί πάνω, καθώς περνούσε η σκούνα του — πέτρινος τάφος! Και τώρα, τούτη η ζωή που πρόσβαλε απ' το νερό και γαντζώθηκε στη σκούνα και γλύνωσε, τού φάνηκε σαν ή ίδια η Ρωμισσίνη, που έδω τη σκοτώνεις κι' εκεί ξαναζεί.

'Η κόρη, σά δεβαιώθηκε πως έπεσε στα χέρια Ρωμιών, ανακάθισε άπάνω στη σκούνα και, λαχανιασμένη απ' το κούμπι, με το περδικωτό το στήθος που ανεβοκατέβαινε, κύταζε γύρω της. Ζούσε. Τι άλλο είναι απ' αυτό; 'Ολα ξεχνιούνται. 'Η θάλασσα ήταν διαμάντι. 'Ο άγέρος σιγόπαιζε και σιγοσφύριζε στα σκουινά και στο φλόκο. 'Η πλάση δεν ήξερε την καταστροφή των Ψαρών! Δε θα τη μάθει ποτέ.

— Πώς σε λένε; ρώτησεν ο καπετάνιος. Δεν απάντησε.

— Έλα να βάλεις ένα στεγνό ρούχο. — Μαρώ, είπε τότε σαστισμένη.

— Όταν κατάφερε, κούβοντάς της απ' τα μάτια των Τούρκων, να φτάσει ο γερο — Τούντας στο 'Ανάπλι, πήρε την κοπέλλα κι' έπεσε στη γυναίκα του: — Γριά, απόχτησες παιδί σαν τη Σάρα.

Τρία χρόνια τώρα η Μαρώ ζει στ' 'Ανάπλι. 'Ανθίζει κάτω απ' το θράχο του παραμυθιού, σαν το κυκλαμινό κάτω απ' την πέτρα. Και δεν ήταν τάχα κυκλαμινό; 'Ο θεός της έδωκε αυτό το χρώμα στα μάγουλα. Λίγες κοπέλλες αξιόθηκαν να τόχουν. Το κυκλαμινό ήταν ελαφρά χυμένο στα ήσυχα μάγουλά της, στο παιδιακίο πηγούνι, στις άκρες των ατιών της, στα μελίγρια. Χαμηλόβλεπε κι' έριχναν τα τσινόρα της μενεξεδένιο ίσιο. Ήταν ή ντροπή. Ήταν ή παρθένα κι' ή άγιοσύνη. 'Όταν τα κέρνια δάχτυλά της, γραμμένα με το κοντύλι, χυμένα, άγγιζαν τις δυο ολοκάστανες πλεξίδες της, για να τις ξαναρίξουν από το στήθος στις πλάτες, όταν ανέβαινε τη μικρή πέτρινη σκάλα, κυπαρισσένια, σεμνόπρεπη, μαυροντυμένη για κείνους ποΐχασε στα Ψαρά, οι γειτόνοι έλεγαν μέσα τους πως ήταν αδύνατο να συλλογιστεί ποτέ το κακό.

Μια τέτοια στιγμή την είδε, καθώς περνούσε από κει, ο Σάββας, φορμένος απ' τα μέρη της Λαμίας, νοικοκυρόπαιδο, που φορούσε τη φουστανέλλα του χιόνι, άνέγγιχτη, μέσα στο καταλερωμένο και κουρελιασμένο 'Ανάπλι. 'Ολες οι 'Ιδέες, δσες

τουδωσαν τα λίγα γραμματα που ήξερε, ζωντάνεψαν εκεία. 'Η έλεημοσύνη, ή καρτερία, ή στοργή, πήραν γι' αυτόν το κυκλαμί και το ντροπαλό της Μαρώς. Οι δσες κι' οι άγιες, δσες είχε ιδεί ζωγραφισμένες από Μανιάτες άγιογράφους στο μιοσοκόταδο των παρεκκλησιών, δένοντας με σφιχτό μαντήλι τις πλεξίδες τους, που ήταν οι πλεξίδες της Μαρώς, άκινητούσαν δοθές στη φαντασία του, ενώ ένα λιγνό κερί έλυωνε στα πόδια και λήγζε. 'Ο Σάββας έχασε τον δπνο του. Τ' αποφάσισε. Μιά, δυο, πήγε στη γριά τοΐ ναυτικού.

— Την παίρνω! της είπε. Καλύτερη τύχη δεν ήθελαν για την πεντάμορφη. 'Η γριά, σταυροκοπούμενη, τούπε να κάμει άδασαγή ώσπου νάφθει κι' ο γέρος. 'Ο γέρος ήρθε κι' έδωκε τη γνώμη του. 'Ο γάμος έγινε στον 'Αη — Σπυρίδωνα και μάλιστα μ' άπίστευτες τιμές — με κανονιέ! 'Ο Γοίβας απ' το Παλαμήδι κι' ο Φωτομάρας απ' το 'Ιτς — Καλέ πιάστηκαν, κι' έτυχε αυτή την ώρα ν' άρχίσουν το κανονίδι. Παπας και ψαλτάδες κατάπιναν διαστικά την ακολουθία. Μά, τέλος πάντων, το μυστήριο έγινε.

— 'Αχ, τι βουνά είν' αυτά! Έλεγε ή νόπαντη κυτίζοντας πέρα, πολύ πέρα. Τι νάναί πίσω από κει;

— Τόπος, παιδί μου.

— Να βρισκόμουνα κει!

— Τι θές, παιδί μου έσύ, στο ρημαγμένο τόπο.

— 'Ας βρισκόμουν άλλο, θειά, Πέρα, πιά πέρα.

— Τι' είν' αυτά που λές! Έσύ, που ειχες την τύχη να πάρεις το νοικοκυρόπουλο απ' το Ζητούνι;

'Η Μαρώ δέ μιλούσε.

Έρχόταν ο άντρας της. 'Ο,τι είχε μείνει στο Μαριά και δεν τόκαψε ο 'Ιμπραήμης, της τφερενε. Τα λαχανικά. Τα δπορικιά. Τα κουφέτα απ' το μαγαζί. Τα χάδια. Τα παραιμύθια. Τα κιδαρίσματα. Γιατί μόνο αυτός είχε κιδάρα στο Ναόπλιο. Ατή και το βιολλί του Φλογαίτη Φάλτσα και τα δυο, έφταναν για να θυμίσουν μέσα στη δύστυχη πόλη τις έννέα

ΣΤΚΩΤΙ ΚΑΙ ΚΑΡΔΙΑ

Μια εδχάριστη είδηση για τους ήπατικούς: Ένας Γάλλος γιατρός απέδειξε με στατιστικές μελέτες οτι όσοι πάσχουν από ασθένειες του ήπατος προσβάλλονται λιγώτερο συχνά από καρδιοπάθειες. Συμπέρασμα: 'Αν δε θέλετε να πεθάνετε από την καρδιά σας, φροντίστε ν' άρρωστήσετε από το σινώτι σας. Έτσι μπορεί να πεθάνετε πιά γρήγορα.

ΤΟ ΣΚΙΑΧΤΡΟ

Τα ύγειονομικά συνεργεία του 'Ισραήλ πέτυχαν να έμβολιάσουν

διωγμένες Μούσες και τον 'Απόλλωνα. Λίγο Ιεροψάλτης ο Σάββας και λίγο τραγουδιστής, ξεκοιμούσε την κιδάρα, μοναδικό στόλισμα του κατάγμνου τοίχου, και τραγουδούσε:

Είς μι άνθερή μυσσην ή χάρις Εύφροσύνη εις δάση δροσερά, τόν Έρωτα δεμενον τόν είχε, τόν καπμένον, σε σίδερα σκληρά!

— Δεν μπορώ να τ' άκουω, λυπητοο είναι!... 'Αλλο χαβά!... τούλεγε ή Μαρώ

— 'Αλλο, Μαρώ μου...

Και της τραγουδούσε σ' άλλον ήχο:

Χαίρεται δοη, φθορείς Τιτάνων, κρημνοί 'Αγράφων, Πήλιον, 'Όσσα! 'Ω Πιερίας, μνημεία τόσα, σάλπινγγες πάντα θούρων παιάνων!

— 'Οχι άλλες σάλπινγγες! Έλεγε ή Μαρώ. Βαρέθηκα. 'Απου ένοιωσα τον εαυτό μου, φωτιές και δροντές άκούω. Με τις κανονιές στεφανώθηκα...

Κι' έδωαινε στο παράθυρο.

— Να μάς έπαυνε κείνο το καράβι, να μάς πήγαινε έξω...

— Ποιό έξω, Μαρώ; Είναι βασίλικο το καράβι, είναι ντελίνο φράγκικο...

— Στη Φραγκιά να μάς πήγαινε. Στα Παρίσια...

— Τι δουλειά έχομε στα Παρίσια, Μαρώ μου!.. Δεν είναι τα χούγια μας τέτοια. Έμεις είμαστε Ρωμιοί, δεν τρώμε μπακάτους. Κι' έπειτα, τί, για μικρό τόχεις τ' 'Ανάπλι; Έδώ είναι πολιτεία. Έδώ είν' οι στρατηγοί κι' οι καπετάνιοι.

— Τσαρούχια, σιλάχια και κάπες! Έλεγε στραβομουτζίζοντας ή Μαρώ.

Γεννήθηκε στη Θεσσαλία από πατέρα μισο — Δημητσάνη κι' από μάνα Μακεδονίτσα, έζησαν λίγα χρόνια στα Σάλανα, κουβαλήθηκαν βότερα με τους άλλους Ρωμιούς στα Ψαρά, την ξερίζωσαν από κει τα κανόνια του Χοσρέφ, την πήρε ή σκούνα, τη δέχτηκε τ' 'Ανάπλι, κι' ή Μαρώ πονούσε για τη Φραγκιά!

Ήταν απ' τις ψυχές που βλέπουν έξω! Πέρα! Ήταν σαν το δεινρό που ριζώνει στην αλή και καρφίζει έδω από τη φράχτη. Ποιος να μάθει τι θέλουν αυτές οι ψυχές! Την ώρα που οι άρχοντοι ήρθαν απ' την Εύρώπη στ' 'Ανάπλι κι' έτρωγαν

κατά της πολιομυελίτιδος τους Βεδουνίους της έρήμου Νεγκέβ, οι όποιοι μέχρι τώρα δεν είχαν δεχθεί ποτέ να έμβολιασθούν. Για να τους πείσουν, οι γιατροί τους είπαν οτι πρόκειται για ένα έμβόλιο... κατά της άτομικής βόμβας.

ΤΑ ΕΛΚΗ ΤΩΝ ΧΟΙΡΩΝ

Οι 'Αμερικανοί κτηνοτρόφοι άνησυχούν: τα γουρούνια τους προσβάλλονται όλο και συχνότερα από έλκος του στομάχου. Οι κτηνίατροι κατέληξαν στο συμπέρασμα οτι τα έλκη όφελονται σε... ψυχολογικούς λόγους: το γουρούνι είναι ένα ζώο πολύ πιά ευαίσθητο από μερικούς ανθρώπους.

δωρεάν, ή Μαρώ έλεγε στόν άντρα της, μουντζολώνοντας και φέρνοντας τὰ γραμμένα δάχτυλα στὸν περιστρεφόντιο τῆς λαμπῆς:

— Είμαι ὡς ἐδῶ ἀπὸ φακί!

Ἡ τύχη σὰ νὰ τὴν ἀκούσε, τῆς ἔφερε τὴν Εὐρώπῃ μὲς στὴν αὐλὴ τῆς. Ἡρθε καὶ κάθισε στὸ ἀντικρινὸ δωμάτιο ἕνας ἀπὸ τὰ εἰκοσιεφτά μέλη τοῦ «Πανελληνίου». Εὐρωπαῖος. Γρηγόρης Σούτσος τ' ὄνομά του. Πρωτογενεῖα. Ἐρχόταν ἀπ' τὰ Παρίσια. Ἦταν χυτὸς, ντελικάτος. Μακρὰ δάχτυλα, βαρεὶα καὶ σοβαρὴ μιὰ. Μὰ ἐκεῖνο ποὺ θάμπωσε τὴν γειτονιά δὲν ἦταν τὸ ἀξίωμα τοῦ κ' ἡ πριγκιπικὴ του καταγωγή, δὸς τὰ παρόδυσά του μὲ τὰ τζάμια. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Κυβερνεῖο, ἦταν τὸ πρῶτο σπίτι ποὺ ἔβαλε τζάμια στὸ Ναύ πλο. Ἡ γαλαῖα τους, τὸ ἀναμὰ τους στὸ ἡλιοβασιλεμα, τὸ ἀόριστο, τὸ ἀμφύβολο, τὸ παραμυθνεῖο ποὺ ἔδινε ἡ διαφάνειά τους στὰ ἀντικείμενα, ἀναστῆσαν τὴ Μαρώ. Κλείνοντας αὐτὴ τὰ σανδρένια τῆς παραθυρόφυλλα, χωρίζονταν ἀπ' τὸν κόσμο. Κλείνοντας ὁ πριγκιπας τὰ δικὰ του, εἶχε πάντα μπροστὰ του τὸ λιμάνι, τὰ βουνὰ καὶ τοὺς διαβάτες. Ἄχ! ἡ Φραγκιά!.. Κυττάζοντας ἡ Μαρώ μέσα ἀπὸ τὸ τζάμι, ἔβλεπε μὲ τὰ μάτια τὸ εὐρωπαϊκὸ κάθισμα ποὺ φαινόταν ἐκεῖ — ἕνα ἦταν —, τὸ μικρὸ κομοδίνο καὶ τὰ πέντε δευμένα βιβλία ποὺ ἀκουμπούσαν ἀπάνω του. Τέλος, ἦρθε κ' ἡ δόξα. Μιὰ Κυριακὴ μεσημέρι, ὁ Γρηγόρης Σούτσος, ἀπὸ ὑποχρέωση ποὺ τοῖστέιλε τὸ ἀντρί- γυνὸ πέντε πορτοκάλια, ἀνέθηκε τὴ μικρὴ τὸν σκάλα καὶ πῆγε καὶ τοὺς χω- ρετίσει, μ' ὅλο τὸν ἀέρα τῆς ἡγεμονικῆς του γενιᾶς καὶ τοῦ Παρισίου. Ἡ Μα- ρὼ ἔκαμε τρεῖς νύχτες νὰ κοιμηθεῖ.

— Νὰ ἐκεῖνος ποὺ θὰ μὲ μάθαινε γαλλικά! εἶπε μιὰ μέρα στὸν άντρα της. — Ὁ πριγκιπας!.. Ἐλα στὰ καλά σου, Μαρώ. — Θὰ σκάσω, ἂν δὲν μοῦ τὰ μάθει τὰ γαλλικά! Ὁ καλὸς Λαμιώτης τῆς παράστησε πὼς αὐτὸ εἶναι τρέλλα. Μὰ, ἔχροντας ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ πὼς τὸ τρελλὸ εἶναι κεῖνο ποὺ τραβᾷ τὴς γυναῖκες, κ' ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴ Μαρώ, ἔνοιωσε μέσα του πὼς ἡ τρέλλα ἔγινε κιόλας.

Ἐἶχε δίκιο. Τὴν πρώτη φορὰ, ὁ πριγκιπας, γιὰ νὰ ξεφύγει, βόηκε τὴν πρόφραση πὼς ἔχει συχνὰ συμβουλία μὲ τὸν Κυβερνήτη. Τὴ δεύτερη, πὼς τοῦ λείπουν βιβλία. Τὴν τρίτη ὅμως, μαθαίνοντας πὼς ἡ ὄρατα γυναῖκα ἦταν ἀπομεινάρη τῆς καταστροφῆς τῶν Ψαῶν, συγκινημένος, κατα- δεχτικὸς γιὰ τὴν ἀφέλειά της, ἀνέθηκε στῆς Μαρώς καὶ τῆς ἔγραψε σὺν καλὸς δάσκαλος τὸ ἀλφάβητο. Τὸ τέταρτο μά- θημα κόπηκε στὴ μέση. Ἡ Μαρώ πετών- τας χαρτὶ καὶ μολύβι, στάθηκε στὴ μέ- ση καὶ σιγοτραγουδώντας τὸ τραγούδι:

Τὸ πόσο δίνουν τὸ φιλλ στὴ Δύση, στὴν Ἀνατολή, τῆς παντρεμένης τέσσαρα τῆς χήρας δεκατέσσαρα,

Τὸ πόσο δίνουν τὸ φιλλ στὴ Δύση, στὴν Ἀνατολή, τῆς παντρεμένης τέσσαρα τῆς χήρας δεκατέσσαρα,

Τὸ πόσο δίνουν τὸ φιλλ στὴ Δύση, στὴν Ἀνατολή, τῆς παντρεμένης τέσσαρα τῆς χήρας δεκατέσσαρα,

Τὸ πόσο δίνουν τὸ φιλλ στὴ Δύση, στὴν Ἀνατολή, τῆς παντρεμένης τέσσαρα τῆς χήρας δεκατέσσαρα,

Τὸ πόσο δίνουν τὸ φιλλ στὴ Δύση, στὴν Ἀνατολή, τῆς παντρεμένης τέσσαρα τῆς χήρας δεκατέσσαρα,

σὲ μιὰ χωριότσησσαν δὲν ἤξερε. Τὴ φρε- βήρισε πὼς δὲ θὰ ξαναπατήσει. Σὲ τρεῖς μέρες ξαναπῆγε. Κι' ὅσπερα τὸ λάθος ἔ- γινε καθημερινό. Τῷμαθε ἡ αὐλὴ, ἔπειτα ἡ γειτονιά, ἔπειτα ἡ Πρόνοια, ἔπειτα ἡ κορφή τοῦ Παλαμηνίου. Ὁ ἄντρας της, ἀπελπισμένος, πῆρε τὰ μάτια του κ' ἔ- φυγε στὸν πόλεμο, μὲ τὴν ἀπόφαση νὰ κυνηγήσει τὰ βόλια καὶ τὶς μπόμπες, ὥ- σπου νὰ σκοτωθεῖ.

Μιὰ μέρα, ἦρθε ὁ Νικολέττος ἀπ' τὸ Κυβερνεῖο κ' εἶπε τοῦ Σούτσου πὼς τὸν ζητεῖ ὁ Κυβερνήτης. Πῆγε καὶ παρου- σιάστηκε. Δὲν τὸν βόηξε καθισμένο στὸ γραφεῖο του καὶ σκυμμένο στὰ χαρτιά ὅ- πως πάντα. Περπατοῦσε ἀπάνω — κάτω, μὲ τὸ δεξιὸ χέρι ποῦσε. Ἀπάνω στὸ γρα- φεῖο του ἦταν λησμονημένο τὸ γεῦμα του — ἕνα φλυτζάνι λαχανόζουμο. Ἀξάφνα, ὁ Καποδίστριας στάθηκε ἀκίνητος κ' ἔριξε στὸ Σούτσο τὰ δυὸ μικρὰ του μά- τια, ποὺ ἔλαμπαν κάτω ἀπὸ τὰ θαυμά- σια τόξα τῶν μαύρων του φρυδιῶν.

— Κύριε! τοῦ εἶπε, Ροβινσόνες δὲν εἶ- μεθα!

— — Ροβινσόνες δὲν εἶμεθα, σῶς εἶπα! Κανεὶς ἀπὸ μᾶς δὲν κατοικεῖ μόνος του στὸ νησί του. Τὸ Ναύπλιο δὲν εἶναι ἑ- ρημώσιμος καὶ δὲν εἰσθε ὁ Κροῦσος, κύ- ριε Σούτσε! Ἡ κοινωνία εἶναι ἐδῶ. Τὸ λησμονήσατε!

— Ἐξοχώτατε.. — Ἐπάρχομεν γι' αὐτὴν, κύριε. Γι' αὐτὴν εἶμαι καλὸς ἡ καλὸς Κυβερνήτης, γι' αὐτὴν εἰσθε καλὸς ἡ καλὸς πολίτης. Ἀπὸ σήμερα, δὲν εἰσθε μέλος τοῦ «Παν- ελληνίου»! Χαίρετε..

Ὁ Γρηγόρης Σούτσος κατέθηκε τὴ σκάλα καὶ τράβηξε ἴσια στὴν αὐτοκτο- νία. Ὅχι σκονὶν καὶ πιστόλι — τιποτέ- νια συνθηματικά πράγματα γιὰ τοὺς δει- νούς. Ὁ Σούτσος ἔρεψε ἀπὸ τύψη. Τρεῖς μῆνες περπάτησε ἀκόμα μὲς στὴ μικρὴ κοινωνία, διαβάζοντας τὴν καταδι- καστικὴ τῆς ἀπόφαση, τὸ σκεπτικὸ τῆς καὶ τὸ διατακτικὸ, σὲ χαιρετισμοὺς χλια- ρούς, σὲ μονομινοῖα, σὲ κυττάγμα- τα.. Τάνωθεν ὅλα. Κρυφογνωστὴς ἔγινε ἀπ' τὴν τύψη. Ἀπὸ γυαλὶ ἦταν οἱ διαβά- τες. Ἐβλεπε μέσα τους τὴν κατηγορία.

Τὴ συγγνώμη πονθενά. Ὁ ἴδιος εἶχε κα- ταδικάσει τὸν ἑαυτό του. Εἶδε τὶς σπου- δές του μάταιες, τὴ ζωὴ του πλάνη, τὴ νύχτη του καπνὸ. Μιὰ γυναικούλα τὸν τράβηξε, καὶ γλύστησε. Ἦρθε στὴν πα- τριδα του νὰ τὴν ὀφελήσει — πάνε ὅ- λα! Ἀπὸ λοιπὸν τὸ προπατορικὸ φίδι ἔξα- κολουθεῖ νὰ σφυρίζει τὰ ἴδια στὸ αὐτὶ τῶν ἀνθρώπων κ' ὁ ἄνθρωπος εἶναι πάν- τα ὁ πρῶτος κάτοικος τῶν θείων κήπων, ποτὲ ὁ δεύτερος, πάντα ἀνίδεος, πάντα ἔτοιμος νὰ γελασθεῖ, νὰ χάσει τὸν κῆπο, νὰ μείνει ἀπέξω καὶ ν' ἀκούει τὶς βροντὲς τοῦ ἰδιοκτήτη — ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου.. —, ἀπὸ τὰ ἴδια γίνονται ἀπὸ τότε καὶ θὰ γίνονται, ἄς τελειώσει αὐτὴ τὴ κομωδία! ἔλεγε μέ- σα του ὁ Σούτσος. Δικαιολογοῦσε τὸν Κυβερνήτη ποὺ τὸν ἔκρινε, τὴ γυναῖκα ποὺ ἦταν κοροϊσμωμένη, καὶ μόνον στὸν ἑ- αὐτό του, σὺν ἄρχοντας, ἔδινε ἄδικο.

Κι' ὅσο περπατοῦσε τὶς νύχτες στὴν ἀ- κρογυαλιά καὶ τὰ στυλίσματα αὐτὰ στὸ σκοτάδι, εὐρίσκει, ὁ ἀποδυγμένος, πὼς ὄχι μιὰ Μαρώ, ἀλλὰ ἕνα χαλκί, ἕνα μα- μούδι, μποροῦν ν' ἀλλάξουν τὴ γραμμὴ τῆς ζωῆς του ἀνθρώπου, ὅμα τοῦτο εἶναι

γραμμένο, καὶ τότε ἡ νύχτα, τὸ τρομά- μενο φῶς μιᾶς φασματικῆς πέρας, ἐν- ὅσπερα ἀπάνω, ἐνδὸς λύχνου στὸ ἴες — Καλέ, τὰ κύματα ποὺ μούγγριζαν στὰ μουράγια, ἡ κοινωνία, τὰ ἔθνη, τὸ ἄχρη- στὸν λέμε ἄνθρωπο, ἡ φήμη, ἡ ἀρετὴ, τοῦ φαινόταν ὅλα μιὰ ἀλλόκοτη ἱστορία, ποὺ ἕνα μόνο σοβαρὸ νόημα μπορεῖ νὰ- χει: τὸ τέλος ποὺ ὁ ἴδιος περιμένει. Τὸν τρίτο μῆνα, ἦρθε ἕνας τόφος ἀπ' τὸ νε- ρὸ τοῦ Ἀναπλιῶ καὶ τὸν ἀποτελείωσε. Ὁ Σούτσος πέθανε. Ὅλη ἡ κοινωνία τό- τε, ἀκυρώνοντας τὴν ἀπόφασή της, ἀ- κολούθησε τὴν κηδεῖα του καὶ τὸν ἔκλαψε πικρά. Ποτὲ ἡ καμπάνα τοῦ Ἀπ—Σπυρί- δωνα δὲν ἔβγαλε τέτοιον ἦχο.

Πολλοὶ διαβάσαντες τὴν ἀληθινὴ τοῦ- τὴν ἱστορία, θὰ περιμένουν καὶ τὸ κακὸ τέλος τῆς Μαρώς. Ἀς μὴ γελαστούν. Εἶναι γυναῖκες πλασμένες γιὰ νὰ παίρνουν τὸν ἀέρα τῆς κοινωνίας. Ἡ Μαρώ ἦταν ἀπ' αὐτές. Ὅποιος κ' ἂν εἶδε τὸ κυκλαμὶ στὰ μάγουλά της καὶ τὸ σερμό της ἀγο- περτάτημα, νόμιζε, ὅπως ὁ κακὸς τυχὸς ὁ Σάββας, πὼς ἦταν ἡ χρηστομάθεια. Τὰ μά- τια ἔχουν δική τους γνώμη. Ἀς τρέξανε ὅσα τρέξανε. Ἡ κοινωνία δὲν μποροῦσε νὰ τῆς ἀρνηθεῖ τὴν ἐκδίκησιν.

Ὅσο καταλάβαινε ἡ Μαρώ πὼς πῆρε τοῦ κόσμου τὸν ἀέρα, τόσο κ' αὐτὴ ἀ- διαντρόπιαζε!

Καὶ μὲ τὸν ἀέρα τοῦτον κυνήγησε τὸν καινοῦριο τῆς καμῆς, ποὺ ἦταν πάλι καμ- μὸς τῆς Φραγκιάς. Μετὰ τὰ κουτσογαλλι- κά, χάθηκε νὰ μάθει χορὸ! Λίγες μέρες μετὰ τὴν κηδεῖα, ἡ Μαρώ βόηκε τὸ εὐ- ρωπαϊκὸ τῆς ἰδανικὸ σ' ἕνα Γάλλο τῆς στρατιᾶς τοῦ Μαζόν. Τὸν ἔδωκε νὰ τῆς μάθει μαζούρα. Σὲ τέτοιο μάθημα μιᾶς μαζούρας παλαβῆς, ποὺ τάραξε τὸ πά- τωμα καὶ τὴν κορμομασμένη σκάλα, εἶ- χαν συναρπασθεῖ κ' οἱ δυὸ μιὰ μέρα ποὺ ὁ Ἀλέξανδρος Ραγκαβῆς, ἀντίκρυ μάζευε τὰ βιβλία καὶ τὶς ἐπιστολὲς τοῦ Γρηγόρη Σούτσου. Ἦταν μόλις ἕνας μῆ- νας μετὰ τὸ θάνατό του!.. Ὁ Ραγκαβῆς, νέος ἀκόμα, μόλις φερμένος ἀπ' τὸ Μό- ναχο, ἄντι νὰ θυμώσει μὲ τὴν ἀδιαντρο- πιά τῆς γυναῖκας, γύρισε τὸ πρόσωπό- του κ' ἄρχισε νὰ κλαίει γιὰ τὴ φυγὴ τῶν ἀνθρώπων πρᾶγμάτων, μὲ τὸ κεφάλι κάτω, μὲ τὸ χέρι ἀκουμπισμένο στὸ «Ὁ- δοιπορικὸ» τοῦ Σατωβριάνδου, τὸ ἀγα- πημένο βιβλίο τοῦ ξαδέφρου του. Τότε ἄκουσε ὅξω ἕνα χαλκί ἀπὸ βροσιές καὶ τινάχτηκε. Ὁ γερο—Τούντας, γυρισμέ- νος ἀπὸ μακρὸν ταξίδι, ἔρχονταν μιὰ καὶ δυὸ νὰ βροῖε τὴν κόρη, ποὺ περιγέλασε τὴ συμπόνια του καὶ τὸν ἀνθρωπισμὸ του.

Χορὸ μούσθησε, σκρόφα; φώναζεν ὁ ναυτικός, κυττάζοντάς τὴν μὲς ἀπὸ τ' ἀνοιχτὸ παράθυρο νὰ τινάξεται στὸν ἀέρα. Ντροπὴ, μωρή, ἦταν ἐκεῖνο ποδὲς στὰ μούτρα σου, γιὰ ἦτανε θαφῆ; Μά- θημα ἦθελε τοῦτο τὸ παλιομούτσικο καὶ πέταμα στὴν κοπριά, σκύλα! Ἀν ἦθελε ο' ἀπῆκω στὸν πάτο τῆς θάλασσας νὰ σὲ φάει ἡ σμέρινα καὶ τὸ σκυλίσταρο, δὲ θὰ μοῦ κἀθίξες τὴ μουτζούρα ποὺ μοῦ- βαλες σακαφιλόρα!

Ἡ Μαρώ δὲν τᾶχασε. Ἀμα τελείω- σαν οἱ βροσιές, τοῦ φώναζεν ἀτάραχη: — Γιὰ νὰ πεθάνω μὲ γλύτωσες μπάρ- μπα, ἡ γιὰ νὰ ζήσω; Κι' ἔκλεισε τὸ σανδρένιο παράθυρο.

Ζ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΕΡΑΝΙΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἡ ἀρχαία Κίνα

Σ ΤΗ χώρα αὐτὴ, ποὺ βρίσκεται ἀ- νάμεσα στὸν Εἰρηνικὸ καὶ στὰ ὑψί- πεδα τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας, ἡ ἐπι- στήμη ἔχει διαπιστώσει τὴν ὑπαρξὴ με- γάλων ἀνθρωπίνων μαζῶν ἀπὸ τοὺς ἀρ- χαιότερους κιόλας χρόνους τῆς ζωῆς τοῦ κόσμου. Ἡ Κίνα δὲν παρουσιάζει παρὰ δυὸ μοναχὰ ὀρεινὸς ὄγκους, ὅλη ἡ ἄλ- λη ἔκτασή της, ποὺ ἀποτελεῖ τὴ βόρεια Κίνα, δὲν εἶναι παρὰ ἕνας ἀπέραντος κάμπος. Ἀπὸ μεγάλα ποτάμια τὴ βρέχουν ἀπὸ τὴ μιὰ ἄκρῃ στὴν ἄλλη καὶ τὰ νερά της μαζί μὲ τοὺς ἀνέμους τὴν ἔχουν μεταβάλλει στὴν πύλινε λαοπερὴ γῆ ποὺ μπορεῖ νὰ συναντήσει κανεὶς, τὴν πύλινε καὶ τὴν πύλινε ἐκκολοκαλλέργητη. Εἶναι ἡ κίτρινη χώρα, ποὺ τὴ γονιμοποιεῖ ὁ Κίτρινος ποταμὸς. Ἡ χώρα, ποὺ θὰ προβάλλει καὶ θὰ πληθύνει σὺν μερμυγιά ἡ κίτρινη φυλὴ καὶ ποὺ καθὼς εἶπε ὁ Ριχτὸς ὁφεν, ὅλα εἶναι κίτρινα: βουναλάκια, δρό- μοι, κάμποι, ἀτμόσφαιρα, συνοικισμοί. Σ' αὐτὴ τὴ χώρα φτιάχτηκε τὸ πρῶτο ἀλέ- τρι, ὁ ποδόδρομος αὐτὸς μιᾶς νέας ζωῆς. Ἐντελὸς διαφορετικὴ εἶναι ἡ ὕψη τῆς νό- τιας Κίνας. Τὴν βρέχουν κ' αὐτὴ με- γάλα ποτάμια, ἀλλὰ εἶναι σπαρμένη ἀ- πὸ ψηλὰ δασύφυτα βουνά. Εἶναι σίγουρο ὅτι ὁ πολιτισμὸς τῆς Κίνας γιὰ πολλοὺς αἰῶνες, ἦταν ἀνώτερος ἀπὸ κάθε ἄλλον.

ΜΤΘΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

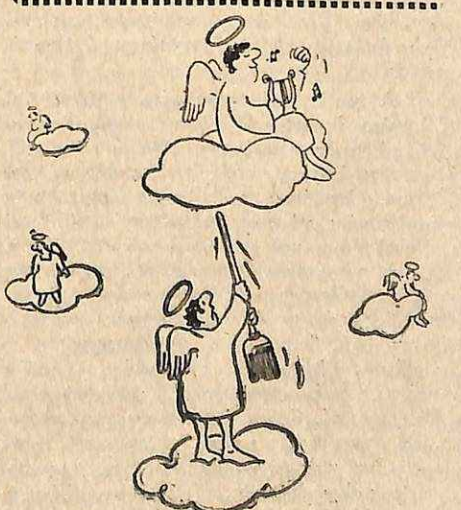
Σ ΤΑ παλιὰ κινέζικα χρονικά, παρου- σιάζεται ἕνα πρόσωπο — μισὸ παρα- μύθιο, μισὸ ἱστορικὸ — μὲ διάφο- ρα ὀνόματα, ποὺ σ' αὐτὸ ἀποδίδεται κάθε πρῶτος τοῦ ἀνθρωπίνου ἡ φωτιά, ἡ μεταλλουργία, ἡ ἐξημέρωση τῶν ζώων, τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς γραφῆς, τοῦ ἡμερο- λογίου, τῆς μουσικῆς. Σ' αὐτὸν ἐπίσης ἀποδίδεται καὶ τὸ ἴ. Κίγγκ, τὸ ἀρχέ- γονο κείμενο τοῦ πρῶτου τῶν ἐκλασικῶν βιβλίων, τὰ ὅποια εἶναι νομοκανόνες, βι- βλία ἱερὰ καὶ τὰ ὅποια ἀργότερα θὰ ἐ- ξηγήσει, θὰ ἀναπτύξει καὶ θὰ σχολιάσει ὁ Κομφούκιος. Εἶναι ἕνα εἶδος Γένεσης, ὀνομαζόμενο «βιβλίο τῶν μεταμορφώσεων». Οἱ περίπλοκοι συνδυασμοὶ τῶν συμβολι- κῶν γραμμάτων τῆς γραφῆς του, παρου- σιάζουν ἀξεδιάλυτα μυστήρια, ἀλλὰ τὸ με- ταγενέστερο κείμενο τοῦ ἐξιστορεῖ ἔτσι περίπου τὴ δημιουργία τοῦ κόσμου. «Ἐν- ὁρχῆ ὑπῆρχε ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ Γῆ. Ἐ- πεῖτα δέκα χιλιάδες ὄντα, ἔπειτα τὸ ἀρσε- νικὸ καὶ τὸ θηλυκὸ, ἔπειτα ὁ ἄντρας καὶ ἡ γυναῖκα, ἔπειτα ἦρθαν τὰ ἀνώτερα ὄν- τα καὶ τὰ κατώτερα, ἔπειτα ἦρθαν οἱ νό- μοι ποὺ τὰ συνένωσαν, νόμοι χρησιότη- τος καὶ δικαιοσύνης...».

Ἀνάμεσα στὰ ἄλλα σχεδὸν παλαιότενα πρόσωπα τῆς ἀρχαίας Κίνας, πρέπει νὰ ἀναφερθεῖ ἰδιαίτερα καὶ ὁ Χοάγκ—Τί, ὁ Κίτρινος Αὐτοκράτορας, ὁ ἰδρυτὴς τοῦ ναοῦ τοῦ Τσάνγκ—Τί, δηλαδὴ τοῦ βασιλέα τοῦ Οὐρανοῦ, τοῦ ὑπερβατοῦ Αὐτοκράτο- ρα, στὸν ὁποῖο ὅλοι οἱ ἄρχοντες τῆς Κίνας θὰ θεοσιεῖται νὰ κάνουν θυσιᾶς τρεῖς φορὲς

τὸ χρόνο. Ὁ Χοάγκ—Τί χωρίζει τοὺς ὑπὲρ- κόσμους τοῦ σὲ τάξεις, τὴν κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς ὅποιες διακρίνει μὲ ἕνα χροῖμα, τὸ κίτρινο χροῖμα τὸ κρατᾷ γιὰ τὴν αὐτοκρατορικὴ εὐλογέμενη. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς βασι- λείας του γίνονται ἡ ἀνακάληψη τῆς πυ- ξίδας καὶ τελειοποιεῖται τὸ ἡμερολόγιο, ἡ μουσικὴ, ἡ ἀριθμητικὴ, τὰ ὅπλα, τὰ ἄρματα, τὰ πλοῖα κλπ. Ὁ Κομφούκιος φαίνεται νὰ συνέθετε κατὰ τὴν περίοδο πρῶτων αὐτῶν αὐτοκρατορῶν τῆς Κίνας. Ἀνατρέχοντας τὴν ἀρχαιότητα σταμα- τᾷ ἐπὶ τὴ βασιλεία τοῦ Γιὰο, ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ τοποθετηθεῖ κατὰ τὸ 2200 ἢ 2300 π. Χ. Κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ οἱ Κινέζοι ἔχουν πάψει πᾶν νὰ βρίσκονται στὴν πρωτόγονη κατάστασι τῶν νομαδι- κῶν λαῶν, ἔχουν κάποια κοινωνικὴ ὁρ- γάνωση καὶ τάξη. Ἡ γεωλογικὴ ἀναστά- τωση τῆς σφαίρας μας, ὁ κατακλυσμὸς ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου τὴν ἀνάμνηση διατη- ροῦν τὰ ἀρχαῖα χρονικά καὶ οἱ παραδό- σεις ὅλων τῶν λαῶν τῆς οἰκουμένης, φαίνεται νὰ συνέθετε κατὰ τὴν περίοδο τῆς βασιλείας αὐτοῦ τοῦ Γιὰο. Καὶ ὁ αὐτοκράτορας αὐτὸς φαίνεται νὰ ἐπανόρ- θωσε ἐν μέρει τὴν καταστροφὴς τῆς χώρας του κάνοντας ἔργα ἀποστραγγιστικά καὶ ἔα- ναχτίζοντας τὴς πολιτεῖες. Ἀλλοστε, κα- τὰ τὴν παράδοσι, ἦταν ὅλος μητρικὴ φροντίδα γιὰ τοὺς ὑπὲρκόσμους του: «Το- φέρεται ἀπὸ τὸ κορὸ ὁ λαός; Ἐγὼ εἰμαι ἡ αἰτία. Πεινᾷνε; Τὸ σφάλμα εἶναι δι- κό μου. Πέφτει σὲ κανένα ἔγκλημα; Τὸν ἑαυτὸ μου πρέπει νὰ θεωρήσω αὐτοῦργό». Ἐπὶ τὸν παρουσιάζει νὰ μιλᾷ ἕνα ἄλ- λο περίφημο «κλασικὸ βιβλίο», τὸ Τσοῦ— Κίγγκ, τὸ χρονικὸ τῶν πρῶτων δυνα- στείων.

ΚΟΜΦΟΥΚΙΟΣ

Λ ΕΓΕΤΑΙ ὅτι ὁ Κομφούκιος κατὰ- ρχεται ἀπὸ βασιλικὴν οἰκγένεια. Ἦταν ὑπάλληλος τοῦ κράτους, ὁ-

ΧΩΡΙΣ ΛΟΓΙΑ

Ο ΕΡΑΝΙΣΤΗΣ

ΟΙ ΑΔΑΜΑΣΤΟΙ ΜΟΓΓΟΛΟΙ

ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟΝ ΙΣΤΟ-
ΡΙΚΟ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΧΩ-
ΡΟ ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΑ ΤΗΣ
ΙΝΔΙΑΣ

Νέοι τῆς φυλῆς Ἀμπὸρ μὲ τὴ γιορτάσιμη στολή τους.

Αὐτὰ τὰ ἔξη τελευταῖα χρόνια ὁ κόσμος πῆρε ξαφνικά συνείδηση τῆς ὑπάρξεως τῶν βορειοανατολικῶν συνόρων τῆς Ἰνδίας γιὰ τρεῖς λόγους. Πρῶτα — πρῶτα τὸ 1955 ἡ τρομερὴ ἐξέγερση γιὰ τὴ δημιουργία ανεξάρτητου κράτους, τράβηξε τὴν παγκόσμια προσοχὴ σ' αὐτὴ τὴ συνοριακὴ ζώνη. Ὑστερα, τὸ 1959, ἡ ἴδια αὐτὴ περιοχὴ στάθηκε τὸ θεατρὸ τῆς εἰσόδου στὴν Ἰνδία τοῦ Δαλάι Λάμα, μετὰ ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ του δραπέτευση. Τέλος, τὸ καλοκαίρι τοῦ ἴδιου χρόνου, οἱ Κινεζοὶ ζήτησαν τὴν προσάρτηση ἑνὸς τμήματος τῶν ἐδαφῶν αὐτῶν. Ὡς τότε ὠστόσο, ἡ χώρα αὐτὴ ποὺ καλύπτει τὸ βορειοανατολικὸ τμήμα τῆς Ἰνδίας, ἀνῆκε ἀκόμη στὰ ἐλάχιστα ἐκεῖνα σημεία τῆς ὑδρογείου ποὺ ἦταν τελειῶς ἀγνωστα — τέρρα Ἰνκῶγιτα — καὶ κλειστὰ στοὺς ξένους.

■ ΑΠΛΩΜΕΝΗ σάν γιγάντιο πέ-
■ ταλο πέρα από τον μεγαλόπρε-
πο ποταμό Βραμαπούτρα, ή
«NORTH EAST FRONTIER AGEN-
CY», Ν.Ε.Φ.Α. για πιό σύντομο, ξεδι-
πλώνει τὰ μουςκεμένα, όρεινά καί θα-
σσωμένα μονοπάτια της σέ μιὰ επίφα-
νεια 78.000 τετραγωνικών χιλιομέτρων.
Καλύπτει περισσότερα τών 1.300 χι-
λιομέτρων από τὰ σύνορα που ή 'Ινδία
μοιράζεται μέ τή Μπουτάν, τή Θιβέτ,
τήν Κίνα καί τή Βιρμανία. Στά νότια
της όροσειράς αυτής βρίσκεται ή πελώ-
ρια καί γόνιμη κοιλάδα τού Βραμαπού-
τρα, που σχηματίζει ένα από τὰ κράτη
της 'Ινδίας, τή 'Ασσάμ. Ποιός καί γι-
ατί έδωσε σ' αυτή τή χώρα τή όνομα
ΝΕΦΑ, είναι άγνωστο. Πάντως όμως
της έμεινε.

ΝΕΟΛΙΘΙΚΟΙ ΑΠΟΚΕΦΑΛΙΣΤΑΙ,
ΠΟΛΕΜΟΧΑΡΕΙΣ ΚΑΙ ΩΡΓΑΝΩ-
ΜΕΝΟΙ

ΕΚΕΙ, φυλακισμένοι από βουνά μυστηριώδη κι' αβυλόξενα, ζούν 650.000 Ιθαγενείς χωρισμένοι σε 88 ημίαιμα φυλές που, έξ' ατίας της απομόνωσής τους διατήρησαν τις παραδόσεις τους και τον προγονικό τρόπο της ζωής τους. Έλάχιστα πράγματα γι' αυτούς μάς είναι γνωστά. Ότι τα βουνά

τους ἐπὶ παραδείγματι συγκλονίζονται κά-
θε τόσο ἀπὸ τρομεροῦς σεισμοῦς, ὅτι οἱ
κοιλιάδες τους συχνὰ καταστρέφονται ἀπὸ
πλημμύρες καὶ ὅτι οἱ κάτοικοί τους ταξι-
μοῦνται μεταξὺ τῶν «ἀποκεφαλιστῶν».
Πάρα πολλές μορφές τῆς ζωῆς τῶν φυ-
λῶν αὐτῶν, ποὺ θὰ παρουσάζαν μεγάλῃ
ἐνδιαφέρον, ἔχουν σκοτεινές, ὄχι μόνο
γιατὶ ἡ φήμη τους ὡς «ἀποκεφαλιστῶν»
κρατοῦσε τὸν κόσμο παρ᾿ ἡμέρα, μὰ καὶ
ἀπὸ ἀμέλεια τῆς πολιτισμένης ἀνθρωπό-
τητας.

Στὰ μιὰ τοῦ περασμένου αἰῶνα, οἱ Ἕλληες ἤσαν γιὰ πρώτη φορὰ ὁ ἔπα-
σι μὲ τοὺς κατοικοῦσιν τῶν θυνῶν. Εἴ-
δαν ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ πολεμικὸ λαὸ πὺν
ἔκαμνε ἐπιθέσεις καὶ λεηλατοῦσε τῶν
λαοῦν τῶν γόνιμων κοιλάδων, πὺν ἦσαν
πὺν πλοῦστοι καὶ πὺν εὐχρηστοὶ ἀπ' αὐτόν.

Γιὰ τὰ προστάττει τοὺς πληθυσμοὺς τῆς πεδιάδας καὶ νὰ σταματήσει τὶς λεηλασίες, ἡ κυβέρνησις ἔστειλε στρατεύματα στὰ βουνὰ γιὰ νὰ τιμωροῦν οἱ ὑπάτιοι. Αὐτοὶ οἱ ἀποστόλες, καθὼς καὶ μερικοὶ ἱεραπόστολοι καὶ τοιμηροὶ ἐξερυσσάσθαι, ἔφεραν τὶς πρῶτες πληροφορίες σχετικὰ μὲν αὐτὸ τὸ λάθ, ποὺ ἦταν γενναῖος καὶ πενθορμημένος, μὰ καὶ ὑπόπτος καὶ ἐχθρικός γιὰ τοὺς ξένους. Παρ' ὅλο ποὺ ἦταν πρωτόγονος καὶ εἶχε μείνει στὸ στάδιο τοῦ νεολιθικοῦ πολιτισμοῦ, εἶχε νόμιμο ἐξαιρετικὰ ἀσθη-

ροὺς καὶ μέγαλο ἀντισεβασμό.

Στις αρχές του 20ού αιώνα οι "Αγ-
γλοι άρχισαν να διορίζουν υπαλλήλους
που είχαν πών χρέος να επισκεπτόνται
τά χωριά που ήταν πλησιέστερα στην
πεδιάδα, να παίξουν ρόλο διαιτητών με-
ταξύ των ανθρώπων της πεδιάδας και
του βουνού, τέλος να εγκαταστήσουν φι-
λικές σχέσεις. Μά μετά από αρκετά σο-
βαρά περιστατικά, οι άνθρωποι των βου-
νών φοβήθηκαν για τα έδάφη τους και
τις παραδόσεις τους κι' έσφαξαν όλόκλη-
ρες αποστολές.

“Τότερα ἀπ’ αὐτὸ ἡ κυβέρνησις κατέληξε στὸ συμπέρασμα ὅτι κάθε ἀποπειρά για συνεννόηση ἦταν μάταιη κι’ ἀποφάσισε νὰ ἐκκρεμασθῇ τὰ βουνά.

Φάσιος νὰ ἐγκαταλείπει τὰ ὄργανα.
 Ἡ ἑλληνική καθὲς συγκοινωνία καὶ ἡ
 ἀθλιότητα τῶν δρόμων, εἶχαν σὰν ἀποτέ-
 λεσμα ὅχι μόνον τὴν πλήρη ἀπομόνωσιν
 τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν ἀπὸ τὴν πεδιάδα,
 μὰ καὶ τὴ διακοπὴ καθὲς ἐπικοινωνίας
 μεταξὺ τούς ἀπὸ χωριὸν σὲ χωριό. Ἐ-
 τοι ἐνῶ οἱ κάτοικοι τῶν πεδιάδων ἀπο-
 κοῦσαν καθημερινὰ καὶ μεγαλότερη ἐπα-
 φὴ μὲ τὸν πολιτισμένον κόσμον, οἱ φυλὲς
 τῶν βουνῶν δὲ ἐγίναν γνωστὲς παρὰ
 μόνον αὐτὰ τὰ τελευταῖα δέκα χρόνια καὶ
 κράτησαν ἀνέπαφα τὰ πρωτόγονα ἥθη
 καὶ ἔθιμα τούς ὥς τὰ μισὰ τοῦ 20οῦ αἰ-
 ὶονα.

ΠΛΟΥΣΙΑ ΖΟΥΓΚΛΑ, ΑΦΑΝΙΣΜΕ-
ΝΗ ΠΑΝΙΑΑ

Η ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ τῆς ΝΕΦΑ παρουσιάζει ἐξαιρετική ποικιλία καὶ ἐνδιαφέρον. Οἱ μουνσσώνες ποὺ φυσοῦν ἀπὸ τὸν Ἀπρίλιο ὥς τὸν Ὀκτώβριο καὶ ποὺ σὲ μερικὰ μέρη διακοῦν 200 μέρες τὸ χρόνο, προσφέρουν μιὰ τροπικὴ καὶ πλούσια ζούγκλα: δέντρα μὲ αἰωνόβια φύλλα, κωνσφόρα, μπαμπού, κλημαξίδες, ἀπίθανη ποικιλία ὀρχοειδῶν, μιὰ βλάστηση τέλος τόσο πυκνὴ ποὺ δὲν μπορεῖς νὰ τὴν περάσεις. Οἱ ψη-

λότους χαράρες είναι σκεπασμένες από ροδόδεντρα με άστραφτερά χρώματα. Στη δυτική πλαγιά της χώρας, οι κορφές των Ίμαλαιν πάντων χιονισμένες, φθάνουν τα 6.300 μέτρα και η ράχη του Σέλα, σε ύψος 4.500 μέτρων, προσφέρει ένα έμπορικό δρόμο για το Θιβέτ, μόνο στις καλές φρουαίες εποχές.

Όλη αυτή η περιοχή διασχίζεται από άμετρητους ποταμούς, μικρούς και μεγάλους, που προκαλέσαν τρομερές καταστροφές στους σεισμούς του 1950 όταν άλλαξε η κοίτη τους.

Τὸ πρῶτο ἐρώτημα εἶναι πῶς στ' ἀπάντητα σχεδόν αὐτὰ δόση τὰ ἄγρια θηρία εἶναι ἐλάχιστα. Συναντᾷς μερικοὺς ἄγριους ἐλέφαντες, τίγρεις καὶ πάνθηρες, ἄγριες ἀρκούδες καὶ στὰ πὺν ἀρκούδια σμῆμα, τὴν ἀρκούδια τὸν Ἰμαλάων. Ὑπάρχουν γι' αὐτὴν τὴν ἐξόντωσιν τοῦ ζωικοῦ βασιλείου εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς ποὺ δὲν τρώει παρὰ μόνον σχεδὸν κρέας. Τὸ πὺν διαδεδομένον τετραπόδιον εἶναι τὸ «μῖθουμ», ποὺ συναντεῖται σὲ κατάστασιν μισοκατοικίδια καὶ μισοἄγρια, καὶ διασταύωσιν μεταξὺ θουβαλιῶν καὶ ἄγριας ἀγελάδας. Τὰ μῖθουμ εἶναι δειγμὰ πλοῦτον καὶ χρησιμοποιοῦνται σὰν ἀνταλλακτικὴ ἀξία.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΣΛΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΩΝ ΝΑΓΚΑ

ΤΟ 1954 γιὰ λόγους διοικητικούς ἡ ΝΕΦΑ χωρίστηκε σὲ ἑξὶ μεγάλες περιοχές. Προσπάθησαν νὰ συγκεντρώσουν σὲ καθεμιά ἀπ' αὐτὲς δυὸ ἢ τρεῖς ἀπὸ τίς δεκαοκτὼ μεγάλες φυλές. Παρ' ὅλο πὺν διαφέρουν πολὺ στὴν ἐνδυμασία, τὰ ἥθη καὶ τὸν πολιτισμό, οἱ φυλές αὐτὲς ἔχουν σὲ πολλὰ σημεῖα κοινούς τρόπους ζωῆς, ὅπως εἶναι οἱ μέθοδοι τῆς καλλιέργειας, τῆς οἰκοδομῆς καὶ τῆς διοργανώσεως τῶν χωριῶν. Πέντε περιοχὲς πῆραν τὰ δνόματα τῶν πιδ μεγάλων ποταμῶν πὺν τίς διαμαρτυροῦν: τὸ Καμέγκ, τὸ Σιάγκ, τὸ Σομαχίτσι, τὸ Λοχλτ καὶ τὸ Τράτ. Ἡ ἑκτὴ πῆρε τὸ δνομα τοῦ μεγαλύτερου χωριοῦ τῆς: Τουενσάγκ. Ἔτσι σήμερα οἱ περισσότερες τῶν φυλῶν Νάγκα εἶναι συγκεντρωμένες κ' ἀποτελοῦν ἕνα ξεκαθαρισμένο κράτος. Ἡ πρώτη ἀπογραφὴ τοῦ πληθυσμοῦ ἔγινε φέτος κ' ἀποκάλυψε ὅτι ἡ ΝΕΦΑ κατοικεῖται ἀπὸ 600 χιλιάδες κατοίκους.

Η ΠΡΩΤΗ ΞΕΝΗ

ΤΩΡΑ καὶ πάντα χρόνια ἔχει ἀναστῆ
θεῖ σὸν ἄνδρα μου ἡ διοίκηση τῆς
χωρὸς ποὺ ἐκτείνεται τώρα ὡς τὸ
πρὸ ἀπομακρυσμένης περιοχῆς. Ἐτοί μοι
δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ δῶ ἀνθρώπους πο-
ποτὲ δὲν εἶχαν ἔρθῃ σ' ἐπαφὴ μὲ γυναί-
κες ἀπὸ τὸν ἑξωτερικὸν κόσμον. Μερικὰ
φυλὰς εἶχαν σταθεῖ ἀντικείμενον μελέτης
μερικῶν ἀνθρωπολόγων, ὅπως τοῦ Βδ.
Φύρερ Χάιμεντορφ, τῆς κ. Γκράχα.
Μπάρνερ καὶ τῆς Ἑλεάνορ Μπάρ, μὰ γι-
τοὺς περισσότερους ἦμουν ἡ πρώτη Ἀντι-
χὴ πρὸς τοὺς ἐπισκεπτόμενους.

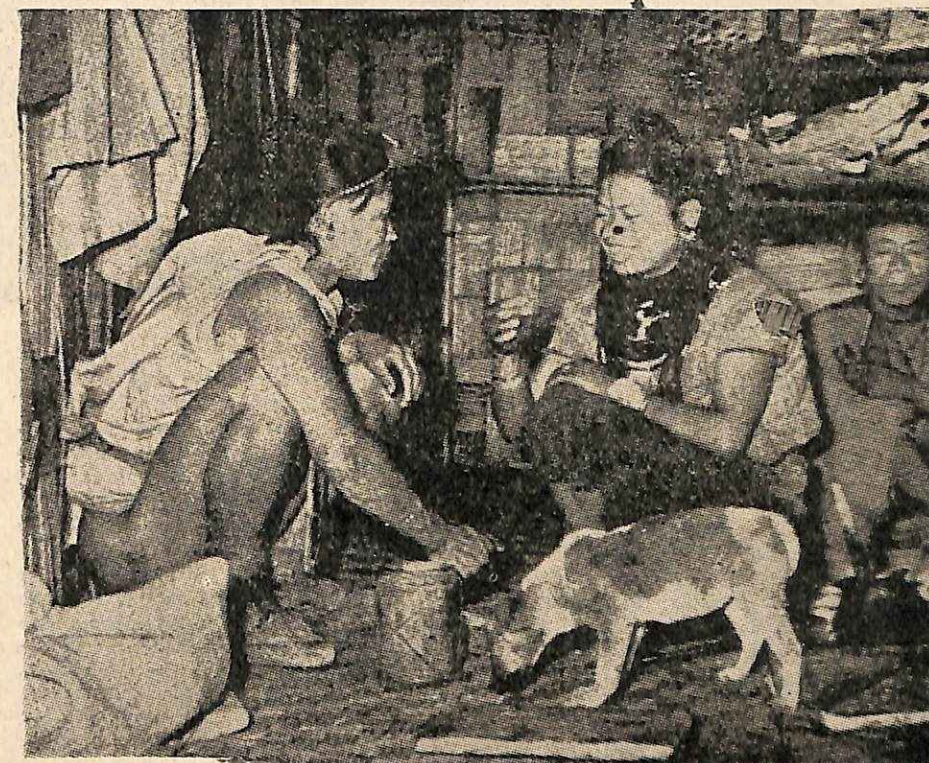
Ἐκτός ἀπὸ τὴν ἀπὸβαντὴν ἐμπειρία ποὺ
στάθηκαν γιὰ μένα οἱ μέρες τὸν ἔξω
σ' αὐτὴ τὴ μακρυὴ χώρα, εἰ παρουσι-
άζω νὰ γυναικὰ βοηθῶς σὲ πολλὲς περ-
πτώσεις τὸν ἄνδρα μου νὰ πέσουν τ
φράγματα καὶ νὰ δημιουργηθεῖ φιλικὴ
ἀντιδρασια. Μοῦ δόθηκε εἰς ταὶα νὰ
γνωστὴ νὰ καταλάβω καὶ νὰ συνδῶ

θῶ με ἀνθρώπους ἁπλοῦς, ἀγαθοὺς καὶ ἀφάνταστα φιλόζωνους. Ὅταν σταματοῦσαμε στὰ πύργια τοὺς γιὰ τὴ νύχτα, περνοῦσαμε διόκληρες θραυτὲς πίνοντας μύρα ἀπὸ ρῖζι, τρώγοντας μαζὶ τοὺς τὸ ἥπλο, μὰ πολὺ εὐγεστον γεῦμα τοῦς, φλυαροῦντας ὥρες διόκληρες μετὰ τὴ βοήθεια διερχομένη, γιὰ τὴ σοδεία, τὰ σάββατα καὶ τοὺς καναγδες στὸ χωριό. Παναπολοθιθίσαμε πολλοὺς γάμους καὶ γιορτὲς καμαρώνοντας τοὺς χοροὺς τοὺς ἡχοῦντες ἀπὸ τεράστιες φωτιές. Μοῦ δόθηκε πολλὰς φορὲς ἡ εὐκαιρία νὰ κάνω μπάνιο στὰ παιδιὰ τοὺς σὲς καινούργιες ἐγκαταστάσεις λουτρῶν ποὺ δημιουργήθηκαν σύμφωνα με τὸ πρόγραμμα τῆς δι-

τοῦ Συμπαντοῦ ἐν ᾧ ψάχναμε τὸ σημεῖο
προσγείωσης σὲ πλάτωμα τῶν Ἀσταν-
τι. Ἄλλοτε πάλι ἐβίαστε ἀναγκασμένοι,
γιὰ νὰ ἐπισκεφθῆτε τὰ βουνὰ Ἀμπόρ,
νὰ περάσουμε ἀπὸ κρημαστὲς γέφυρες,
ποὺ οἱ ἱθαγενεῖς φτιαχάνον με καλὰ-
μια, εἶναι μήκονος καὶ ἐκατὸ — πενήντα
μέτρων χαμιάι φορὰ καὶ αἰωροῦνται ἀ-
πειλητικά σὲ ἰλιγγιώδη ὑψη πᾶνω ἀπὸ
ἀφροσιτοὺς χεῖμαρρους καὶ καταρράκτες.

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΜΟΓΓΟΛΙΚΗΣ ΦΥΛΗΣ

Η ΕΘΝΙΚΗ σύνθεση τῆς ΝΕΦΑ εἶναι κατὰ μέγα μέρος μογγολική ἀνακατεμένη μὲ ἄλλες φυλές σὲ ποσοστὸ πὺν δὲν ἔχει ἀκούη καθορισθεῖ.

¹ Ἀνδρόγυνο τῆς φυλῆς Ἀπατάνι ἐνῶ γευματίζουσιν.

οίκησης, καὶ νὰ μαθαίνω πλέξιμο στὶ
νέες κοπέλλες ἐνῶ ξεκουραζόμουνα μετ'
ἀπὸ πολυήμερες, κοπιαστικὲς πορεῖες.

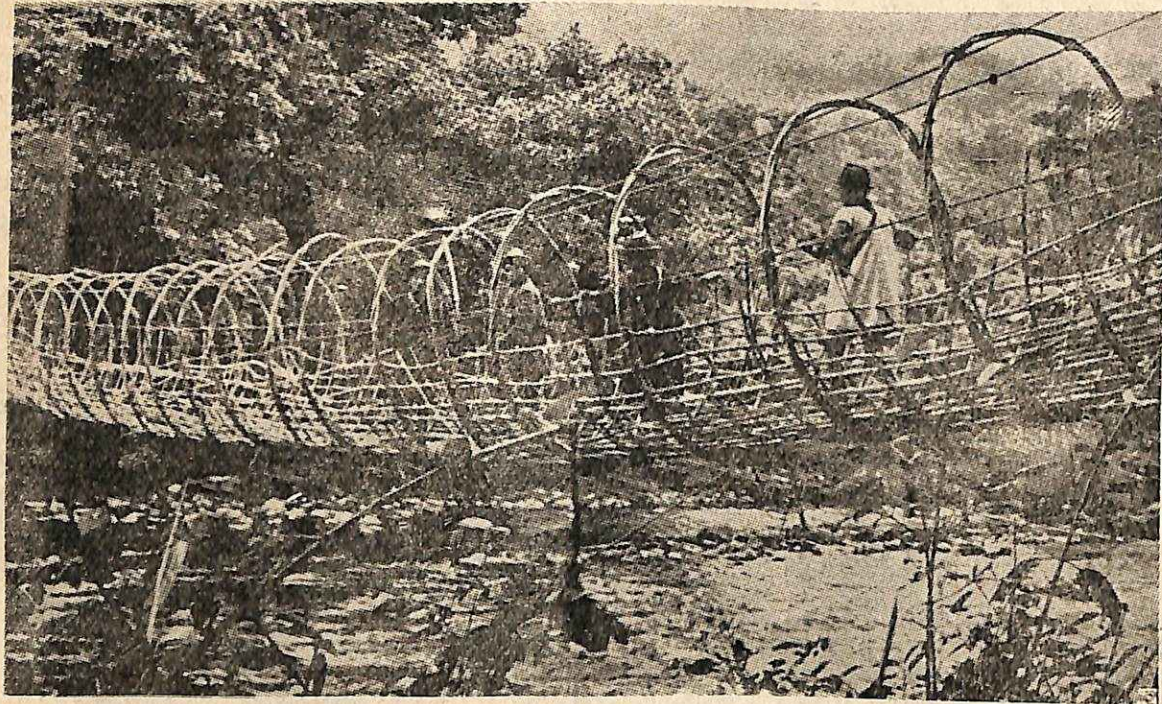
Ἄλλοτε περὶ, ἄλλοτε καβάλλα σὲ πνεύει ἡ σὲ ἐλέφαντες, ἄλλοτε πάλι μὲ τὴ μακροζήλωνα πλεονύμενα τους, ἀκόμη καὶ μὲ τῆσι ἡ μὲ Ντακότα, μὲ οποιοδήποτε μεταφορικὸ μέσο δηλαδή, διασχίσουμε ἀμνηστίας φορὲς ὅλη τὴν περικοχί, μπαίνοντας καὶ στὰ πὰ ἀπομακρυνόμενα χωριά. Οἱ ρόδες τοῦ τῆσι μας ὅτιρεσαν ἀπὸ πρῶτες ποὺ πέρασαν πάνω στοὺς κακοὺς οὐρούς γλιστρούς δρομους μὲ τὶς ἀπὸ πῆλιν λακκοῦδες. Μὰς χρειάστηκαν πολλὰς φορὲς πάνω ἀπὸ τρεῖς ὥρες γιὰ νὰ διατρέξουμε ἐκκοσι χιλιόμετρα κι' ἄπειρος φορὲς ἀναγκαστήκαμε νὰ σταματήσουμε γιὰτὶ οἱ γέφυρες εἶχαν σαρωθεῖ ἀπὸ τοὺς μουσῶνες.

Τὸ νὰ διασχίσεις τὴν ψηλὴ ράχη τοῦ Πιρίλα σὲ ὕψος 3000 μέτρα, τὰ πλεονεκτήματα ἀπὸ τὰ ταυπηματα τῆς τρομερῆς μυστῆς «Ντίμ-ντάμ», δὲν ἔχουν μικρὸ πρῶγμα. Μιὰ μέρα τὸ μονοκινητήριον πενταθέσιο ἀεροπλάνο μας χρονομέτρησε ἐπὶ μιᾷ ὥρᾳ περίπου σὲ τρομερὴ ῥυθμὴ ἀνάμεσα στὴς ἀπειλητικὰς κορυφὰς

Μερικὲς ομάδες μπήκαν σ' αὐτὴν τὴν πε-
ριοχὴ γιὰ νὰ κατευθυνθοῦν στὸ πλά-
τωμα τοῦ Θιβέτ, ἄλλες ἦρθαν μέσω Βιμα-
νίας ἀπὸ τὴς πατρίδες τους ποὶ, σύμφωνα
μὲ μιὰ θεωρία, βρίσκονται στὴς ψηλότερες
περιοχὲς τοῦ Χοάγκ—Χὸ στὴν Κίνα. Ὁ
λόγος τῶν μεταναστεύσεων αὐτῶν μᾶ-
λιστα ἀγνώστος.

Μὲ ἐλάχιστες διαφορὰς πρὸς τοὺς
Μογγόλους ἀπὸ ἐθνικῆς πλευρᾶς, οἱ ἄν-
θρωποι αὐτοὶ ἔχουν τὰ ἴδια βασικά χα-
ρακτηριστικά: εἶναι κοινοί, εὐφροσύνι,
φαιδρὸν πρόσωπο, πλατσουκωτὴ μύτη, τε-
ταχτά μῆλα, λοξὰ μάτια καὶ φουσκωτὰ
δίσπρασα.

Παρ' ὅλο πὸν εἶναι ἀδύνατο νὰ κα-
θορίσεις τὸν χαρακτῆρα βίων τῶν φυ-
λῶν τῆς περιοχῆς αὐτῆς, ἐξαρτῶνται εὖ-
κολα ὡστόσο ἀπὸ τοὺς λαοὺς τῆς πεδι-
δας. Θαρραλεῖοι, προικισμένοι μὲ τὴν αἰ-
σθημα πρωτοβουλίας, ἀντιμετωπίζουν μὲ
πνεῦμα πρωτοβουλίας καὶ ἐφευρετικότητα
τὴν ὀρεινὴ ζωὴν τοὺς δείγματα μεγάλου
ρεαλισμοῦ στὸν τρόπο τῆς ζωῆς τους. Ἰ-
κανοὶ νὰ καταβάλουν μεγάλες προσπά-
θειες τὴν ἐποχὴ τῆς καλλιέργειας, πο-
ραδίδονται μὲ τὸ ἴδιον πάθος στὸ καθίστα-

Ένα αριστούργημα της οικοδομικής τέχνης των Άμπόρ. Η γέφυρα αυτή μήκους 180 μέτρων είναι φτιαγμένη από καλάμια και μπορεί να σηκώσει περισσότερους από δέκα ανθρώπους συγχρόνως... μα αιώρείται επίκινδυνα.

και στις διασκέδασεις όταν τελειώνουν τη δουλειά τους. Τό έμφυτο αισθητήριό τους και την υπομονή που βάζουν για να τα φτιάξουν. Τους άρεσει να στολίζονται με όλα όσα τ'ό δάσος και οι κάτοικοι του μπορούν να τους προσφέρουν, σε έλεφαντόδοντο, δόντια άρκιούδας, φτερά, δέρματα τράγων που τ'ό βάφουν κόκκινα, δερμάτια άρκιούδων και μπαμπού. Η καλλιτεχνική ιδιοσυγκρασία των γυναικών εκδηλώνεται με τ'ό πολύχρωμα ενδύματά τους που τ'ό υφαίνουν μόνες τους. Κοινό τους γνώρισμα είναι ή απέχθειά τους προς τ'ό γάλα, με μόνη εξαίρεση τις βουδιστικές φυλές.

ΤΟ ΒΟΤΑΙΣΤΙΚΟ ΚΑΜΕΡΚ ΚΑΙ ΤΑ «ΓΙΑΚΣ»

ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ από τη δυτικότερη περιοχή της ΝΕΦΑ βρίσκουμε τ'ό Καμέγκ, όπου στους 110.000 κατοίκους οι 49.000 είναι βουδιστά. Οι φυλές Μόμπα, που κατοικούν τ'ό Καμέγκ, έχουν μεγάλες ομοιότητες με τ'όδες Θιβετιανούς στην τ'όση ζωή τους. Η θρησκευτική ζωή τους άναπτύσσεται γύρω από τ'ό μεγάλη μονή του Τούάγκ, τ'ό μεγάλο βουδικό μοναστήρι στην Ίνδια. Τ'ό σπίτι τους είναι στερεά κτισμένα με χοντρές πέτρες και σανίδες από π'όκο μαυρισμένες από τις καυκαίριες. Μοιάζουν κατ'ό κάποιον τ'όπο με τ'ό σ'αλές των Άλπεων.

Ανατρέφουν μεγάλο αριθμό από άλογα και «γιάκς». Τ'ό γιάκ, είδος βουβαλιού κατ'ό κανόνα μαύρου, άν και υπάρχουν και άσπροι, με καμπύρα στην πλάτη, είναι τ'ό υποζύγιό τους, μα και τ'ό μοναδικό μεταφορικό τους μέσο. Οι Μόμπα είναι συνδεδεμένοι μαζί τους, όπως οι Άραβες με τις καμήλες τους. Άγαπούν τ'ό γάλα του και χρησιμοποιούν τ'ό βούτυρό του στις τροφές τους μα και στην άσκηση των θρησκευτικών καθηκόντων τους. Η κόπρος των γιάκς, άμα στεγνώσει, χρησιμοποιείται για λίπασμα. Οι Μόμπα είναι οι μόνες φυλές σ' όλη τ'ό ΝΕΦΑ που λιπαίνουν τ'ό γή τους. Με τ'ό μαλλί του

γιακ υφαίνουν μακρά φορέματα και φόδρες για τις μπότιες τους. Πρ'όως και ειρηνικός, άν και πολύ γενναίος, ο Μόμπα είναι και άριστος έμπορος. Τ'όδες καλοκαιρινούς μήνες μεταφέρει τ'ό έμπορεύματά του από τ'ό Θιβέτ στην Ίνδια και επιστρέφει στην τ'όση του σε μακρά καραβάνια από πόνει.

Ανάμεσα στις μη βουδιστικές φυλές τ'ό Καμέγκ, οι Άκα, που βάφουν τ'ό πρόσωπό τους μ' ένα είδος λάσπης από κάρβουνο, είναι άγριοι πολεμιστά που πριν από πολλές γενεές έχουν μετατρέψει σε σκλάβους τους τ'ό μικρή φυλή των Χοβά.

— ΝΤΑΦΛΑ, ΑΦΕΝΤΕΣ. ΑΠΑΤΑΝΙ, ΣΚΛΑΒΟΙ

ΣΤΜΦΩΝΑ με τ'ό χάρτη, βρίσκουμε τώρα τ'ό Σουμπαανόι. Έκει, σ'ό άγρια βουνά του Βορρά, όπου ο άνθρωπος είναι υποχρεωμένος να κάνει συ-

νεχή άγώνα με τ'ό φύση, ζουν 100.000 Ντάφλα. Άξεστοι και φιλοτάραχοι, είναι ο τρόμος των γειτόνων τους. Η κοινωνική τους μονάδα είναι τ'ό εμακρό σπίτι, όπου ζει μα άλόκληρη οικογένεια με τ'ό παρακλάδια της. Τ'ό χωριό είναι πολύ σκορπισμένα και δεν αντιπροσωπεύουν γι' αυτούς κοινωνική μονάδα με όση άξία τ'ός δίνουν οι άλλες φυλές. Οι Ντάφλα κάνουν ληστρικές επιδρομές στους γείτονές τους Άπατάνι, κ' όσους άπ' αυτούς κατορθώνουν να απαγάγουν τ'όδες μετατρέπουν σε σκλάβους τους. Οι ίδιοι άσχολούνται με τ'όν καλαθοποιία και είναι άριστοι σιδεράδες, μα δεν άσχολούνται καθόλου με τ'ό γεωργία γιατί τ'ό έδαφός τους είναι άγονο και τ'ό κλίμα έχθρικό. Έτσι σ' ό,τι άπορά τ'όν καλλιέργεια τ'ός γής επαναπαύονται στην εργασία των Άπατάνι, των όποιων ή φαρδιά κούλα άποτελεί πραγματική όαση μέσα στην άναρχία των Ντάφλα. Σ' αυτήν τ'όν Άρκαδιά, που είναι κτισμένη πάνω σ' ένα

Δυό νέες Άπατά νι. Έχουν τ'ό χαρακτηριστικό τρύπημα τ'ός μύτης με δυό μαύρα ξύλινα π'όγια και φορούν περιδέραια από μαργαριτάρια.

πλάτωμα 52 τετραγωνικών χιλιομέτρων, ζουν 13.000 περίπου Άπατάνι. Χωρισμένοι σε έφτα χωριά, δεν άπομακρύνονται ποτέ από τ'ό πλάτωμά τους. Οι Άπατάνι μοιάζονται με τις βουδικές φυλές τ'ό φήμη τ'ός ειρηνικότητας φυλής. Άλλο χαρακτηριστικό τους είναι ή κοινωνική τους διαίρεση σε δυό τάξεις: τ'όδες πατριάρχες και τ'όδες πληβείους. Οι άγριοι τους, όπου ούτε ένας πόντος δεν μένει άκαλλιέργητος, εκτείνονται όσο βλέπει τ'ό μάτι κ' έχουν περίφημο άρδευτικό σύστημα. Κρεμασμένο στην πλαγιά τ'ό λόφου, κάθε χωριό περιβάλλεται από μικρό δάσος από μπαμπού που τ'ό φροντίζουν ιδιαίτερος, πρ'όγμα που δείχνει που σε αντίθεση προς τις άλλες φυλές οι Άπατάνι έχουν πλήρη συνείδηση τ'ός σημασίας που έχει ή άναδάσωση.

ΟΙ ΠΡΟΟΔΕΤΤΙΚΟΙ ΑΜΠΟΡ

ΥΣΤΕΡΑ φθάνουμε στην περιοχή τ'ό Σιάγκ, σ'ό βουνά των Άμπόρ. Τ'ό όνομα αυτό δόθηκε από τ'όδες άνθρωπους τ'ός πεδιάδας στην όρεινή αυτό πληθυσμό και σημαίνει «χωρίς νόμο». Τρ'εις είναι οι μεγάλες βασικές φυλές: οι Παντάμ, οι Μινυόγκ και οι Γκαλόγκ, και τρ'εις οι μικρότερες: οι Κάγκα, Μπόρι και Πάζι. Έξαιρετικά έξυπνοι, έφευγτικοί, πρόθυμοι να ένοστερισθούν τις νέες ιδέες και πολύ λιγότερο συντηρητικοί από τις άλλες φυλές, οι Άμπόρ είναι δημοκρατικώτατοι στη διοργάνωση των χωριών τους και ή άλληλεγγύη τους είναι παραδειγματική. Αντίθετα προς τ'όδες Ντάφλα, οι Άμπόρ είναι πολεμιστά μα συγχρόνως και καλοί άγρότες και άνθρωποι που καλλιεργούν τις ειρηνικές τέχνες τ'ός ύφαντουργίας, τ'ό χορού και τ'ό τραγουδιού. Είναι τ'όπο χαρούμενοι που άγαπούν τ'ό ζωγρά χρώματα, σε αντίθεση με τ'όδες Ντάφλα και τ'όδες Άπατάνι που έχουν προτίμηση σ'ό σκοτεινά χρώματα. Η φιλοξενία τους είναι από τις πιο έγκάρδιες τ'ός περιοχής και μ' όλο που άλλοτε ήταν άγριοι άποκεφαλισταί σήμερα είναι οι πιο φιλήσυχοι άπ' όλους. Προς τις γυναίκες τρέφουν ιδιαίτερο σεβασμό — μόνο στη δική τους φυλή συναντιούνται έίρειες και θεραπεύτριες — εφαρμόζουν σε μερικές περιπτώσεις τ'όν πολυγαμία και οι Γκαλόγκ περισσότερο έχουν τ'όν παράξενη συνήθεια να νυμφεύονται τις πεθερές τους.

ΟΙ ΩΡΑΙΕΣ ΜΙΣΜΙ

ΣΤΗ γειτονική περιφέρεια τ'ό Λοχί ζουν 59.000 Μίσιμ, θιβετοβερμανικής καταγωγής. Είναι χωρισμένοι σε μικρές ομάδες: τ'όδες Ίντο και τ'όδες Παντάμ που κόβουν τ'ό μαλλιά τους πολύ κοντά, τ'όδες Μιζού και τ'όδες Νταγκάρο που τ'ό έχουν μακρά. Τ'ό σπίτι τους είναι μακρόστενο με μικρά δωμάτια στην άράδα που βγαίνουν όλα σ'ό ίδιο διάδρομο. Τ'ό σπίτι αυτά αντιπροσωπεύουν μια κοινωνική μονάδα. Ένα χωριό άποτελείται από δυό τ'ό πολύ τέτοια σπίτια.

Επί πολλά χρόνια οι Μίσιμ χρησιμοποιούσαν για σύνδεσμο ανάμεσα σ'ό Θιβέτ και τ'ό Ίνδια, μα έξ ατίας τ'ός άγριότητας τους κανένας δεν τολμούσε να πατήσει στην περιοχή τους. Ντόπια προϊόντα είναι ο μόσχος και μια όλη, τ'ό εμισμό τ'ότα που είναι άποτελεσματικώτατη έναντίον τ'ό πυρετού. Οι γυναίκες Μίσιμ ε-

ναι πραγματικά χαριτωμένες, ενώ οι άνδρες και προπάντων οι Μιζού και Νταγκάρο άπαίσιοι στη θέα γιατί τους κατ'αστρέφει φυσικά και πνευματικά ή τρομερή κατανάλωση όπιου στην όποια επιδίδονται. Οι γυναίκες υφαίνουν μόνες τ'ός ενδύματά τους και στολίζουν με ωραιότατα κεντήματα από άσημένα κλωστή τ'ό καφέ και πρασινωπά φορέματά τους, γιατί αυτά τ'ό δυό χρώματα είναι τ'ό πιο άγαπητά σ' αυτές. Οι άνδρες Ίντο υφαίνουν κ' αυτοί μόνοι τους τ'ό πολεμικά τους ρούχα που είναι φτιαγμένα από μαύρο μάλλινο και άνθρωπινα μαλλιά.

Δυό μικρές βουδιστικές φυλές από 9.000 ψυχές όλες — όλες, οι Χάμι και οι Σίγκφο, κατοικούν σ'ό άνατολικό τμήμα τ'ό Λοχί. Έχουν έρδει τελευταία από τ'ό Βιομανία και είναι οι μόνες φυλές τ'ός ΝΕΦΑ που έχουν δική τους γραφή και δική τους κουλτούρα.

ΟΙ ΟΠΙΟΜΑΝΕΙΣ ΝΟΚΤΕ.Τ. ΚΑΙ ΟΙ ΓΥΜΝΟΙ ΒΑΝΣΟΤ

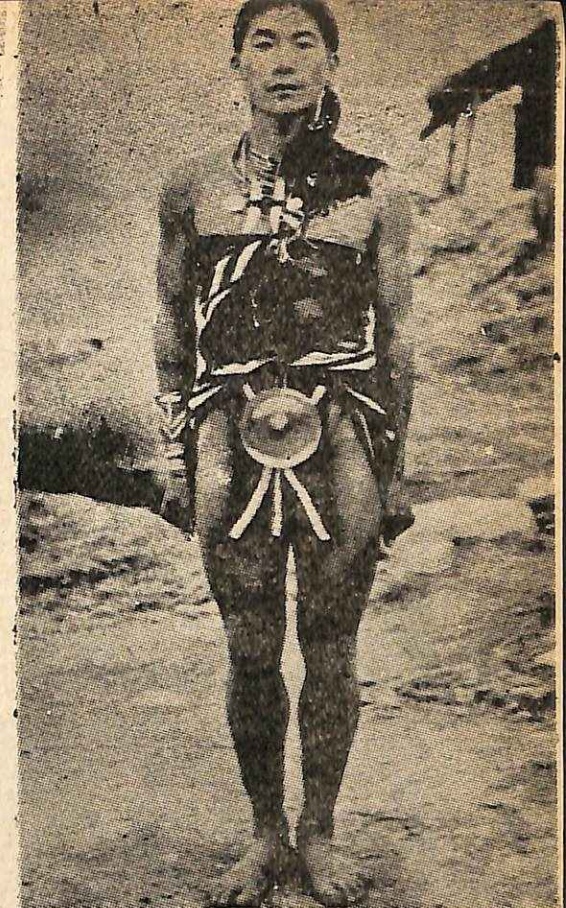
ΤΕΛΟΣ έρχεται ή περιοχή τ'ό Τιράπ, πατρίδα 45.000 περίπου Νοκτέ και Βανσού και μιας μικρής Ινδοβερμανικής φυλής των Τσάγκσα. Οι Νοκτέ που ζουν κοντά στην πεδιάδα έχουν χάσει όλη περίπου τ'όν προγονική τους καλλιέργεια. Πριν από εκατό χρόνια βουδιστά παπάδες πήγαν σ'ό χωριά τους και διέδωσαν ένα είδος ινδικής θρησκείας. Τ'ό όπιον κάνει μεγάλες καταστροφές σ' αυτή τ'ό φυλή. Μα άπ' ότου άπαγορεύθηκε από τ'όν κυβένηση ή καλλιέργεια τ'ός μηκωνος τ'ός ύπνοφόρου, είδος παπαρούνας δηλαδή, μόνο οι πλούσιοι και οι γέροι διατηρούν ακόμη αυτή τ'όν όλέθρια συνήθεια που τ'όδες επιτρέπεται, όπως λένε, να έρχονται σ' έπαφή με τ'όδες νεκρούς.

Οι Βανσού είναι πολύ πιο άνδροπρεπείς και γοαφικοί. Μόνο τελευταίως άρχισαν να έρχονται σ' έπαφή με τ'όν έξωτερικό κόσμο. Οι γυναίκες τους έφαινον έλάχιστα κ' έτσι φορούν ότο τ'ό δυνατόν λιγότερα ρούχα, ούσιαστικά σχεδόν τίποτε. Δωκοούνται από μια χούφτα ισχυρών άρχηγών. Ειρηνικοί και άγαθοί σήμερα, γλιτώσαν από μια διαρκή έμπόλεμο κατάσταση που τ'όδες κρατούσε τελείως άπομονωμένους από τις άλλες φυλές.

Η παράδοσή τους να κόβουν κεφάλια, μα και χέρια ακόμη, ήταν πιο δυνατή σ' αυτούς άπ' ό,τι στους Άμπόρ, τ'όδες Ντάφλα και τ'όδες Μίσιμ. Οι Βανσού είναι περίφημοι στην ξυλογλυπτική.

ΟΙ ΝΑΓΚΑ, ΠΡΩΤΟΙ ΣΤΟ ΚΟΨΙΜΟ ΚΕΦΑΛΙΩΝ

ΤΕΛΟΣ σ'ό άκρότατο νοτιοανατολικό σημείο βρίσκεται τ'ό Τουενσάγκ, όπου ζουν οι φυλές Νάγκα, οι διασημότεροι στην τέχνη τ'ός άποκοπής κεφαλιών. Αιτή ή δάρδαρη συνήθεια είχε ρίξει σε δεύτερη μοίρα σ'ό παρελθόν τ'ό παραδειγματικό θάρρος τους, τ'όν μοναδική πειθαρχία τους, τ'όν εκπληκτική τους αίσθηση τιμιότητας, τ'ός όποιες έδωσαν πολλά δείγματα όταν δόθηκαν τ'όδες συμμάχους σ'ό δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Σ'άν πρόσκοποι ή όδηγοί στη ζούγκλα υπερασπίστηκαν με γενναιότητα τ'ό σύνορα τ'ός Ίνδιας έναντίον τ'ός λαπωνικής επιδρομής. Τις άρετές αυτές τ'ός άπέκτησαν σ'όδες διαρκείς άγώνες που άναγκάζονταν να κάνουν για να προασπίσουν τ'ό ζωή τους.

Νεαρός Νάγκα από τ'ό Γιουενσάγκ. Γιός άρχηγού τ'ό χωριού έκοψε μόνος του 18 κεφάλια, πριν ή ινδική διοίκηση άπαγορεύσει αυτό τ'ό δάρδαρο έθιμο. Η φούντα από άνθρωπινα μαλλιά που στολίζει τ'ό άσπερό αυτό του συμβολίζει τ'ό άνδραγαθήματά του.

Σ' αυτούς τ'όδες άγώνες οι άποκεφαλισταί είχαν έντελώς ξεχωριστό ρόλο. Ο νικητής ήταν ο πιο τιμημένος άνθρωπος τ'ός φυλής που προσόντα για τ'ό γάμο. Μόνο αυτός μπορούσε να φέρει τ'ό διακριτικό τ'ός ήρωα, ένα μπρούτζινο όμοιομα δηλαδή άνθρωποκεφαλής, μερικά τατουάζ κ' άλλα ακόμη διακριτικά. Σ'ό θάνατό του γινόταν πολυτελέστατη κηδεία. Οι άγώνες των Νάγκα δεν γίνονταν πάντοτε σ'ό φώς τ'ός μέρας, μα ήταν πολλές φορές και προδοτικές νυκτερινές επιθέσεις. Η νικηφόρος έπίθεση τέλειωνε με χορούς, κρασοκατανύξεις και γλέντια σ'ό νικηφόρο χωριό, γιατί πίστευαν ότι τ'ό ανθρώπινο κεφάλι όπου έδρούει άνώτερη ψυχική δύναμη, άμα άποκοπεί και μεταφερθεί σ'ό χωριό σκορπίζει παντού και στην οικογένεια τ'ός ήρωα ευάρετα και πνευματική δύναμη.

Η ομάδα των Νάγκα διαίρεται σε 18 φυλές, των όποιων οι σπουδαιότερες είναι: οι Σάγκ, οι Κορνάκ, οι Άο, οι Σέμα και οι Φόμ.

Οι Άο και οι Σέμα με τ'ό να έχουν σ'ό παρελθόν περισσότερη έπαφή με τ'όδες ανθρώπους τ'ός πεδιάδας, τις Άοχες και τ'όδες ιεραποστόλους, είναι πιο έξελιγμένοι από τ'όδες άλλους. Μερικοί είναι μορφωμένοι χριστιανοί κ' άπ' αυτούς υπάχουν δάσκαλοι, γιατροί ή και άπάλληλοι. Στις περισσότερες περιπτώσεις όμοις διετήρησαν τις προγονικές παραδόσεις τους σ'ό γάμο και άλλα έθιμά τους.

Όλοι αυτοί οι λαοί θά έξελιχθούν φυσικά, μα θά περάσουν ακόμη πολλά χρόνια.

GISELE MEHTA

ΤΟ “ΕΠΙΚΟ,, ΕΡΓΟ
ΤΟΥ ΙΒΟ ΑΝΤΡΙΤΣ

ΙΒΟ "Αντρίτς ανήκει στην κατηγορία των διπλωματών που έχουν διαπρέψει στη λογοτεχνία — μία κατηγορία που αριθμούσε πάντοτε διάσημους συγγραφείς και που μερικοί από τους πιο γνωστούς εκπροσώπους της στην εποχή μας είναι ο Κλωντέλ, ο Ζιροντού, ο Σαιν Τζών Πέρς (περυσινό βραβείο Νόμπελ της Λογοτεχνίας), ο Μαντιριάγκας κι ο δικός μας Σέφερης. Ο "Αντρίτς, που έχει το βαθμό του πρεσβευτή, είναι ένας λόγιος, ένας ιστορικός που αφερώθηκε τελικά στη λογοτεχνία. Το έργο του έχει γίνει γνωστό έξω από την πατρίδα του, τη Γιουγκοσλαβία, τα τελευταία χρόνια κι' έχει χαρακτηριστεί γενικά σαν ένα από τα ελάχιστα έπη του καιρού μας.

Τὸ βασικὸ θέμα τοῦ ἔργου του εἶναι ἡ διανοητικὴ, ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ ἐξέλιξη τοῦ λαοῦ του: Πῶς οἱ διάφοροι δυνάμεις ποὺ ἔπαιζαν τὸ ρόλο τους κ' ἐξαφανίσθηκαν, ἔχουν διαμορφώσει τοὺς Γιουγκοσλάβους καὶ τοὺς ἔχουν κάνει αὐτὸ ποὺ εἶναι τώρα. Ὁ Ἄντριτς γράφει τὸ ἔπος τῆς χώρας του. Ἄλλ' οἱ ἥρωές του ἔχουν τόση καθολικότητα, εἶναι τόσο πλατεῖα ἀνθρώπινο, ὥστε τὸ ἔργο τοῦ Γιουγκοσλάβου συγγραφέα ἀποκτᾷ ἓνα γενικώτερο περιεχόμενο ποῦ ἐνδιαφέρει κάθε ἀναγνώστη.

Ὁ Ἄντριτς ὑπῆρξε βαθὺς μελετητὴς τῆς ἱστορίας καὶ συνάμα ἔζησε μερικὲς ἀπὸ τὶς δραματικώτερες στιγμὲς τῆς Μεγάλης σὲ μιᾷ ἀτμόσφαιρα ἐπαναστατικὸν πυρετοῦ καὶ φυλακίσθηκε γιὰ τὴ δράση του. Ἡ διπλωματικὴ του σταδιοδρομίᾳ ὑπῆρξε ἀξιόλογη κατὰ τὸν μεσοπόλεμο καὶ ἀπὸ τὸ 1945 ὁ Ἄντριτς εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς ἡγετικὰς φυσιογνωμίας στὴ Γιουγκοσλαβία τοῦ Τίτο.

Η ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ ΤΟΥ

Κ ΑΠΟΤΕ άναγνώρισε ο ίδιος πο-
σο ή «δύναμη της ιστορίας» επη-
ρέασε τη ζωή του, λέγοντας σ'
ένα φίλο του:
«'Αν ο κόσμος δεν είχε κλονισθεί
άπό τους δυο παγκοσμίους πολέμους,

Ἡ ἀπονομή τοῦ βραβεῖου Νόμπελ τῆς Λογοτεχνίας στοὺς Γιουγκοσλάβο ποιητὴ, μυθιστοριογράφου, ἱστορικό καὶ διπλωμάτη Ἰβό Ἀντριτς καθιερώνει παγκόσμια ἓνα συγγραφέα, ποὺ τὸ ἔργο του ἔχει ἤδη γίνῃ γνωστὸ ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς χώρας του καὶ ἔχει κτηρηθεῖ ἀπὸ τὴ διεθνή κριτικὴ ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ γερὰ λογοτεχνικά μνημεῖα τοῦ καιροῦ μας. Εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ τὸ βραβεῖο Νόμπελ δίνεται σὲ Γιουγκοσλάβο καὶ ἡ τιμὴ εἶναι πολὺ μεγάλη ὅχι μόνον γιὰ τὸν Ἀντριτς, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν πατρίδα του, ὅταν μάλιστα ὑποψήφιοι γιὰ τὸ Νόμπελ ἦσαν φέτος συγγραφεῖς πολὺ πιὸ γνωστοὶ καὶ διάσημοι. Στὴν Ἑλλάδα τὸ ἔργο τοῦ Ἀντριτς εἶναι ἄγνωστο. Εἶναι, λοιπόν, χρήσιμη καὶ ἐπὶκαιρὴ μιὰ σύντομη σκιαγραφία τοῦ Ἀντριτς.

σει τὴν τελικὴν τοῦ μορφῆ.

Ὁ βαθεῖα μορφωμένος αὐτὸς λόγιος καὶ ἱστορικός, ἔχει γράψει ἕνα ἔργο σύμφωνα μὲ τὸ γούστο του, πρὸ ἀκολουθεῖ τὴν παράδοση τοῦ κλασικοῦ μυθιστορήματος, ἀπὸ τὸν Σταυτὰλ ὡς τὸν Ροζέ Μαρτέν ντὺ Γκάρ. Φυσικά, τὸ ὄραμα τῆς ἱστορίας, πού εἶναι τόσο ζωντανὸ σὲ ἔργο του, μὲ τὴν ἐθνικὴ συνοδεία του ἀπὸ βιαιότητες καὶ τραγωδίες, θυμίζει περισσότερο τὸν Τολστόη τοῦ «Πόλεμος καὶ Εἰρήνη» ἢ τὸ Ντράϊζερ τῆς «Ἀμερικανικῆς Τραγωδίας». Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν μνημειακὸ χαρακτήρα της, ἡ τέχνη του Ἄντριτς χαρακτηρίζεται ἀπὸ λεπτομερεῖς περιγραφές, ὅπου τὸ αἶσθημα, πού πραγματικῶς καὶ τῆς ἀναλογίας εἶναι πάντοτε ἐπικρατέστερο ἀπὸ τὸ λυρισμό. Ὅπως ὁ Τόμας Μάνν, δίνει στὴν πλοκὴ τῶν μυθιστορημάτων του ὄχι μόνον ἡρεμὴ δύναμη, ἀλλὰ καὶ χάρη. Καὶ ὅπως ὁ Μερσεκόφσκι, ξέρεи, τὴ στιγμὴ πού θέλει, νὰ συνάγει ἀπὸ ἕνα ἱστορικὸ ἐπεισόδιο, ἕνα ἠθικὸ διδάγμα. Καὶ τὰ ἠθικά αὐτὰ διδάγματα ἦσαν ἕνας ἀπὸ τοὺς λόγους πού ἔπεισαν τὴν Ἀκαδημία τῆς Στοκχόλμης ν' ἀπονείμει τὸ βραβεῖο Νόμπελ τῆς Λογοτεχνίας στὸν Ἄντριτς.

Στὸ ἀριστοῦργημά του «Τὸ Γιόφουρι τοῦ Ντρίνα», ὁ Ἄντριτς ἀφηγεῖται τὴν ἱστορίαν — τὴ βιογραφίαν, θὰ μπορούσαμε νὰ πούμε — ἐνὸς θραυτικοῦ γεφυροῦ ποῦ χωρίζει τὴ Σερβίαν ἀπὸ τὴ Βοσνίαν καὶ ποῦ βρίσκεται ἀκριβῶς στὸ χωριὸ ὅπου ὁ Ἄντριτς πέρασε τὰ παιδικὰ του χρόνια.

Πλάι στο άριστούργημα αυτό του "Αντρίπς - ένα από τα ωραιότερα μυθιστορήματα της εποχής μας - πρέπει να τοποθετηθεί και ένα άλλο «χρονικό», το «Χρονικό του Τράβινκ», που άφηγείται τον αντίκτυπο της ναπολεόντειας εποχής σε μία μικρή πόλη της Βοσνίας. Το έργο αυτό είναι ρεαλιστικό, εύχρηστο, σκληρό και κωμικό συνάμα. "Αλλα διδλία του "Αντρίπς είναι «Η Δε-

σποινίδα» («Μίξες») και τα πρώτα πο-
ρικά ποιήματά του, οι συλλογές «Ανη-
συχίες» και «Έξ Πόντο». Τα μυθιστο-
ρήματα «Το Γιοφύρι του Ντρίνα», «Το
Χρονικό του Τράβινκ» και «Η Δεσπο-
νίδα» αποτελούν μία τριλογία αφιερω-
μένη στη Βοσνία.

Η ΖΩΗ ΤΟΥ

ΕΧΟΥΝ γράψει για τὸν "Αντρίπς ὅτι εἶναι ἓνας Γιουγκοσλάβος Μαλρῶ — ὁ ἐπικός Μαλρῶ τῆς «Ἑλπίδας», ὁ Μαλρῶ ποὺ κι' αὐτὸς ἔχει ἀντλήσει τὴν ἐμπνευσή του ἀπὸ τὸν ἐπαναστατικὸ πυρετὸ. Ἡ φτώχεια ποὺ βασάνισε τὴν παιδικὴ του ἡλικία — ὁ πατέρας του τὸν ἄφησε ὄρφανὸ ὅταν ἦταν δυὸ χρόνων κι' ἡ μητέρα του ξενοδοχολεῖ γιὰ νὰ συντηρήσει τὴν οἰκογένεια — ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς παράγοντες ποὺ τὸν ἔκαναν ἐπαναστάτη καὶ τὸν ἐσπρωξάν νὰ γίνεи μέλος τῆς «Ἐθνικιστικῆς Ἐπαναστατικῆς Ὀργάνωσης τῆς Νεολαίας» τῆς Βοσνίας, ποὺ ἔνα ἄλλο μέλος τῆς σκότωσε τὸν διάδοχό της Αὐστρουγγαρίος στὸ Σεράγεβο.

Ὁ Ἰβὼ Ἀντρίτς ἀπαντᾷ στὰ τηλεφωνικὰ συγχαρητήρια θαυμαστῶν
του γιὰ τὴν ἀπονομὴ σ' αὐτὸν τοῦ βραβείου Νάμπελ τῆς Λογοτεχνίας.

κάθε ιδιοκτησία, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ λίγα πράγματα πού μπορούσαν νὰ πάρουν μαζί τους στὸ δισάκκι τους.

Στὸ Βελιγράδι ἀφηγούνται μιὰ ἱστορία ποὺ χαρακτηρίζει τὸν Ἀντριτ. Κατὰ τοὺς ἀεροπορικοὺς βομβαρδισμοὺς τοῦ Βελιγράδου στὸ δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, ὅταν χιλιάδες κάτοικοι κατέφευγαν στὴν ὑπαιθρο γιὰ νὰ σωθοῦν, ὁ Ἀντριτς ἔμενε ἥρεμος κ' ἔξακολουθοῦσε νὰ γράφει τὸν δογματικὰ ὅπου ἔμενε ὁλομόναχος. Ἕνας φίλος του τὸν ρώτησε ἀργότερα γιὰτὶ δὲν ζήτησε κ' αὐτὸς κάποιο καταφύγιο κ' ὁ Ἀντριτς τοῦ ἀπάντησε:

— Κίτταρα από τό παράθυρό μου κι' ἔβλεπα τόν κόσμο νά φεύγει. Ὅλοι προσπαθοῦσαν νά σώσουν κάτι: Τίς γυναικες τους, τὰ παιδιὰ τους, τὰ τιμολῆ τους. Ἐγώ δὲν εἶχα τίποτε νά σώσω ἐκτός ἀπὸ τὴ ζωὴ μου καὶ ἦταν ἀναξιοῖπροπο νά φύγω γιὰ κάτι τέτοιο.

Μιά ἀπὸ τίς προσφιλεῖς ψυχωγυῖες τοῦ Ἄντριπς εἶναι νά παρακολουθεῖ τὰ

παιδιά που παίζουν καλαθοσφαίρα στο Βελιγράδι σε αλλές που βρίσκονται κάτω από τα έρειπώμενα τείχη του «άλαμγκρέντ», του μισογκρεμισμένου μουσικού από ρωμαϊκές, βυζαντινές, σερβικές, τουρκικές κι' αυστριακές οχυρώσεις, που υψώνονται επί αιώνες στη συμβολή του Σάου και του Δούναβη. Ή σκηνη αυτή — ή αντίθεση ανάμεσα στο παρελθόν και στο παρόν — είναι χαρακτηριστική του ανθρώπου και του λογοτεχνικού έργου του: Ο "Άντριτς" ενδιέφερεται επάνω απ' όλα για τη ροή της ιστορίας, για το πώς το σήμερα είναι ένα προϊόν όλων όσα έγιναν πριν. Κι' η ροή αυτή της ιστορίας είναι το αίμα που δίνει ζωή στα έπικά μυθιστο-

ρήματά του, καύχημα της γιουγκοσλαβικής λογοτεχνίας και πεζογραφικά μνημεία της εποχής μας — όπως έχει αναγνωρισθεί πανηγυρικά με την απόνομή του θραβείου Νόμπελ στο συγγραφέα τους.

Πραγματικά η Σουηδική 'Ακαδημία, που απανώνει κάθε χρόνο το βραβείο Νόμπελ της Λογοτεχνίας, εξηγεί ότι η άπονομή του στόν "Ιβο" Αντρίτε έγινε "για την έπικη δύναμη με την οποία έχει περιγράψει θέματα ανθρώπινων πεπρωμένων, που τὰ έχει άντλήσει από την Ιστορία της πατρίδας τους". Ο "Αντρίτε τιμήθηκε για το σύνολο του έργου του, άλλ' η Σουηδική 'Ακαδημία ξεχώρισε μέσα σ' αυτό σαν αξιο γιό "ειδικό έπαινο" το "Γιοφρύ του Ντρίνα", που αναδείχνει το συγγραφέα του "άριστοτέχνη της άφήγησως", ικανό να μάς μιλήσει από τα βάθη της διαστανισμένης νοτιοσλαβικής ψυχής».

ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΣ

τοῦ ΤΟΜΑΣ ΜΠΑΡΚΕ

Τὸν εἶπε πάλιν ἡ συνάγωγα·
 ὅτι οὐκ ἔστιν ὁμοῦ καὶ τοῦτο καὶ τὸ
 ἄλλο, ἀλλὰ ἡ συνάγωγα ἡ ἀποστολή
 ἐστὶν ἡ ἀποστολή.

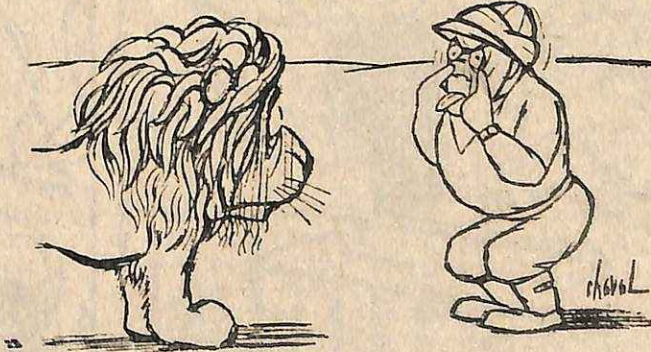
Τη νύχτα αυτή την ἀκολούθησαν πολλές ἄλλες. Αὐτοὺς ἦταν ὅλο περιπολίες, τὴν ἔλεγε Μπαϊνὸς Ντόλ καὶ τῆς ἔφεραν μικρὰ πφθὴν δαρώνια. Ὅταν ξανόρθε στὴν ξηρὰ στὸ ἐπόμενο ταξίδι του, ξανάγχισε νὰ θγαίνει μαζὺ τῆς, ὅλος χαρὰ μὲ τὴ συντροφιά τῆς. Λίγους μῆνες μετὰ τὴν ἀποχωρήσῃ δοσιατικὰ λέγοντις πὺς πὺς θὰ παντρεύοταν καὶ θὰ πήγαινε νὰ κατοικήσῃ σὲ ἄλλη συνοικία τοῦ Λονδίνου. Δέχθηκε τὸν χωρισμὸ καρτερικὰ, χωρὶς νυσταχιακά, ἔτσι ὅπως δεχόταν θ-

Ὁ Νδ—Γιδγκ ἦταν πολὺ σχολαστικὸς
στὰ θέματα τῆς ἡθικῆς κί' ἔκανε ἐνα

Ἐτοί οὖν συναντήσεις της με τὸ γιό της εἶχαν γίνει πολλὲς δυσκόλες. Ἄν πήγαινε κάθε Πέμπτη στὸ σπίτι τοῦ Κάνγκυ Τόουν, ὅπως τὸ ἔκανε ἑξή χρόνια τώρα, ὁ ἄνδρας της δὲ μωρίζεταν κάτι. Θὰ προσεχε τὶς τακτικὲς αὐτὲς ἀπουσίες της. Θὰ τῆς ἔκαινε ἐρωτήσεις καὶ ὥς καὶ μὴ ἔμενε εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴς ἀπαντήσεώς της. Θὰ τὴν παρακολοῦθετε ἢ θὰ ἔβαλε ἄλλον ἀπὸ τὴν παρακολοῦθεϊ κ' ἔτσι θὰ

Μετά από πολλές σκέψεις το τρίτο
σαντευθού τους το έρωσε σ' ένα υπόγειο
του ντόκ των 'Αντιλλών. Είχε άνακα-
λυψει αυτό το υπόγειο λίγα χρόνια πριν
και το εβρισκε πολύ κατάλληλο γιατί
δέν είχε καμμία επιδίεση. Ήταν ελ-
καταλελειμμένο από την έποχή που είχε
πλημμυρίσει ο ποταμός και κανείς δέν ε-

Τὸ παιδί κατάλαβε καὶ χώθηκε στὸ
βαθούλωμα. Ἐκλεισε γογγίζοντα τὴν πόρ-

ΧΩΡΙΣ ΛΟΓΙΑ

τα και σφάλισε το λουκέτο. Μετά στράφηκε ν' ἀρπάξει το ηλεκτρικό φανάρι και να το σβήσει, μα είδε το Νό-Γιόγκ που κατέβαινε το τελευταίο σκαλοπάτι με το χέρι σηκωμένο σε προστακτική κίνηση, στην οποία υπάκουσε ένστικτωδώς. "Εφθασε στο υπόγειο κι' έμεινε ακίνητος κυττάζοντας δεξιά κι' αριστερά. "Ο κλονισμός της με την εμφάνιση του άνδρα της και το κλείσιμο της πόρτας την είχε αφήσει χωρίς ανάσα σχεδόν, ακίνητη να μιλήσει ή να κουνήσει. "Ακούμπησε στον τοίχο ενώ στο άργό μυαλό της μια σκέψη μόνο στριφογύρισε: «Τι είδε; Τι πρόλαβε να δει;» "Επιτέλους αυτός μίλησε αργά:

— "Εδώ λοιπόν συναντιέσαι με τον έραστή σου; Πού είναι;
— "Εραστή; "Εγώ... "Οχι! Δεν έχω.
— Τότε τι ζητάς εδώ;

— Μα... μην είσαι ανόητος τώρα.. "Εραστή! "Ηρθα γιά..

— "Α! ώστε ξεχασαί εδώ, σ' αυτό το δωμερό υπόγειο γιά να κουνιτιάσεις με μια παλιόγρια, έ; Πές του έραστή σου να βγει από την κρυψώνα του.

— Μα... δεν έχω.
Ξαφνικά σκέφτηκε ότι γιά να σώσει το γιό της ο καλύτερος τρόπος ήταν ν' αφήνει τον άνδρα της να πιστεύει ότι έχει έραστή.

— "Ε! νά.. θέλω να πώ.. ότι...
Αυτός σήκωσε το χέρι του.
— Κύνταξέ με.

Το ένστικτο της υπακοής την έκανε να σηκώσει το κεφάλι, να τον κυττάξει κι' αυτό που είδε στά μάτια του την πάγωσε. "Αρχισε να τρανιάζει:

— Μα δεν έχω έραστή.. δεν έχω...
— "Εσύ.. εσύ που σού είχα τόση εμπιστοσύνη.. βρομοθήλυκο...

— Μα.. θέλω να πώ.. μά..

Μια βραχινή κραυγή λύσσας ξέφυγε από το στόμα του Νό-Γιόγκ. Το χέρι του θυβίστηκε στην τσέπη του. Τόν κυττάζε με μάτια πεταγμένα έξω από τις κόγχες τους. "Εφαινε στην τσέπη του σακκακιού του και τόν είδε να τραβάει από μέσα ένα μακρό μαχαίρι. Το κρατούσε από τη λαβή του που ήταν από έλεφαντόδοντο και πλησίαζε προς αυτήν την αίχμηρή του άκρη.

— Καλά το διάλεξες το μέρος. "Εδώ είμαστε ασφαλισμένοι. Σε είχα προειδοποιήσει πως τιμωρείται ή άπιστία.

Κάθε φορά που έκαμε ένα βήμα προςτά, αυτή έκαμε ένα πίσω. Την παρακολουθούσε. Αυτή πισωδρομούσε τρέμοντας, τα χέρια τεντωμένα. "Ακουμπούσε ύλο και πιδ πολύ πάνω στον τοίχο, σαν να ήθελε να άνοιγε ξαφνικά και να την ρουφούσε. "Εξακολουθούσε να την ακολουθεί βήμα — βήμα ώσπου ή γυναίκα έφθασε στο σημείο όπου ένα σιδερένιο κάγκελλο έδινε πάνω στο ποτάμι. "Εκει έμεινε ακίνητη, το στόμα άνοιχτό, πετρωμένη. Είχε μαγνητιστεί σαν το κουνέλι από την αίχμηρή άκρη του μαχαίριού που σάλευε μπροστά στο λαιμό της και πλησίαζε ύλο και περισσότερο. Γιά μια στιγμή ένοιωσε την επαφή του πάνω στο πρόσωπό της και μετά τη μύτη του πάνω στο δέρμα της. Τότε άνοιξε το στόμα διάπλατο γιά να φωνάξει «"Ελεος! "Ελεος! Δεν έχω έραστή». Μα παρ' ύλο που είχε άνοιξει διάπλατο το στόμα της, κανένας φθόγγος δεν έβγαине. Τα χείλη της άνοιγαν κι' έκλειναν, τὰ δόντια της έσμιγαν και χώριζαν, μα δεν μπορούσε να προφέρει κανένα φθόγγο. Το μαχαίρι άνασηκώθηκε κι' άπομακρύνθηκε μερικώς πόντους από το λαιμό της. "Τότερα ο

Νό-Γιόγκ το κατέβασε έντελώς κι' έκανε ένα βήμα πίσω. Την κυττάζε πολλή ώρα πριν της ξαναμιλήσει.

— Πού είναι ο έραστής σου;

Τα χείλη της σάλεψαν κι' άναρθροι ήχοι βγήκαν από το στόμα της. Κούνησε το κεφάλι της, ένωσε τα χέρια της γιά να προσευχηθεί. "Ο Νό — Γιόγκ ξανάβαλε το μαχαίρι στη τσέπη του και κούνησε άργά το κεφάλι του. "Ο τρόμος που είχε νοιώσει ή Μόυ Τούν, είχε άπαλλάξει τόν άνδρα της από την έπιβολή της τιμωρίας. Είχε τιμωρηθεί από ένα όργανο πολύ πιδ άκονισμένο και τρομερό από μια άστολήν λεπίδα: είχε γίνει μουγγή.

Την πήρε από το χέρι. Αυτή άνατριχίασε στο άγγιγμά του κι' αυτός της χαμογέλασε. Την ώδήγησε ως τη σκάλα που έβγαζε στο διάδρομο. "Ενώ την παράσερνε, έκείνη άντιστεκόταν κι' έδειχνε την πόρτα του θαυουλόματος βγάζοντας μικρές άναρθρες κραυγές.

"Ο Νό Γιόγκ κυττάζε κι' αυτός την πόρτα με το λουκέτο, χαμογέλασε με κατανόηση, και την ύποχρέωσε άπαλά ν' άνεβεί τις σκάλες. Πάλαψε γιά ν' άπαιλαγεί κι' έκανε κινήσεις με τα χέρια της και τα χείλη της σαν γιά να εξηγήσει κάτι. Μα την τράβηξε έξω, στο στενό διάδρομο και μετά μακρότερα, έξω στο δρόμο. Κανείς δεν τούς άντιλήφθηκε ώσπου να φθάσουν στην κεντρική άρτηρία. Την ώδήγησε ως το σπίτι τους και είπε σ' ύσους του έκαναν έρωτήσεις ότι ή γυναίκα του είχε πάθει ένα νευρικό κλονισμό βλέποντας ένα δυστύχημα στο δρόμο. Είχε χάσει το λογικό της και τη μιλία της.

THOMAS BURKE

Οι κατακτήσεις της επιστήμης

ΣΤΜΦΩΝΑ με μια μελέτη του άμερικανικού "Ινστιτούτου Ροκφέλλερ που δημοσιεύθηκε πρόσφατα στη Νέα "Τόρη, τὰ άντιατομικά καταφύγια προστασίας τούς πληθυσμού δεν πρόκειται να ώφελήσουν σημαντικά σε περίπτωση επιθέσεως με θερμοπυρηνικές βόμβες μεγάλης ισχύος.

Γιατί όπως αναφέρεται στη μελέτη, εκτός από τὰ ραδιενεργά κατάλοιπα, οι βόμβες ύδρογόνου μεγάλης ισχύος εκλύουν και θανατηφόρες ποσότητες άνθρακικού μονοξειδίου.

Στη σελ. 22 αυτού του τεύχους οι άναγνώστες μας θα βρουν μια συνταρακτική μελέτη του Γάλλου επιστήμονος Σαρλ Νοέλ Μαρτέν γιά την εξέλιξη και τ' άποτελέσματα των θερμοπυρηνικών όπλων.

Η ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ των "Ηνωμένων Πολιτειών εξακολουθεί να ψάχνει με τὰ ραντά γιά τήν άνακάλυψη των 350 εκατομμυρίων χαλκινων βελονών που διασκορπίστηκαν σ' όλο το πλανήτη στην 21η "Οκτωβρίου. "Η αεροπορία άνεκοίνωσε ότι σύμφωνα με τὰ στοιχεία που συγκεντρώθηκαν, ή δέσμη των βελονών κερφενδονίστηκε από τόν δορυφόρο "Μίδα σύμφωνα με τὰ σχέδια, άλλ' οι βελόνες δε διασκορπίστηκαν και δεν ύπάρχουν σαφείς ένδείξεις γιά τὸ τί ακριβώς συνέβη.

Στο μεταξύ, οι Ρώσοι εξακολουθούν να διαμαρτύρονται γιά τή διασπορά των 350 εκατομμυρίων βελονών, που χαρακτηρίζεται ως «έπικίνδυνο πείραμα». "Ο άκαδημαϊκός Βλαντιμίρ Σιφόρφ γράφει σ' ένα πρόσφατο άρθρο του ότι μια τέτοια μεταλλική ζώνη ιτό διάστημα παρουσιάζει θανάσιμο κίνδυνο γιά τή νεαρή επιστήμη, τή ραδιοαστρονομία. Τὰ ηλεκτρομαγνητικά κύματα που έρχονται από τὸ διάστημα διασχίζουν τεράστιες άποστάσεις που φτάνουν κάποτε ως τὰ έξη δισεκατομμύρια έτη φωτός. Τὰ κύματα αυτά είναι φυσικό να φτάνουν ως έμιας πολὺ έξασθενημένα και είναι άμφίβολο άν θα μπορούν να διαπεράσουν τή μεταλλική αυτή ζώνη. Τὰ «παράθυρα του Λιαστήματος» κλείνονται και ο άνθρωπος είναι έκείνος που τὰ κλείνει. Πρόκειται περί τραγικού παραδόξου, που θα ήταν καλύτερα να μην έχει συνέχεια.. "Η

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΕΣ

μεταλλική ζώνη, τονίζει ο Σιφόρφ, θα παρεμποδίσει τήν εξαπόλυση τεχνητών δορυφόρων και διαστημολόγων. Ειδικότερα, θα παρεμποδίσει τή ραδιοεπικοινωνία του κοσμονάυτη με τή Γη. "Ο κοσμονάυτης δε θα μπορεί να μεταδώσει τις πολύτιμες παρατηρήσεις του απ' εθείας από τὸ Λιάστημα. Οι "Αμερικανοί επιστήμονες δικαιολογούσαν τή δημιουργία της μεταλλικής ζώνης με τήν άνάγκη βελτιώσεως των τηλεπικοινωνιών της Γης. "Αλλά, κατά τή γνώμη του Σιφόρφ, ύπάρχουν πολλά μέσα βελτιώσεως χωρίς να καταφύγουμε στη δημιουργία μιας μεταλλικής ζώνης. Μπορούμε π. χ. να λύσουμε τὰ τηλεπικοινωνιακά μας προβλήματα με τήν όργάνωση πολλών σταθμών άναμετάδοσης και τήν έξαπόλυση δλόκληρου δικτύου τηλεπικοινωνιακών δορυφόρων. "Οφείλω να υπενθυμίσω άκόμα μια φορά στους πέρα του "Ατλαντικού συναδέλφους μου, καταλήγει ο Σιφόρφ, ότι στις ημέρες μας δεν είναι δυνατόν να ρυθμίζονται μεμονωμένα τὰ μεγάλα επιστημονικά προβλήματα που έχουν διεθνή σημασία.

ΚΑΤΑ τις τελευταίες δεκαετίες σημειώθηκε στην Ιατρική σημαντική πρόοδος σ' όλην άγώνα κατά τού καρκίνου του λάρυγγος. Σε μια κλινική του Μάιντε της Δυτικής Γερμανίας εφαρμόθηκε πρόσφατα μια νέα μέθοδος με ποσοστό έπιτυχίας 65%.

"Η ζωή των άσθενών παρατείνεται τουλάχιστον επί μια πενταετία μετά τή θεραπεία, που γίνεται με άκτίνες Ραίντγκεν και ραδιοακτινοβολίες, ή με χειρουργική επέμβαση κατά τήν οποία αφαιρούνται οι φωνητικές χορδές και άν παραστεί άνάγκη αφαιρείται τελείως ο λάρυγγας. "Η έπιτυχία της θεραπείας θεωρείται άναμφισβήτητη, άλλ' ύπάρχουν και περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν άναμένεται βελτίωση της καταστάσεως με Ιατρικά μέσα.

"Η έγκαιρη διαπίστωση της άρρώστειας άποτελεί σημαντικό παράγοντα γιά τή θεραπεία τού καρκίνου τού λάρυγγος, που προσβάλλει συνήθως άτομα προχωρημένης ηλικίας.

"Ο καθηγητής Λέιχερ, ει-

δικός λαρυγγολόγος τού πανεπιστημίου τού Μάιντε, τονίζει ότι άν τὰ συμπτώματα — βραχνάδα και δυσκολία στην κατάποση — συνεχισθούν περισσότερο από τρεις έβδομάδες, πρέπει να επακολουθήσει μια γενική εξέταση τού άσθενούς. "Ο καθηγητής Λέιχερ άνέπτυξε, γιά διευκόλυνση των γιατρών, μια νέα μέθοδο λαρυγγοσκοπήσεως τήν οποία μπορεί να εφαρμόσει ο θεράπων παθολόγος χωρίς να κληθεί ειδικός λαρυγγολόγος, γιά να διαπιστωθεί ό σχηματισμός οίδηματος. Με τήν έγκαιρη διάγνωση τού καρκίνου τού λάρυγγος, όταν βρίσκεται άκόμα στο πρώτο στάδιο, μπορεί να κερδηθεί πολύτιμος χρόνος γιά τή θεραπεία και τήν καταπολέμηση της άρρώστειας. "Ενώ αντίθετα, με τήν παραέλευση έστω και έλάχιστου χρόνου, ο καρκίνος αύξάνεται άλματωδώς χωρίς έλπίδες διασώσεως τού άσθενούς.

"Αν και στις χειρουργικές επέμβσεις δεν άφαιρείται πάντα τελείως ο λάρυγγας πολλοί ηλικιωμένοι άσθενείς φοβούνται δικαιολογημένα πως ή έγγείσηση θα τούς στερήσει τήν όμιλία. "Ο καθηγητής Λέιχερ πέτυχε να εφαρμόσει έναν «ηλεκτρικό λάρυγγα» σε άσθενείς που είχαν ύποστεί έγχείρηση και είχαν χάσει τήν όμιλία. Με τή συσκευή αυτή, έπειτα από σύντομο διάστημα άσκήσεως, ή όμιλία άποκαθίσταται άπρόσκοπτα. Σύμφωνα με τις δηλώσεις τού Γερμανού επιστήμονος, ο ηλεκτρικός λάρυγγας θα είναι στη διάθεση των άσθενών από τήν άνοίξη τού 1962.

ΟΙ Σοβιετικοί επιστήμονες κατασκεύασαν τεμάχια μετάλλου αντίστασεως 1.400 περίπου κιλών κατά τετραγωνικό χιλόμετρο, ενώ ή αντίσταση τού συνηθισμένου σιδήρου φτάνει μόλις στα 30 κιλά. Μέχρι σήμερα δέν είχε παρασκευασθεί τὸ μέταλλο αυτό παρὰ όπό μορφή μικρών τεμαχίων μήκους 10 χιλ.οστομέτρων και άπειροελάχιστης διαμέτρου. "Αν παρασκευασθεί σύμα μήκους έστω και 100 χιλιοστομέτρων θα είναι δυνατόν να παραχθεί μεταλλικό ύφασμα που θα χρησιμεύσει ως ύλικο συσκευασίας μεγάλης άντιστάσεως γιά κάθε λογής μεταλλικά είδη. Οι ειδικοί άναζητούν μέταλλα μηχανής άντιστάσεως όπό μορ-

Επιτεύγματα της τεχνικής

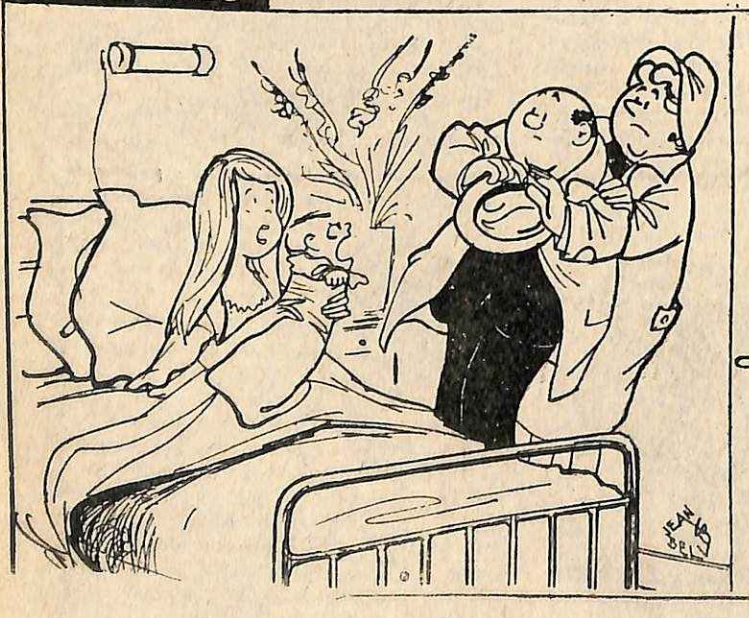
φή φύλλων. Τὰ φύλλα αυτά θα μπορούν να τειθούν τὸ ξανά πάνω στο άλλο σε στήλη γιά τήν κατασκευή άπαραίτητων μηχανικών έξαρημάτων.

ΟΙ επιστήμονες άνεκάλυψαν μια μικροσκοπική νεοκρά θάλασσα στην "Ανταρκτική, ή οποία είναι τόσο άλυση ώστε ποτέ δεν παγώνει. άν και οι χειμερινές θερμοκρασίες στις γύρω περιοχές κατεβαίνουν στους 60 βαθμούς κάτω από τὸ μηδέν. "Η άνακάλυψη της παράδοξης αυτής θάλασσας, που είναι στην πραγματικότητα μια λίμνη, άναγγέλθηκε σ' ένα τηλεγράφημα από τήν άμερικανική βάση Μάκ Μόρτον της "Ανταρκτικής. "Η λίμνη απέχει περίπου 80 μίλια από τή βάση και 40 μίλια από τις άκτές της θάλασσας και είναι περίπου ένδεκα φορές άλμυρότερη από τὰ νερά τού ύκεανού. "Εχει μήκος 700 μέτρων και πλάτος 200. Τὸ μέσο βάθος της είναι μόνο δέκα εκατοστά, άν και παρουσιάζει κυλώματα βάθους τριάντα εκατοστών. Παλαιά ίχνη της ύχθης δείχνουν ότι άλλοτε ο βάθος της θα ήταν πολύ μεγαλύτερο.

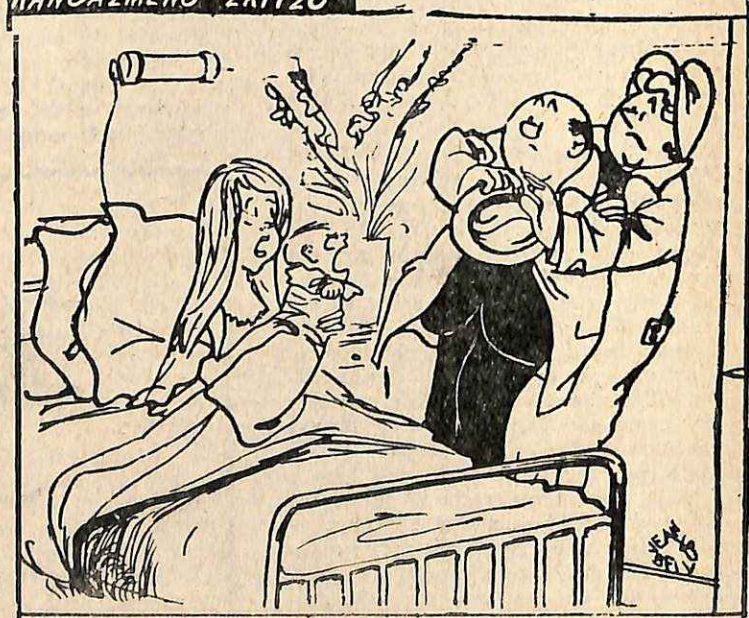
ΝΕΟΣ τύπος αυτόματου τρακτέρ έφευδισμένου με ειδικό μηχανικό βραχίονα έπεδείχθη πρόσφατα σε μια έκθεση γεωργικών μηχανημάτων της Νότιας Ντακότα (ΗΠΑ). "Η κίνηση και ή λειτουργία τού νέου αυτού τρακτέρ ρυθμίζεται από ένα μηχανικό βραχίονα ο οποίος άφού φντεύσει τὸ φυτό στη γη μεταβάλλει ανάλογο σήμα στον ένισχυτή που βρίσκεται στο τρακτέρ. "Ο ένισχυτής κατόπιν θέτει αυτόματος σε λειτουργία μια βαλβίδα, ή οποία ρυθμίζει τή ροή καυσίμου προς τή μηχανή. Με τήν άνάλογη τροφοδοσία ή μηχανή λειτουργεί τόσο, όσο θα χρειασθεί να κινηθεί τὸ τρακτέρ προς τὸ έμπρός ως ένα προκαθορισμένο σημείο. Οι δοκιμές τού νέου μηχανήματος άπέδωσαν ικανοποιητικά άποτελέσματα.

ΔΟΚΙΜΑΖΕΤΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΑΣ...

ΣΩΣΤΟ ΣΚΙΤΣΟ

ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΟ ΣΚΙΤΣΟ

"Η δεύτερη εικόνα διαφέρει από την πρώτη σ' έπτὰ σημεία Μπορείτε να τὰ βρείτε σε δυό λεπτά; ("Η λύση στη σελίδα 42)

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΛΑΧΕΙΟΝ

ΕΙΣΗΛΘΕΝ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗΝ ΤΟΥ ΚΛΗΡΩΣΙΝ

ήτις ήρχισε τήν 9ην Νοεμβρίου και θα
διαρκέση μέχρι 16 Δεκεμβρίου 1961

ΠΡΟΣΕΞΑΤΕ
Κατ' αὐτήν **342.380** τυχεροί κατὰ δέκατα
γραμματίων

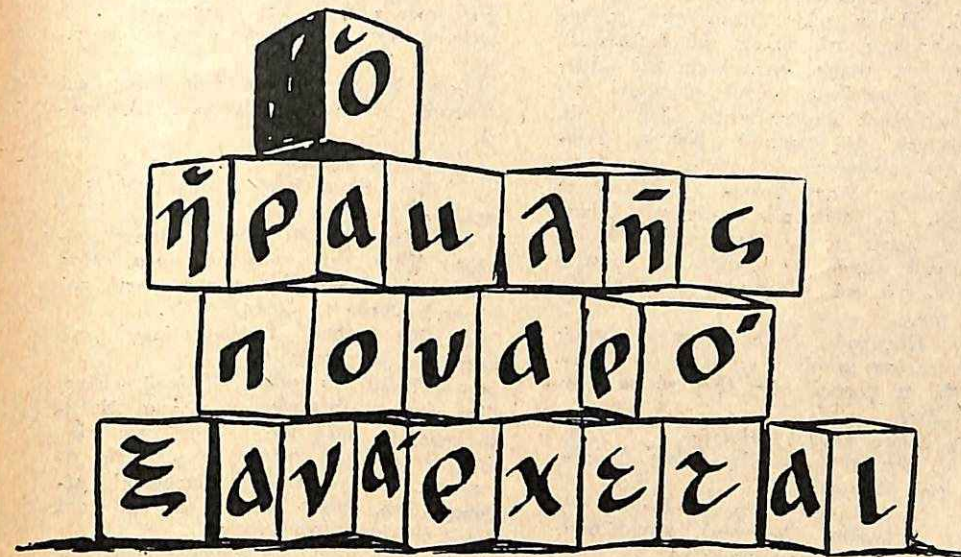
ΘΑ ΚΕΡΔΙΣΟΥΝ ΕΝ ΣΥΝΟΛΩ ΔΡΧ. **73.006.000**

Και οι μη έχοντες ἄς αγοράσουν και τώρα
ένα ἀριθμὸν διὰ τὴν συμμετοχὴν των εἰς τὰ
πλούσια κέρδη και τὸ

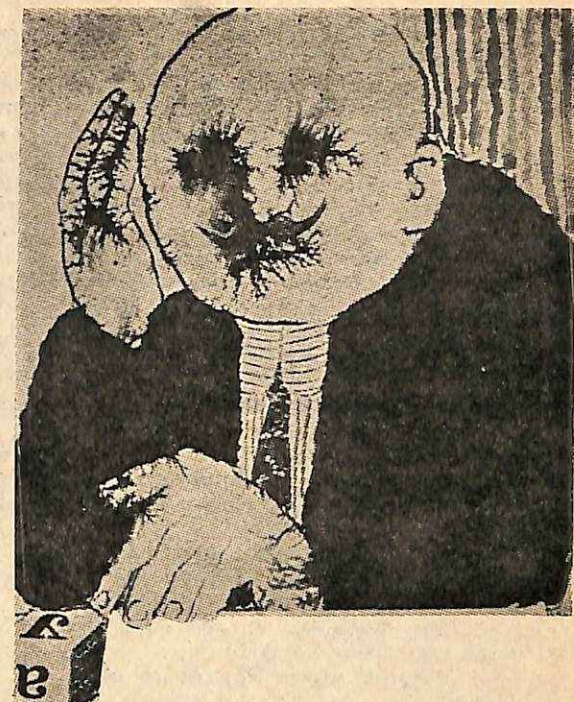
ΔΩΡΟΝ ΤΩΝ **5.000.000** ΔΡΧ.

Ταυτοχρόνως πρὸς τὰς κληρώσεις ταύτας
κυκλοφοροῦν και τὰ γραμμάρια τῆς
55ης νέας Ἐκδόσεως.

Διήγημα τῆς ΑΓΚΑΘΑ ΚΡΙΣΤΙ

Μετ. Ε. ΓΟΝΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

60

ΠΙΣΤΕΨΑΤΕ ὅτι ἦταν ὁ Τρεφοῦζις
γιατὶ κρατοῦσε ἔτσι περὶ ἔργα τὸ
χαρτοκοπτήρα πρωτότερα;

— Ναί.

— Μὰ εἶχα τὴν ἐντύπωση πὼς ὁ κ.
Τρεφοῦζις εἶχε πᾶν νὰ πᾶν.

— Ναί, ναι, ἀλήθεια εἶναι. Εἶχε πᾶν
εἰς τὴν κάμαρά του.

— Εἶχε καληνυχίσει τὸν ἄνδρα σας
πρὶν ἀπ' αὐτό, ἔτσι δὲν εἶναι;

— Ναί.

— Καὶ δὲν τὸν ξανάδατε;

— Ὁχι.

— Ἀρχισε νὰ κουνιέται και νὰ βογγεῖ.

— Ξυπνᾷ, ἔκανε ὁ καθηγητής. Δὲν
νομίζω νὰ βγάλουμε τίποτ' ἄλλο.

— Ὁ Πουαρό κούνησε τὸ κεφάλι του κα-
ταφατικά. Ὁ καθηγητής ἔσκυψε πάνω
εἰς τὴν λαίδη "Αστυνελ".

— Ξυπνᾷτε, τῆς εἶπε πολὺ σιγὰ. Τώ-
ρα ξυπνᾷτε. Σὲ ἕνα λεπτό θ' ἀνοίξετε
τὰ μάτια.

Οἱ δύο ἄνδρες περιμέναν μὴ σιγῇ.
Ἡ λαίδη "Αστυνελ" ἀνακάθισε και τοῖς
ζήτησε

— Κοιμήθηκα; ρώτησε.

— Μὰ βέβαια, λαίδη "Αστυνελ. Πῆ-
γατε ἕναν ὄντα, εἶπε ὁ Κάζαλετ.

Τὸν ζήτησε.

— Εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ κόλπα σας, εἰ;

— Δὲν αἰσθάνεστε ὅμως πὺδ ἄσχημα
ἀπὸ πρὶν, ἐλπίζω.

— Αἰσθάνομαι, κουρασμένη.. χαλῖα.

— Ὁ καθηγητής σκηώθηκε.

— Θὰ παραγγεῖλω νὰ σᾶς φέρουν ἕναν
καφέ και γιὰ τὴν ὥρα θὰ σᾶς ἀφήσουμε
μόνη.

— Μι... ἡσυχία; φώναξε καθὼς ἀνοίγαν
τὴν πόρτα.

— Ὁ Πουαρό τῆς χαμογέλασε.

— Δὲν εἶπατε και τίποτε πολὺ σπου-
δαῖα πράγματα, κυρία μου. Νομίζετε ὅτι
πρέπει νὰ πλυνθοῦν τὰ καλύμματα τῶν
ἐπιπέλων τοῦ σαλονιοῦ σας.

— Καὶ εἶναι ἀλήθεια. Δὲν ἦταν ἀ-

νάγκη νὰ μὲ ὑπνωτίσετε γιὰ νὰ σᾶς τὸ
πῶ αὐτό, ἔκανε γελώντας.

— Θυμᾶστε ἂν ὁ κ. Τρεφοῦζις ἔπαιξε
μ' ἕνα χαρτοκοπτήρα στὸ σαλόνι τὴν ὥ-
ρα τοῦ καφέ;

— Δὲν ἔχω ἰδέα. Ἴσως νὰ τὸ ἔκανε.

— Μιὰ κουρτίνα ποὺ κάμνει καμπούρα
σ' ἕνα σημείον, σᾶς λέει τίποτε;

— Ἡ λαίδη "Αστυνελ" ἔαυσε τὰ φρύδια
τῆς.

— Μοῦ φαίνεται... θυμῶμαι ἀδριστα..
ἔκανε διστακτικά. "Ὁχι... δὲν ξέρω πᾶν...
κ' ὅμως..

— Μὴν ἀνησυχεῖτε, λαίδη "Αστυνελ, ἔ-
κανε ζωηρὰ ὁ Πουαρό. Δὲν ἔχει σημα-
σία, ἀπολύτως καμμιὰ.

— Ὁ καθηγητής Κάζαλετ συνώδεψε τὸν
Πουαρό εἰς τὴν κάμαρά του.

— Νομίζω ὅτι ἔχουμε τώρα τὴν ἐξη-
γήση γιὰ ἀρκετὰ πράγματα, εἶπε στὸν
νιέκετιβ. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι

τὴν ὥρα ποὺ ὁ σέρ Ρόιμπεν περιέλουε
μὲ θρυσιὲς τὸν γραμματεῖά του, ὁ τελει-
ταὶος αὐτὸς ἐκδιώχθη πάνω στὸν χαρ-
τοκοπτήρα κ' ἔβγαλε κατὰ τὰ φαινόμενα

ὑπεράνθρωπη δύναμη γιὰ νὰ μὴν ἀπαν-
τήσῃ. "Ὅσο γιὰ τὴν λαίδη "Αστυνελ" τὸ
συνειδητὸ μέρος τοῦ ἑαυτοῦ τῆς ἦταν ὁλό-
τελα ἀποροφημένο μὲ τὸ πρόβλημα τῆς

μὴς Ἀλν Μάργκεϊν, ἐνῶ τὸ ὑποσυνειδητό
τῆς κατέγραφε μὴ πρόβλημα γιὰ νὰ τὴν ἐρ-
μηνεύσει σιγά. Ἀπὸ κεῖ πηγαίνει ἡ ἀ-
κλόνητη πεποίθησή της ὅτι ὁ γραμματεὺς

σκότωσε τὸν ἄνδρα τῆς. Τώρα ἐρχόμαστε
εἰς τὴν κουρτίνα ποὺ ἔκανε μιὰ καμπούρα.

Εἶναι ἀρκετὰ ἐνδιαφέρον αὐτό. Ἀπ' ὅ-
σα μοῦ εἶπατε τὸ τραπέζι εἶναι ἀκριβῶς
μπροστὰ στὸ παράθυρο. Μπροστὰ σ' αὐτὸ

τὸ παράθυρο ὑπάρχει κουρτίνα;

— Ναί, μακρὲς μαύρες βελούδινες
κουρτίνες.

— Καὶ τὸ θαυμάσιον τοῦ παραθύρου
εἶναι ἀρκετὸ γιὰ νὰ κρυφτεῖ ἕνας ἄν-
θρωπος ἀρκετὴ ὥρα;

— Νομίζω ὅτι χωρεῖ ἴσια — ἴσια.

— Δὲν ἀποκλείεται λοιπὸν νὰ ἦταν κά-
ποιος κρυμμένος ἀπὸ πᾶν. Μὰ τότε δὲν

μπορεῖ νὰ εἶναι ὁ γραμματεὺς ἀπὸ τὸν
εἶδαν και οἱ δύο νὰ πηγαίνει εἰς τὴν κάμα-
ρά του νὰ κοιμηθεῖ. Δὲν μπορεῖ νὰ εἶ-
ναι ὁ Βίκτωρ "Αστυνελ", ἀπὸ ὁ Τρεφοῦζις

τὸν εἶδε νὰ βγαίνει ἀπὸ τὸ δωμάτιο
τοῦ πύργου και δὲν μπορεῖ νὰ εἶ-
ναι ἡ Ἀλν Μάργκεϊν. Ὅποιοδήποτε κ' ἂν

εἶναι τὸ κρυμμένο πρόσωπο, ἔπρεπε νὰ
κρυφτεῖ πρὶν μπεῖ ὁ σέρ Ρόιμπεν εἰς τὸ
δωμάτιο και ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἦσαν ἀκόμη

στὸ σαλόνι. Ἐχουμε ὅμως και τὸν ταγμα-
τάρχη Νέιλορ. Ἀποκλείεται νὰ κρυφτεῖται
αὐτός;

— "Ὁχι, δὲν ἀποκλείεται, εἶπε ὁ Πουα-
ρό. Ἐφαγε τὸ βράδυ στὸ ξενοδοχεῖο του,
μὰ εἶναι δύσκολο νὰ δοῦνται ἡ ἀκριβὴς ὥρα
ποὺ βγήκε. Ἐπέστρεψε κατὰ τὴς δω-
δεκάμιου.

— Λοιπόν; Μπορεῖ νὰ εἶναι αὐτὸς ὁ
δολοφόνος, ἔκανε ὁ Κάζαλετ. Τῆς ἔρχε-
ται νὰ σκοτώσῃ και ὑπῆρχε και ὁ ἄλ-
λο πρόχειρο. Μὰ ἡ σκέψη μου δὲν φαί-
νεται νὰ σᾶς ἐνθουσιάζει και πολὺ.

Δὲν ἀποκλείεται βέβαια. Ἀν και δὲν μοῦ
εἶτε ἄλλο, ἀμολόγησε ὁ Πουαρό. Δὲν μοῦ
λέτε γιὰτὸ, ἂν ὑποθέσουμε ὅτι ἡ λαίδη

"Αστυνελ" σκότωσε τὸν ἄνδρα τῆς, ὑπάρ-
χει πιθανότητα νὰ προδοθεῖ ὑπνωτισμένη;

— Ἡ λαίδη "Αστυνελ" νὰ σκότωσε;
Δὲν ἀποκλείεται βέβαια. Ἀν και δὲν μοῦ

λέγατε καθόλου αὐτὴ ἡ ἰδέα ἀπὸ τὸ μυαλό.
Ἐμμεῖς αὐτὴ τελευταία μὲ τὸν σέρ Ρόιμ-
πεν και μετὰ ἀπ' αὐτὴν κανεὶς δὲν τὸν

εἶδε ζωντανό. "Ὅσο γιὰ τὴν ἐρώτησή
ποὺ μοῦ κάνατε, ἡ ἀπάντησή εἶναι μᾶλλον
ἔχι. Νομίζω ὅτι δὲν θὰ προδιδόταν στὸν

ἑαυτὸν. Δὲν θὰ παραδιδόταν στὸν
ὀφθαλμὸν παρὰ μόνο μὲ τὴν βοήθειά ἀπὸ

φασὴ νὰ μὴν πεῖ τίποτε σχετικὰ μὲ τὸν
ἑαυτὸ τῆς. Θὰ ἀπαντοῦσε εἰλικρινῶς σὲς

ἐρωτήσεις μου, μὰ θὰ κρατοῦσε ἀπόλυτη
σιωπὴ πάνω σ' αὐτὸ τὸ σημείον. Δὲν νομί-
ζω ὥστόσο πὼς θὰ ἦταν τόσο κατηγο-
ρηματικὴ γιὰ τὴν ἐνοχλή τοῦ Τρεφοῦζις.

— Καταλαβαίνω, εἶπε ὁ Πουαρό. Δὲν
δέλω νὰ πῶ φυσικὰ πὼς πιστεύω τὴν λαί-
δη "Αστυνελ" ἐνοχή. Εἶναι μιὰ ἀπλή ὁ-
πότεση, τίποτ' ἄλλο.

— Το πράγμα παρουσιάζει ενδιαφέρον, είπε ο γιατρός μετά από μικρή σκέψη. "Αν παραδεχθούμε ότι ο Τσάφης Λέβερσον είναι άδωτος, υπάρχουν τόσοι έμποροι μέσα στο σπίτι. Ο Χόμφρεϊ Νέβλορ, ή λαϊκή "Αστριονελ, ακόμη και η Άλιν Μάργκρεϊβ.

— Είναι κι' ένας άλλος που τον ξεχάσατε: ο Βίκτωρ "Αστριονελ. Σύμφωνα με τη δική του έκδοξη έμεινε στην κάμαρά του με ανοιχτή την πόρτα για να περιμένει την επιστροφή του Τσάφης Λέβερσον. Δεν έχουμε όμως παρά μόνο τη δική του μαρτυρία πάνω σ' αυτό.

— Είναι ο φωνακλάς για τον όποιο μου μιλήσατε; ρώτησε ο Κάζαλετ.

— Ναι.

Ο γιατρός σηκώθηκε.

— Είναι καιρός να επιστρέψω στο Λονδίνο. Θα μου πείτε τι τροπή θα πάρουν τα πράγματα.

Μετά την αναχώρηση του φίλου του, ο Πουαρό χτύπησε το κουδούνι για να έρθει ο Τζώρτζ.

— Ένα χαμομήλι, σε παρακαλώ. Τα νεύρα μου είναι κουδάρη.

— Μάλιστα, κύριε. Θα σάς το φέρω άμέσως.

Ξαναγύρισε μετά από δέκα λεπτά φέροντας πάνω σ' ένα δίσκο ένα άχνιστό φλυτζάνι. Ο Πουαρό άναπνευσε το άρωμα του με άπλωση.

— Σ' αυτήν την περίπτωση, καλέ μου Τζώρτζ, πρέπει στη μέθοδο που θ' ακολουθήσουμε να έμμενουμε από τη γάτα. Πεονάει διόλκρης κουραστικές ώρες μπροστά στην τράπα του ποντικού. Δεν κινείται, δεν δείχνει κανένα ένθεοισμό, μα περιμένει, και δεν απομακρύνεται.

Ο Πουαρό άναστέναξε κι' άκοιμηπρε το άδριο φλυτζάνι του στο πιατάκι.

— Όταν φύγαμε σου είχα πει να μου έτοιμάσεις τη θάλτσα μου για δυό — τρεις μέρες μόνο. Άδριο, καλέ μου Τζώρτζ, θα πιάς στο Λονδίνο να μου φέρεις και πρόσθετα ρούχα... ύ,τι χρειάζεται για δυό βδομάδες.

— Πολύ καλά, κύριε, είπε ο Τζώρτζ πάντοτε άτάραχος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

Η ΜΟΝΙΜΗ παρουσία του Πουαρό στο Μόν Ρεπτό άρχισε να έκνευρίζει τους ένοίκους του. Ο Βίκτωρ "Αστριονελ πήγε πρώτος να διαμαρτυρηθεί στη νύφη του.

— Πολύ ώραία μάζ την κατάφερε αυτές ο κύριος, Νάνσυ. Είναι απ' αυτούς τους ένοχλητικούς τύπους που άμα θρουν ένα μέρος που τους άρεσει, βολεύονται μια χαρά και δεν το κουνούν επί μήνες. Χώρα που θα σέ βάλει να του άκριβοπληρώσεις τον "κόστο" του.

Μά ή λαϊκή "Αστριονελ, που ήταν πεισματάρα, του απάντησε ένθευρισμένα πως ήταν ένήλικη και ικανή να κα-

νονίζει τις ύποθέσεις της μόνη της.

Το παιχνίδι του Πουαρό ώστόσο δεν είχε όμολογούμενος τίποτε το καθήρυαστικό. Πέντε μέρες μετά τον έρχομό του κατέβασε στο σαλόνι για διασκέδαση τάχα ένα μικρό άχαρτυλοσκοπικό άλμπουμ. Ήταν ένας τρόπος να πάρει έτσι τα άχαρτυλικά άποτυπώματα όλων των άνθρώπων που σπιτιού. Καθείς φυσικά δεν μπορούσε ν' άρνηθεί να δώσει τα δικά του γιατί άμέσως — άμέσως το πράγμα θα φαινόταν περίεργο. Ήταν βράδυ, μετά το φαγητό, και μόλις δ ντέκτιβ πήγε να κοιμηθεί, ο Βίκτωρ έσπευσε να πει τη γνώμη του στη νύφη του.

— Κατάλαβες ποιός ήταν ο σκοπός του γελοίου αυτού παιχνιδιού του, Νάνσυ; Είναι φανερό πως ύποπτεύεται έναν από μας.

— Είσαι ήλίθιος, Βίκτωρ.

— Τότε τι λόγο είχε αυτή ή ιστορία του άλμπουμ;

— Ο κ. Πουαρό ξέρει τι κάμνει, δήλωσε ή λαϊκή "Αστριονελ κνττάζοντας τον Τρεφούζις χαλαρητιστικά.

Μιά άλλη μέρα ο Πουαρό σοφίστηκε άλλο παιχνίδι: θα έπαιρναν τα ίχνη που άφηναν οι σόλες των παπουτσιών πάνω σ' ένα άσπρο χαρτί. Και την άλλη μέρα μπαίνοντας στα νύμια, όπως το συνήθιζε, στη βιβλιοθήκη, τρώμαζε τόσο πολύ τον Τρεφούζις που ο γραμματέας τινάχτηκε πάνω στην πολυθρόνα του σαν να τον είχε δαγκώσει φίδι.

— Με συγχωρείτε κ. Πουαρό, έκανε μισοασετα, μισοσοβαρά, μα έτσι που πάτε θα μας κάνετε όλους μας καρδιακούς έδω μέσα.

— Πώς αυτό; Έκανε ο άλλος με άφέλεια.

— Όμολογώ, είπε ο γραμματέας, πως νόμιζα πως ή ένοχη του Τσάφης Λέβερσον είχε άποδειχθεί πέρα για πέρα. Μα βλέπω πως δεν συμφωνείτε.

Ο Πουαρό που κντταζε από το παράθυρο, στράφηκε άπότομα.

— Κύριε Τρεφούζις, είπε, θα ήθελα να σάς έλεγα κάτι έμπιστευτικά.

— Ναι;

Μά ο Πουαρό δεν διαβόταν να μιλήσει. "Όταν επιτέλους το άποφάσισε οι πρώτες λέξεις του συνέπεσαν με την έξώπορτα που άνοιξε κι' έκλεισε με πάταγο, πράγμα που κάλυψε τη φωνή του. "Έτσι χρειάστηκε να ξαναρχίσει από την αρχή και, παρ' όλο που θα έλεγε κάτι το έντελώς έμπιστευτικό όπως είχε τονίσει, ή φωνή του άκούστηκε δυνατή και καθαρή.

— Θέλω να σάς έμπιστευθώ το εξής, κ. Τρεφούζις, έχουμε νέες ένδείξεις που μαρτυρούν ότι όταν ο Τσάφης Λέβερσον μπήκε κατά τα μεσάνυχτα στο δωμάτιο του άδριο, ο σερ Ρόιμπεν ήταν ήδη νεκρός.

Ο γραμματέας τον κντταξε γουρλώνοντας τα μάτια του.

— Τι ένδείξεις; Γιατί δεν έγινε λόγος

γι' αυτές τις ένδείξεις τόσον καιρό;

— Θα δείτε πως θα γίνει πολύ σύντομα λόγος, είπε ο άνθρωπάκος με ύφος μυστηριώδες. Στο άναμεταξύ μόνο έσείς κι' εγώ γνωρίζουμε αυτό το μυστικό.

Βγήκε ζωηρά από τη βιβλιοθήκη και σκόνταψε πάνω στον Βίκτωρα "Αστριονελ.

— Τώρα ήρθατε κ. "Αστριονελ;

— Ναι. Είναι ένας καλόκαρος έξω, φοίχη!

— Τότε δεν θα πάω περίπατο σήμερα. Έγώ είμαι σαν τη γάτα. Μου άρεσει να κάθομαι δίπλα στη φωτιά και ν' άπολαμβάνω τη ζέστη.

Το ίδιο βράδυ ο Πουαρό έλεγε στο πιστό του υπηρέτη:

— Καλά τα πάμε, Τζώρτζ. Είναι όλοι τους σ' άναμμένα κάδουνα. Σκληρό πράγμα, καλέ μου Τζώρτζ, να παίζεις το όλο της γάτας, το όλο της άναμονής, μα είναι πολύ άποδοτική μέθοδος αυτή. Άδριο θα δοκιμάσουμε κάτι άλλο έξ ίσου έντυπωσιακό.

Την άλλη μέρα ο Τρεφούζις ύποχρεώθηκε να πάει στο Λονδίνο. Πήρε το ίδιο τσάινο με τον Βίκτωρα "Αστριονελ. Μόλις έφυγαν από το σπίτι, ο Πουαρό κυριεύθηκε από άσυνήθιστη φοβία και δραστηριότητα.

— Έλα, Τζώρτζ, δουλειά. "Αν πλησιάσει καμιά καμαριέρα, να την σταματήσεις. Κάνε ύ,τι θέλεις, και κόρτε άν χρειασθεί, μα κράτησέ την στο διάδρομο όσο περισσότερο μπορείς.

Πρώτα μπήκε στο δωμάτιο του γραμματέα, όπου έκανε λεπτομερήτατη έρευνα. Δεν άφηρε συντάρι και έταξέρα χωρίς να τ' άφάξει. "Όστερα τα έβαλε όλα διαστικά στη θέση τους και δήλωσε πως είχε τελειώσει! Ο Τζώρτζ που φύλαγε έξω από την πόρτα, που είχε μείνει άνοιχτή, ξερόθηκε με εγγένεια.

— Με συγχωρείτε, κύριε...

Τι συμβαίνει;

— Είναι για τα παπούτσια, κύριε.

Τα δυό καφέ ζευγάρια ήσαν στο δευτεροράφι και το μαυρο ζευγάρι στο πρώτο ράφι. Έσείς όμως τα βάλατε ανάποδα.

— Είσαι καταπληκτικός, έκανε ο Πουαρό. Δεν σου διαφεύγει τίποτε, μα το πράγμα δεν έχει σημασία. Δεν άπάργει λόγος ν' άνησυχούμε για τέτοιες μικρολεπτομέρειες.

— Όπως θέλετε, κύριε.

— Πάντως ή παρατηρητικότητα σου είναι από τις σπάνιες και δεν μπορώ παρά να σε συχαρώ, πρόσθεσε ο ντέκτιβ για να τον παρηγορήσει.

Ο Τζώρτζ δεν απάντησε τίποτε και λίγη ώρα μετά, ενώ το ίδιο περιστατικό έπαναλαμβάνόταν στο δωμάτιο του Βίκτωρα "Αστριονελ αυτή τη φορά, φυλάχτηκε να κάνει και το ελάχιστο σχόλιο.

Μά στη δεύτερη περίπτωση, τα γεγονότα δικαιώσαν πέρα για πέρα τον υπηρέτη. Το βράδυ ο Βίκτωρ "Αστριονελ μπήκε σαν σίφουνας στο σαλόνι:

— Δέ μου λέτε, καταγκυλίζη της κακής όρας, άρχισε να ουλιάζει, ποιός σάς επέτρεψε να φάξετε μέσα στα πράγματά μου; Τι σημαίνει αυτή ή ιστορία! Τι διάβολο σοφίστηκε το χοντροκέφαλό σας! Σας άπαγορεύω άλλη φορά, άκούστε; Σας άπαγορεύω να περάσετε το κατώφλι της πόρτας μου. Μα αυτά παθαίνει κανείς άμα κρατάει στο σπίτι του τέτοιον βρωμιακάσχοπο που χώνει παντού τη

μύτη του.

Με τα χερια τεντωμένα προς τον "Αστριονελ ο Πουαρό ζητούσε χίλια συγγνώμη. Οι λέξεις έβγαιναν από το στομα του σαν δημητικό χείμαρος. Ζήτησε χίλια συγγνώμη, ένα εκατομμύριο συγγνώμη. Είχε φανεί άδίκαιος, άδέσιος, ήλίθιος, άδικαιολόγητος... Καί τα έλεγε με τέτοια μετάνοια που ο Βίκτωρ, παρ' όλα τα νεύρα του άναγκάστηκε να δώσει τόσο στην όργη.

Το βράδυ πίνοντας με μικρές γουλίες το χαμομήλι του ο Πουαρό είπε στον πιστό υπηρέτη του:

— Καλά πάμε, καλέ μου Τζώρτζ, καλά πάμε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

Η ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ είναι ή γουρλούδικη μέρα μου, είπε ο Πουαρό την άλλη μέρα το πρωί.

— Άλήθεια, κύριε;

— "Ισως έσύ να μην είσαι προληπτικός, Τζώρτζ, μα εγώ είμαι. "Ισως να φταίει το επάγγελμά μου.

— Προτιμώ να μη κάθονται δεκατρείς στο τραπέζι, κύριε, κι' άποφεύγω να περνάω κάτω από σκάλα, μα ή Παρασκευή μου είναι άδιάφορη.

— Παιε καλά. Πάντως να ξέρεις ότι ή σημερινή μέρα θα είναι για μας μέρα νίκης.

— Δεν το ήξερα κύριε.

— Και δεν έχεις την περιέργεια να μάθεις το γιατί; Δεν άναρωτιέσαι τι πρόκειται να γίνει;

— Τι πρόκειται να γίνει, κύριε.

— Σήμερα λοιπόν, άγαπητέ μου, θα κάνω γενική έρευνα στο δωμάτιο του πόργου.

Και πραγματικά, με την άδεια της λαϊκής "Αστριονελ, ο Πουαρό πήγε μετά από το πρωινό του στο χώρο του έγκλήματος. "Όποιος περνούσε από το διάδρομο, μπορούσε να τον δει πότε με τα τσοςερα πάνω στο χαλί, πότε άνεβασμένος πάνω σε καμιά καρέκλα, να ξεκοιμάται κάδρα, να ψηλαφίζει τις κορυφές, να έξετάζει τα βιβλία, να σηκώνει τα μαξιλάρια από τις πολυθρόνες.

Για πρώτη φορά ή λαϊκή "Αστριονελ ενοχλήθηκε.

— Όμολογώ, είπε, ότι άρχιζει να μου χντνταί στα νεύρα. Έχει κάποια ιδέα στο κεφάλι του, μα δεν μπορώ να καταλάβω ποιά είναι. Απτή ή μανία του να σέρνεται στο πάτωμα σαν το σκυλάκι μου φέρνει ρίγη. Τι διάβολο ψάχνει να βρεί; Πολύ θάθελα να το ήξερα. Άλλυ, χρυσή μου, άνεβα μια σιγμή να δεις τι κάμνει απτή τη στιγμή. "Η μάλλον όχι, προτιμώ, να κάτσεις μαζί μου.

— Θέλετε να πάω εγώ; ρώτησε ο Τρεφούζις και σηκώθηκε.

— "Αν θέλετε, κ. Τρεφούζις.

Ο "Όουεν Τρεφούζις άνέβηκε στο δωμάτιο του πόργου. Στην αρχή νόμισε πως δεν ήταν κανείς. Ο "Ηρακλής Πουαρό δεν φαινόταν πουθενά. Ήταν έτοιμος να ξανακατέβει, όταν άκουσε ένα θόρυβο και είδε το Βέλγο στα μισά της μικρής στοίγτης σκάλας που ώδηγούσε στην κρεβατοκάμαρα. Ο Πουαρό, πάντως με τα τσοςερα, έξήταξε με το φανό κάτι πάνω σ' ένα σκαλοπάτι δίπλα στο χαλί.

Μ' ένα μικρό γούλλισμα ίκανοποιηώς ξανάβαλε το φανό στη τσέπη του κι' άνασηκώθηκε κρατώντας ένα μικροσκοπι-

κό πραγματάκι άνάμεσα στο μεγάλο δάχτυλο και το δείκτη. Έκείνη τη στιγμή άντιλήφθηκε τον Τρεφούζις.

— "Α! κύριε Τρεφούζις, δεν σας άκουσα.

Ο Πουαρό είχε γίνει ξαφνικά άλλος άνθρωπος. Θριάμβευε, έλαμπε όλόκληρος. Ο Τρεφούζις τον κντταξε μ' άνοιχτό στόμα.

— Μα τι πάθατε, κύριε Πουαρό; Πολυ εύχαριστήμένο σας βλέπω.

Ο Βέλγος ντέκτιβ φούσκωσε σαν διάνος.

— Και είμαι εύχαριστήμένος. Βρήκα επιτέλους αυτό που ψάχνω από την πρώτη μέρα. Κρατώ έδω το μόνο πράγμα που μου χρειάζεται για να ξαναγκάσω τον ένοχο να όμολογήσει.

— Μα τότε, έκανε ο Τρεφούζις άνασηκώνοντας τα φρύδια του, δεν είναι ο Τσάφης Λέβερσον;

— Όχι, δεν είναι αυτός. "Ως τώρα, παρ' όλο που τον ξέρω, δεν ήμουν βέβαιος για το όνομα του δολοφόνου. Έπιτελους όμως τώρα όλα είναι καθαρά.

Κατέβηκε τα τελευταία σκαλοπάτια και χτύπησε τον όμο του γροκματιά.

— Είμαι ύποχρεωμένος να πάω άμέσως, στο Λονδίνο. Ζητήστε εκ μέρους μου συγγνώμη στη λαϊκή "Αστριονελ και παρακαλέστε την να είναι όλοι συγκεντρωμένοι το βράδυ στις έννιά στο δωμάτιο του πόργου. Έκείνη την ώρα θα έχω επιστρέψει και θ' άποκαλύψω την αλήθεια. Το πόσο είμαι εύχαριστήμένος δεν λέγεται.

Και πάνω σ' αυτό ο Πουαρό άρχισε να χορεύει από τη χαρά του. Μετά βγήκε τρέχοντας άφήνοντας τον Τρεφούζις μ' άνοιχτό στόμα.

Λίγα λεπτά ύστερα απ' απτή τη στιγμή, ο ντέκτιβ γύρισε στη βιβλιοθήκη και ρώτησε άν μπορούσαν να του δώσουν ένα μικρό κουτί από χαρτόνι.

— Δεν έχω κανένα δυστυχώς έξήγησε και μου χρειάζεται άπαραίτως ένα για να φυλάξω ένα κουτί με μεγάλη αξία.

Ο Τρεφούζις άνακάλυψε αυτό που ζητούσε μέσα σ' ένα συντάρι του γροφειού. Ο Πουαρό τον εύχαρίστησε θερμά και πήγε να παραδώσει το θησαυρό του στον Τζώρτζ.

— Έχω έδω μέσα κάτι άνεκίμητο, καλέ μου Τζώρτζ. Φύλαξε το κουτί στο δευτερο συντάρι της τουαλέτας δίπλα στη θύκη όπου έχω τα μαργαριτάρια μου μανικέτια.

— Πολύ καλά κύριε.

— Πρόσεξε πολύ. Αυτό που είναι με-

ρε στο κουτί θα όδηγήσει ένα δολοφόνο στην άγχόνη.

— Άλήθεια κύριε;

Ο Πουαρό μετά απ' αυτό κατακώλησε τις σκάλες σαν άστραπη, άπαξε το καπέλο του κι' έφυγε.

Η επιστροφή του ήταν πιο διακριτική. Σύμφωνα με τις όδηγιές του ο πιστός Τζώρτζ τον περίμενε στην πόρτα της κουζίνας.

— Είναι συγκεντρωμένοι στο δωμάτιο του πόργου; Όλοι;

— Μάλιστα κύριε.

— Άλλάξαν μερικές κουδέντες χαμηλόφωνα κι' ο Πουαρό πήγε με θριαμβευτικό βήμα στο δωμάτιο, όπου είχε γίνει ο φόνος πριν από ένα σχεδόν μήνα.

Έβριζε μια ματιά όλόγυρά του. "Όλος ο κόσμος ήταν συγκεντρωμένος: ή λαϊκή "Αστριονελ, ο Βίκτωρ "Αστριονελ, ή Άλιν Μάργκρεϊβ, ό γραμματέας κι' ο Πάροςος ό μαίτρ ντ' ότέλ. Ο τελευταίος άνέβς στεκόταν διαστακτικός κοντά στην πόρτα.

— Κύριε, ο Τζώρτζ μου είπε ότι θα χρειασθώ κι' εγώ, μα δεν ξέρω άν είναι πραγματικά έτσι, είπε στον Πουαρό μόλις τον είδε.

— Έτσι είναι, του απάντησε ο ντέκτιβ. Θα σε παρακαλώσα να έμνες καλέ μου Πάροςος.

Προχώρησε ως τη μέση του δωματίου.

— Απτή ή ύπόθεση, είπε ζυγίζοντας τις λέξεις του, είχε για μένα πολύ μεγάλο ενδιαφέρον, γιατί όποιοςόδηπο έδω μέσα μπορούσε να σκοτώσει τον σερ Ρόιμπεν. Ποιός κληρονομεί την περιουσία του; Η λαϊκή "Αστριονελ κι' ο Τσάφης Λέβερσον. Ποιός έμεινε τελευταίος μαζί του εκείνο το βράδυ; Η λαϊκή "Αστριονελ. Ποιός τσακώθηκε άσχημα μαζί του; Η Άλιν ή λαϊκή "Αστριονελ.

— Μα τι λέτε εκεί τώρα; Έκανε ή λαϊκή "Αστριονελ. Δεν σας καταλαβαίναυ.

— Κι' ένας άλλος όμως τσακώθηκε με τον σερ Ρόιμπεν εκείνο το βράδυ, συνέχισε ο Πουαρό χωρίς να δώσει σημασία στη διακοπή. Και κάποιος άλλος βγήκε πρόσκιος από το κακό του μετ' απ' αυτό το δωμάτιο. "Αν ύποθέσουμε ότι ή λαϊκή "Αστριονελ άφηρε τον άνδρα της ζωντανό στις δώδεκα παρά τέσσερα τη νύχτα, χρειάστηκε να περάσουν δέκα ακόμη λεπτά όσον να επιστρέψει ο Τσάφης Λέβερσον. Σ' αυτά τα δέκα λεπτά όμως ένας τρίτος είχε τη δυνατότητα να κατέβει χωρίς από το δευτερο πάτωμα, να κάνει το φόνο και να ξαναβεί στην κάμαρά του.

Ο Βίκτωρ "Αστριονελ πετάχθηκε έπανω σαν τρολλός.

— Τι είναι πάλι αυτό το παραμύθι; Τι...

Σώπασε κατακόκκινος. Ο θυμός τον έπληγε.

— Κύριε "Αστριονελ, στη Δυτική Άφρική σκοτώσατε έναν άνθρωπο σε μια τέτοια κρίση θυμού.

Η Άλιν Μάργκρεϊβ έβγαλε μια φωνή:

— Δεν το πιστεύω.

Σηκώθηκε με σφιγμένες τις γροφές της, τα άδριοκα κατακόκκινα.

— Δεν το πιστεύω, επανέλαβε και πήγε και στάθηκε δίπλα στον Βίκτωρα "Αστριονελ.

— Κι' όμως είναι αλήθεια, Άλιν. Μα είναι κάτι που δ κ. Πουαρό το άγνοει. Ο άνθρωπος που σκότωσα ήταν ψευτομάγος της περιοχής που είχε δολοφονηθεί δεκαπέντε παιδιά. Νομίζω λοιπόν ότι η τσάξη μου ήταν δικαιολογημένη. ΣΤΟ ΕΠΙΟΜΕΝΟ: Η συνέχεια

Η λύση από τη σελίδα 38

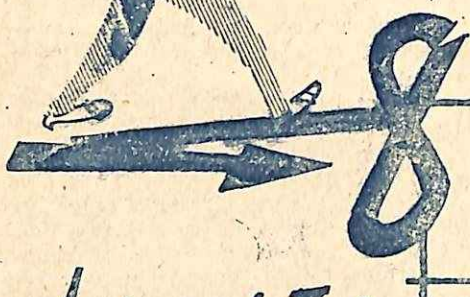
1. Στο άριστερό χέρι της λεχώ φαί νονται τρία μόνο δάκτυλα.
2. Η πεθερά έχει ένα μόνο φρύδι.
3. Η ζώνη στο έπανωφόρι της έχει δυό κουμπιά αντί ένα.
4. Επίσης ή μανσέτα της έχει κουμπί.
5. Μία πτυχή στο μανίκι της πεθεράς είναι πολύ μουντζουρωμένη.
6. Δεν φαίνεται το κάτω μέρος του έπανωφοριού της πεθεράς.
7. Το κρεβάτι έχει όκτώ καγκελλάκια.

ΛΑΧΕΙΟΝ ΔΥΝΑΜΕΩΣ

**Τ' ΕΝΑ λαχείο
γίνεται: ΔΥΟ!..**

"Όταν τὸ λαχείο σας
εἶναι ἀπὸ τὰς

**ΠΡΩΤΑΣ ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΟΥΣ
ΣΕΙΡΑΣ**

**Διότι με' 1 λαχείο
μετέχετε:**

Τῆς εἰδικῆς κληρώσε-
ως ἡ ὁποία δίδει μό-
νον εἰς τὰς προνομιού-
χους Σειράς κέρδη πού
θ ἄ φ θ ἄ σ ο υ ν

τὸ **1500000** Δραχ.

καὶ

Τῆς μεγάλης γενικῆς
κληρώσεως καὶ τῆς
κληρώσεως τῶν Σειρῶν
μὲ τὰς ὁποίας θα διανε-
μηθοῦν κέρδη ἄνω τῶν

30.000.000 Δραχμ.

Κυκλοφοροῦν αἱ προνομιούχοι Σειραί:

*** ΠΡΩΤΗ, ΔΕΥΤΕΡΑ, ΤΡΙΤΗ, ΤΕΤΑΡΤΗ,
ΠΕΜΠΤΗ, ΕΚΤΗ, ΕΒΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΓΔΩΗ.**

ΕΤΟΣ:

**ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΚΕΡΔΗ...
ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΙ ΤΥΧΕΡΟΙ...**